

**Українсько-російсько-арабський
тлумачний словник іншомовних термінів
із дитячої терапевтичної стоматології**

Міністерство охорони здоров'я України
Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти
Вищий державний навчальний заклад України
“Українська медична стоматологічна академія”

**УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКО-АРАБСЬКИЙ
ТЛУМАЧНИЙ СЛОВНИК ІНШОМОВНИХ ТЕРМІНІВ
ІЗ ДИТЯЧОЇ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ**

Полтава – 2007

УДК 616.314.1-053.3/.5(038)

Рекомендовано Центральним методичним кабінетом
з вищої медичної освіти МОЗ України
як словник для студентів та лікарів-інтернів
стоматологічних факультетів вищих
медичних закладів освіти III-IV рівня акредитації

Автори:

Каськова Людмила Федорівна – завідувач кафедри дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань, доктор медичних наук, професор,

Левченко Наталія Валентинівна - кандидат медичних наук, асистент,

Бабіна Олександрівна Олександрівна - кандидат медичних наук, доцент,

Кумсіє Надер Сухіль.

Словник містить тлумачення деяких найпоширеніших медичних та сучасних стоматологічних термінів, що використовуються в дитячій терапевтичній стоматології. Він повинен допомогти як українським студентам, інтернам та клінічним ординаторам, так і іноземцям, для яких рідною є арабська мова.

Рецензенти:

Самойленко Андрій Валерійович – завідувач кафедри стоматології дитячого віку Дніпропетровської державної медичної академії, доктор медичних наук, професор,

Філімонов Юрій Вікторович – завідувач кафедри дитячої стоматології

Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова,

кандидат медичних наук., доцент.

Літературний редактор:

Лещенко Тетяна Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент.

Передмова

Оволодіння медичною термінологією є невід'ємною частиною підготовки всебічно обізнаних лікарів. Широке застосування нових методів діагностики, профілактики та лікування в дитячій терапевтичній стоматології зумовило появу багатьох термінів нелатинського походження, що ускладнює користування новітніми технологіями майбутніх фахівців.

Незважаючи на те, що вивчення термінології розпочинається на молодших курсах, деякі студенти старших курсів погано розуміють як загальномедичну, так і суто стоматологічну термінологію. Особливі складності з медичними термінами, що походять з різних мов, мають іноземні студенти.

При укладанні словника використані монографії, підручники, наукові медичні журнали, словники. Автори сподіваються, що виконана робота буде корисна і сприятиме підвищенню теоретичного рівня науковців, лікарів та студентів.

Укладачі словника будуть щиро вдячні читачам за надіслані зауваження та побажання, які вдосконалять та доповнять подальші видання.

Зауваження та пропозиції просимо надсилати на адресу:

кафедра дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань, ВДНЗ України “Українська медична стоматологічна академія”, вул.Шевченка,23, м.Полтава, 36024.

Скорочення у словнику

англ. – англійська мова (английский язык) (اللغة الإنجليزية)

грец. (греч.) – грецька мова (греческий язык) (اللغة الإغريقية)

лат. - латинська мова (латинский язык) (اللغة الأتينية)

нім. (нем.) – німецька мова (немецкий язык) (اللغة الألمانية)

рос. (рус.) – російська мова (русский язык) (اللغة الروسية)

франц. – французька мова (французский язык) (اللغة الفرنسية)

A-(ан-)

A-(ан-)

إنعدام

Префікс для позначення відсутності ознаки (грец.).

Приставка, обозначающая отсутствие признака (греч.)

إضافة، تعني عدم وجود العرض (بالإغريقية).

Аберация

Аберация

زيغ، خلل

Aberratio - відхилення (лат.). Індивідуальне відхилення від норми в будові або функції.

Aberratio - отклонение (лат.). Индивидуальное отклонение от нормы в строении или функции.

زيغ (باللاتينية). خلل فردي في التركيبة او الوظيفة مقارنة بالحالة الطبيعية.

Абразия

Абразия

كشط

Abrasio - вишкрібання (лат.).

Abrasio – выскабливание (лат.).

كشط (باللاتينية).

Абразиви

Абразивы

مواد لرفع الصلابة

Дрібнозернисті або порошкоподібні речовини підвищеної твердості, що застосовуються для механічної обробки (в стоматології – шліфування, полірування пломб та протезів). Природні: кремій, наждак, пемза, корунд та ін.; штучні: алмази, карбід кремнію, ельбор та ін.

Мелкозернистые или порошкообразные вещества повышенной твёрдости, применяемые для механической обработки (в стоматологии - шлифования, полирования пломб и протезов). Природные: кремь, наждак, пемза, корунд и др.; искусственные: синтетические алмазы, карбид кремния, эльбор и др.

مواد حبيبية دقيقة أو شبه مسحوقية مرتفعة التصلب، تستخدم بغرض المعالجات الميكانيكية (في علم الفم – تلميع، صقل الحشوات والاطقم السنية). طبيعية: صوان، صنفرة، حُفَّان، أكسيد الألمنيوم البلوري وغيرها؛ صناعية - ماس صناعي، كربيد صواني وغيرها.

Абсцес, гнояк

Абсцесс, гнойник

خُراج

Abscessus - відділяться (лат.). Порожнистий утвір різних розмірів, заповнений гноем.

Abscessus - отделяться (лат.). Полое образование разных размеров, заполненное гноем.

إنفصل عن (باللاتينية). تشكل جوفي باحجام مختلفة، مملؤ بالخُراج.

Аглюсія**Аглоссия****إنعدام اللسان**

A-без + *glossa*-язык (лат.). Відсутність язика - вада розвитку, що зазвичай супроводжується іншими аномаліями в ділянці обличчя.

A-без + *glossa*-язык (лат.). Отсутствие языка - порок развития, обычно сопровождающийся другими аномалиями в области лица.

إنعدام اللسان (باللاتينية). إنعدام اللسان - شذوذ بالنمو، عادة يترافق بعيوب في منطقة الوجه.

Адгезія волога**Адгезия влажная****تلاصق رطب**

Adgesio - злипання (лат.). Нанесення бондингових систем на вологу поверхню емалі та дентину для кращої адгезії.

Adgesio - слипание (лат.). Нанесение бондинговых систем на влажную поверхность эмали и дентина для лучшей адгезии.

تلاصق (باللاتينية). إضافة أنظمة لاصقة على سطح المينا والعاج الرطب للحصول على إلتصاق جيد.

Адгезія механічна**Адгезия механическая****تلاصق ميكانيكي**

Макромеханічне з'єднання пломбувального матеріалу з шерехатою поверхнею твердих тканин зуба. Вимагає дотримання класичних методів препарування та створення ретенційних пунктів. Адгезія механічна властива металевим пломба́м, фосфатним, силіко-фосфатним, силікатним та бактерицидним цементам.

Макромеханическое соединение пломбировочного материала с шероховатой поверхностью твёрдых тканей зуба. Требуется соблюдения классических методов препарирования и создания ретенционных пунктов. Адгезия механическая свойственна металлическим пломба́м, фосфатным, силико-фосфатным, силикатным и бактерицидным цементам.

إتصال ميكانيكي كبير للمواد الحشوية مع سطح أنسجة السن الصلبة الخشنة. تتطلب إتباع أساليب نموذجية لتحضير وإنشاء نقاط حازرة. خاصية الإلتصاق الميكانيكي بالحشوات الإسمنتية المعدنية، الفوسفاتية، السيليكو-فوسفاتية، السيليكونية والمبيدة للبكتيريا.

Адгезія мікромеханічна та наноретенційна**Адгезия микромеханическая и наноретенционная****إتصال ميكانيكي دقيق**

З'єднання рідкої фракції композиту чи бондингових систем із твердими тканинами зуба на рівні мікро- та нанопросторів. Мікромеханічна адгезія властива хімічним композитам типу “порошок-рідина” і емалевим адгезивам; наноретенційна – емалево-дентинним бондинговим системам 4 і 5 поколінь.

Соединение жидкой фракции композита или бондинговых систем с твёрдыми тканями зуба на уровне микро- и нанопространств. Микромеханической адгезией владеют химические композиты типа “порошок-жидкость” и эмалевые адгезивы; наноретенционной – эмалево-дентинные бондинговые системы 4 и 5 поколений.

إرتباط محاليل مجموعات الكومبوزيت أو أنظمة الإلتصاق مع أنسجة السن الصلبة على مستوى دقيق.

اللاصق الميكانيكية الدقيقة تملك أنواع كومبوزيتية كيميائية "مسحوق – محلول" ولواصق ميناوية؛ أنظمة لاصقة إحتباسية دقيقة بين المينا والعاج من الجيل الرابع والخامس.

Адгезія хімічна

Адгезия химическая

تلاصق كيميائي

З'єднання пломбувального матеріалу з твердими тканинами зуба за рахунок утворення хімічних (хелатних) зв'язків із кальцієм емалі та дентину. Властива полікарбоксилатним, склоіономерним цементам і компомерам.

Соединение пломбирочного материала с твёрдыми тканями зуба за счёт образования химических (хелатных) связей с кальцием эмали и дентина. Свойственна поликарбоксилатным, стеклоіономерным цементам и компомерам.

إتصال مادة الحشوات مع أنسجة السن الصلبة بفضل تكون إرتباط كيميائي مع كالسيوم المينا والعاج. تتميز به البوليكربوكسيلات، إسمنت ماءات الزجاجي والكومبومير.

Адгезив

Адгезив

لاصق

Липка речовина, здатна утворювати механічний або хімічний зв'язок із структурами зуба.

Липкое вещество, способное создавать механическую или химическую связь с тканями зуба.

مادة لاصقة، قادرة على تشكيل إرتباط ميكانيكي أو كيميائي مع أنسجة السن.

Адгезив емалевий

Адгезив эмалевый

لاصق مينائي

Гідрофобний розчин, що забезпечує мікромеханічну адгезію полімерних тяжів композиту з поверхнею емалі чи праймера. Синонім – бонд.

Гидрофобный раствор, обеспечивающий микромеханическую адгезию полимерных тяжей композита с поверхностью эмали или праймера. Синоним – бонд.

محلول نافر للماء، يؤمن إلتصاق ميكانيكي دقيق للكومبوزيت ذو الأتقال متعددة القياس مع سطح المينا. مرادف - بوند.

Адгезив дентинний

Адгезив дентинный

لاصق عاجي

Гідрофільний розчин, що забезпечує мікро- та наноретенційне зчеплення композиту з поверхнею дентину. Синонім – праймер.

Гидрофильный раствор, обеспечивающий микро- и наноретенционное сцепление композита с поверхностью дентина. Синоним – праймер.

محلول أليف للماء، يؤمن إلتصاق دقيق للكومبوزيت مع سطح العاج. مرادف - برايمر.

Адгезивне сполучення

Адгезивное соединение

إرتباط لاصق

З'єднання двох поверхонь за допомогою адгезиву. Синонім – бондинг.

Соединение двух поверхностей с помощью адгезива. Синоним – бондинг.

Адентія**Адентия**

درم، إنعدام الأسنان

Adentia - відсутність зуба (лат.). Відсутність одного, декількох або всіх зубів унаслідок порушення їх формування.

Adentia - отсутствие зуба (лат.). Отсутствие одного, нескольких или всех зубов вследствие нарушения их формирования.

إنعدام السن (باللاتينية). إنعدام سن واحد، عدة اسنان أو جميع الأسنان نتيجة خلل في تكوينها.

Аеродонталгія**Аеродонталгия**

ألم السن الهوائي

Aero-повітря + *odontos*-зуб + *algia*-біль (грец.). Зубний біль від зниженого атмосферного тиску внаслідок розширення повітря в гайморовій пазусі.

Aero-воздух + *odontos*-зуб + *algia*-боль (греч.). Зубная боль при сниженном атмосферном давлении за счёт расширения воздуха в гайморовой пазухе.

ألم سني هوائي (بالإغريقية). ألم سني بسبب هبوط بالضغط الجوي، نتيجة لتمدد الهواء في الجيب الفكي.

Акаталазія**Акаталазия**

إنعدام إنزيم الكاتالاز

Рідкісна автосомно-рецесивна хвороба, яка спричиняється відсутністю ферменту каталази, спостерігається здебільшого в Японії та Швейцарії, у 50% хворих проявляється пародонтальним синдромом.

Редкое аутосомно-рецессивное заболевание, вызванное отсутствием фермента каталазы, наблюдается в основном в Японии и Швейцарии, у 50% больных проявляется пародонтальным синдромом.

مرض صبغي جسدي نادر، ناتج عن إنعدام إنزيم الكاتالاز، يشاهد بشل رئيسي في اليابان وسويسرا، عند 50% من المرضى تظهر متلازمة الإلتهاب الحول سني.

Аксесуар стоматологічний**Аксесуар стоматологический**

إكسسوارات تستخدم في علم الفم

Accessoire –допоміжна деталь (франц.). Допоміжний невеликий предмет для стоматологічних маніпуляцій.

Accessoire –вспомогательная деталь (франц.). Вспомогательный небольшой предмет для стоматологических манипуляций.

قطع مساعدة (بالفرنسية). أداة مساعدة صغيرة تستخدم للعلاجات الفموية.

Альвеолярна (коміркова) частина ясен (прикріплена частина)**Альвеолярная часть десны (прикреплённая часть)**

الجزء اللثوي السنخي (الجزء المرتكز)

Частина ясен, що покриває альвеолярний (комірковий) відросток щелепи та щільно зрослась із окістям альвеол (комірок).

Часть десны, покрывающая альвеолярный отросток челюстей и плотно сросшаяся с надкостницей альвеол.

جزء من اللثة، يغطي الناتئ السنخي لل فك والذي ينمو بشكل ملتصق مع السمحاق السنخي.

Амальгама

Амальгама

حشوة الأملغام

Сплав металів зі ртуттю.

Сплав металлов со ртутью.

سبائك معدنية تحتوي على الزئبق.

Амальгамтрегер

Амальгамтреггер

مُصلِّب أملغم

Спеціальний пристрій для ущільнення амальгами.

Специальное устройство для уплотнения амальгамы.

ر اص خاص لتصليب حشوة الأملغم.

Амелогенез

Амелогенез

تكون مينا الأسنان

Amelo – емаль (лат.) + *genesis*- розвиток (грец.). Розвиток емалі зуба в ембріональний період.

Amelo - эмаль (лат.) + *genesis*- развитие (греч.). Развитие эмали зуба в эмбриональный период.

نمو المينا (بالاخرية). نمو مينا السن في المرحلة الجنينية.

Амелогенез недосконалий

Амелогенез несовершенный

مينا غير مكتمل التكون

Спадкове порушення розвитку емалі зуба.

Наследственное нарушение развития эмали зуба.

خلل نمو مينا السن الوراثي.

Ампутація

Ампутация

بتر

Amputatio - відтинання (лат.). Видалення частини органа.

Amputatio - отсечение (лат.). Удаление части органа.

بتر (بالاخرية). إستئصال أجزاء الجسم.

Ампутація пульпи вітальна

Ампутация пульпы витальная

بتر اللب الحيوي

Метод лікування пульпіту, що полягає у видаленні під анестезією коронкової пульпи та збереженні життєздатності й активності кореневої пульпи.

Метод лечения пульпита, заключающийся в удалении под анестезией коронковой пульпы и сохранении жизнеспособности и активности корневой пульпы.

أسلوب علاج لب السن، يتلخص في إزالة الجزء التاجي من لب السن والحفاظ على حيوية ونشاط لب السن الجذري تحت تأثير مخدر موضعي

Ампутация пульпы глубока

Ампутация пульпы глубокая

بتر لب السن العميق

Видалення коронкової та 2/3 кореневої пульпи в постійних зубах із несформованим коренем.

Удаление коронковой и 2/3 корневой пульпы в постоянных зубах с несформированным корнем.

إزالة الجزء التاجي وثلثي الجزء الجذري من لب السن في الأسنان الدائمة ذات الجذور الغير مكتملة النمو.

Ампутация пульпы девітальна

Ампутация пульпы девитальная

بتر لب السن الغير حيوي

Метод лікування пульпіту, що полягає у видаленні коронкової пульпи після дії на неї девіталізуючої пасти та накладанні на кореневу пульпу муміфікуючих засобів.

Метод лечения пульпита, заключающийся в удалении коронковой пульпы после действия на неё девитализирующей пасты и наложении на корневую пульпу мумифицирующих средств.

أسلوب علاج لب السن يتلخص بإزالة اللب التاجي بعد التأثير عليه بواسطة معاجين غير حيوية (متلفة) ووضع مواد محيطة على لب السن الجذري.

Анамнез

Анамнез

المعلومات الطبية عن المريض

Anamnesis- згадування (лат.). Відомості про хворого.

Anamnesis- воспоминание (лат.). Сведения о больном.

مذكّرات (باللاتينية). معلومات عن المريض.

Анкілоглосія

Анкилоглоссия

عقد اللسان

Ankylosis (лат.) – відсутність рухомості + *glossia* (грец.)–язик. Вада розвитку – вкорочення вуздечки язика.

Ankylosis (лат.) – отсутствие подвижности + *glossia* (греч.)–язык. Порок развития – укорочение уздечки языка.

(باللاتينية)- إنعدام حركة اللسان. عيب نمو- قصير لُجِيمُ اللسان.

Анкілоз

Анкилоз

التحام عظمي

Ankylos- кривий (грец.). Відсутність рухів у суглобі через зрощення суглобних поверхонь.

Ankylos- кривой (греч.). Отсутствие подвижности в суставе из-за сращения суставных поверхностей

مُنحني (بالاغريقية). إنعدام الحركة في المفصل بسبب التحام السطوح المفصالية.

Аномалія

Аномалия

شذوذ

Anomalia – схибність (лат.). Відхилення від норми, загальної закономірності (греч.). Структурні або функціональні відхилення організму, зумовлені порушеннями ембріонального розвитку (біологія, медицина). Тяжкі аномалії – вади розвитку.

Anomalia – уродство (лат.). Отклонение от нормы, общей закономерности (греч.). Структурные или функциональные отклонения организма, обусловленные нарушениями эмбрионального развития (биология, медицина). Резко выраженные аномалии – пороки развития.

فُح (باللاتينية). خروج عن الحالة الطبيعية العامة (بالاغريقية). شذوذ تركيبية أو وظيفية للجسم، مشروطة بخل نمو الجنين (علم الأحياء، الطب). شذوذ فجائية ظاهرة - عيب في النمو

Антагонізм

Антагонизм

تضاد

Antagonismus-протистояння (лат.). Взаємодія між речовинами, мікроорганізмами, для якої характерне пригнічення одним із них іншого. Функціональна протилежність органів або систем організму людини.

Antagonismus-противостояние (лат.). Взаимодействие между веществами, микроорганизмами, характеризующееся угнетением одним из них другого. Функциональная противоположность органов или систем организма человека.

تضاد (باللاتينية). تبادل بين المواد، الأحياء الدقيقة، يتصف بهضم أحدها للآخر. وظيفة عكسية للأعضاء أو جسم الإنسان.

Анте-

Анте-

أمام، قبل

Префікс для позначення “перед”, “раніше” (лат.).

Приставка, обозначающая “перед”, “раньше” (лат.).

إضافة تعني "أمام"، "قبل" (باللاتينية).

Аntenатальний період

Аntenатальный период

مرحلة ما قبل الولادة

Ante-перед + *natus* - народження (лат.). Період розвитку організму до народження.

Ante-перед + *natus* – рождение (лат.). Период развития организма до рождения.

قبل الولادة (باللاتينية). مرحلة نمو الجسم قبل الولادة.

Антисептика

Антисептика

تطهير

Anti-проти + *septikos*-гнійний (греч). Комплекс заходів, спрямованих на знищення мікробів у рані, патологічному осередку або в організмі в цілому.

Anti-против + *septikos*-гноійний (греч.). Комплекс мероприятий, направленных на уничтожение микробов в ране, патологическом очаге или в организме в целом.

مضاد للقيح (بالإغريقية). مجموعة اجراءات، تستخدم للقضاء على الميكروبات في الجروح، مركز المرض أو في الجسم بشكل عام.

Апексифікація

Апексификация

حشو ذروة الجذر

Apex-верхівка+*fication*- закріплення (лат.). Закриття отвору верхівки кореня внаслідок формування остеоцементної або остеоидентинної тканини за умови пломбування кореневого каналу кальційумісною пастою.

Apex-верхушка+*fication*-закрепление (лат.). Закрытие отверстия верхушки корня за счёт формирования остеоцементной или остеоидентинной ткани при пломбировании корневого канала кальцийсодержащей пастой.

تثبيت الذروة (باللاتينية). إغلاق فتحة قمة الجذر وذلك بتشكيل أسمنت عظمي أو أنسجة عظمية عاجية عند حشو القناة الجذرية بمعجون يحتوي على الكالسيوم .

Апексогенез

Апексогенез

تكوين الذروة

Apex-верхівка + *genesis*-формування (лат.). Повноцінне формування верхівки кореня та періодонта за збереження активності кореневої пульпи.

Apex-верхушка + *genesis*-формирование (лат.). Полноценное формирование верхушки корня и периодонта при сохранении активности корневой пульпы.

تشكل الذروة (باللاتينية). تشكل كامل لقمة الجذر وحول السن مع المحافظة على فاعلية لب السن الجذري.

Апікальний уступ

Апикальный упор

الثبات الذروي

Уступ у ділянці фізіологічної верхівки зуба, що запобігає виходу гутаперчі та силера за верхівку.

Уступ в области физиологической верхушки зуба, предотвращающий выход гуттаперчи и силлера за верхушку.

حافة ناتئة في المنطقة الفيزيائية لقمة السن، المانعة لخروج الجوتابيركا ومادة حشو الأقتنية الجذرية بعد قمة السن.

Аплазія

Аплазия

لا تَنسُج، توقف النمو

Aplasia - відсутність формування (грец.). Уроджена вада розвитку, що полягає у відсутності всього органа, його частини, ділянки тканини або всього зародка.

Aplasia - отсутствие формирования (греч.). Врождённый порок развития, характеризующийся отсутствием всего органа, его части, участка ткани или всего зародыша.

إنعدام التكوين (بالاغريقية). عيب نمو خلقي، يتميز بآنعدام كامل العضو، جزء منه، جزء نسيجي أو كامل الجنين.

Аплікація

Апликация**ضمد**

Applicatio–нанесення (лат.). Нанесення лікарського засобу на поверхню тіла людини.

Applicatio–наложение (лат.). Нанесение лекарственного средства на поверхность тела человека.

وضع (باللاتينية). وضع مستحضرات الطبية على سطح جسم الشخص.

Апо-**Апо-****إنقطاع، توقف**

Префікс для позначення видалення, припинення або посилення дії (лат.).

Приставка, обозначающая удаление, прекращение или усиление действия (лат.).

إضافة تعني إزالة، توقف أو تقوية التأثير (باللاتينية).

Артефакт**Артефакт****أثر مُفتعل**

Artefactum- штучно створений (лат.). Штучний сторонній утвір або процес, який виявляється та виникає при його дослідженні і не властивий об'єкту в нормі.

Artefactum - искусственно созданный (лат.). Искусственное постороннее образование или процесс, который выявляется и возникает при его исследовании и не свойственный объекту в норме.

تكوّن مُصطنع (باللاتينية). تكوّن مصطنع خارجي أو عملية، بحيث يظهر أو يحدث عند فحصه و الذي لا يختص بشيء في الحالة الطبيعية.

Асептика**Асептика****تطهير**

A+sepsis – відсутність гниття (грец.). Комплекс заходів, спрямованих на запобігання проникненню мікроорганізмів у рану, органи і тканини пацієнта в процесі лікарських маніпуляцій.

A+sepsis – отсутствие гниения (греч.). Комплекс мероприятий, направленных на предупреждение проникновения микроорганизмов в рану, органы и ткани пациента в процессе врачебных манипуляций.

أنعدام التقيح (بالإغريقية). مجموعة إجراءات، موجهة لتلافي دخول الميكروبات في الجرح، الأعضاء و أنسجة المريض في العلاجات الطبية.

Атрезія**Атрезия****إنسداد**

A+tresis (грец.) – відсутність отвору. Відсутність природного отвору або каналу (кореневого каналу або стравоходу), що може бути вродженим або набутиим.

A+tresis (греч.) – отсутствие отверстия. Отсутствие естественного отверстия или канала (корневого канала или пищевода), которое может быть врождённым или приобретённым.

عدم وجود فتحة (بالإغريقية). عدم وجود الفتحة الطبيعية أو القناة (القناة الجذرية أو المريء)، ممكن أن تكون خلقية أو مكتسبة.

Атрофія Атрофия ضمور

A+trophos- відсутність живлення (грец.). Зменшення об'єму клітини, органа під дією ушкоджувальних факторів без глибокого порушення обміну речовин.

A+trophos-отсутствие питания (грец.). Уменьшение объёма клетки, органа под действием повреждающих факторов без глубокого нарушения обмена веществ.

أنعدام التغذية (بالاغريقية). ضمور حجم الخلايا، العضو تحت تأثير عوامل ضارة بدون إضطراب عميق للأبيض.

Аутолиз Аутолиз تحلل ذاتي

Auto-sam + lisis –розчинення (лат.). Саморозчинення.

Auto-sam + lisis –растворение (лат.). Саморастворение.

ذاتي + تحلل (باللاتينية). تحلل ذاتي

Афта Афта قلاع، قروح صغيرة

Aphthae-виспаявка,афта (лат.). Дефект епітелію кулястої або овальної форми на запаленій ділянці слизової оболонки, оточений гіперемованим вінчиком та покритий сірувато–білим фіброзним нальотом.

Aphthae-афта (лат.). Дефект округлой или овальной формы на воспаленном участке слизистой оболочки, окруженный гиперемизованным венчиком и покрытый серовато–белым фиброзным налетом.

قُلاع (باللاتينية).نقص دائري أو بيضوي الشكل على جزء الغشاء المخاطي الملتهب، مُحاط بإحتقان إكليلي، مُغطى بطبقة ليفية بيضاء أو رمادية.

Афти Беднара Афты Беднара قلاع (بثور الفم) بيدنار

Виразки на слизовій оболонці твердого піднебіння в дітей, що виникають внаслідок необережного протирання рота чи травмування жорсткою соскою.

Язвы на слизистой оболочке твердого нёба у детей, что возникают в результате неосторожного протирания рта или травмирования жёсткой соской.

تقرحات على الغشاء المخاطي من الجزء الصلب لسقف الفم عند الاطفال، والتي تحدث بسبب عدم الحذر عند مسح الفم أو التأذي ببُزاة صلبة.

Афти Сатона Афты Саттона قلاع (بثور الفم) ساتونا

Хвороба, при якій на слизовій оболонці порожнини рота з'являються поодинокі вузлики, що перетворюються в афти, а потім у болючі виразки з підвищеними краями на тлі запального інфільтрату.

Болезнь, при которой на слизистой оболочке полости рта появляются одиночные узелки, что превращаются в афты, а затем в болезненные язвы с приподнятыми краями на фоне воспалительного инфильтрата.

داء، بحيث يظهر على الغشاء المخاطي للفم على شكل عُقد أحادية، تتحول إلى قُلاعات، ومن بعدها إلى تقرحات مؤلمة مرتفعة الأطراف على شكل رشح التهابي.

Біфуркація

Бифуркация

تشعب لشعبتين

Bifurcatio - роздвоєння (лат.). Місце, де одна анатомічна структура роздвоюється на дві, наприклад, ділянка зуба між кореннями.

Bifurcatio - разветвление (лат.). Место, где одна анатомическая структура раздваивается на две, например, участок зуба между корнями.

تفرع (باللاتينية). منطقة، بحيث التشكيلة التشريحية الواحدة تنقسم إلى قسمين، مثال، جزء السن بين القنوات.

Бор стоматологічний

Бор стоматологический

مثقب للأسنان

Bohrer- свердло, бор (нім.). Різальний металевий стрижень із насічками для препарування твердих тканин зуба.

Bohrer- сверло, бор (нем.). Режущий металлический стержень с насечками для препарирования твёрдых тканей зуба.

مثقب (بالألمانية). محور معدني قاطع مع مشرط من أجل تحضير أنسجة السن الصلبة.

Вади розвитку

Пороки развития

تشوه خلقي، عيب في النمو

Стійкі морфологічні зміни органа чи організму, що виникли в ембріональний період чи після народження в процесі формування органа.

Стойкие морфологические изменения органа или организма, возникшие в эмбриональный период или после рождения при формировании органа.

تغييرات تشكيلية ثابتة في العضو أو الجسم، تحدث في مرحلة نمو الجنين أو بعد الولادة خلال تشكل الأعضاء.

Вакуум-терапія

Вакуум-терапия

معالجة بالتفريغ الهوائي

Vacuum-порожнеча (лат.). Метод лікування пародонтиту низьким дозованим вакуумом, запропонований В.І.Кулаженком, що передбачає утворення гематом у ділянці перехідної складки.

Vacuum-полость (лат.). Метод лечения пародонтита низким дозированным вакуумом, предложенный В.И.Кулаженко, предусматривающий образование гематом в области переходной складки.

أسلوب عالج إلتهاب ما حول الأسنان بجرعات تفريغ صغيرة، إقترحه ف. ي. كولاجينكو، ويقوم على تكوّن ورم دموي في منطقة الثنية الإنتقالية.

Вініри

Виниры

حشوات ترميمية

Облицювання з фотополімерного матеріалу, що покриває вестибулярну поверхню фронтальних зубів із метою відновлення форми та кольору зуба. Синонім – ламінат, реставрація.

Облицовка из фотополімерного материала, покрывающая вестибулярную поверхность передних зубов с целью восстановления формы и цвета зуба. Синоним – ламинат, реставрация.

غطاء من مادة التصلب الضوئي، يغطي السطح الأمامي للأسنان الأمامية بهدف إعادة إنشاء شكل ولون السن. مرادف - لامينات، ترميم.

Вініри прямі

Виниры прямые

حشوات ترميمية مباشرة

Адгезивні облицювання, виконані безпосередньо в порожнині рота фотополімерним композитом.

Адгезивные облицовки, выполненные непосредственно в полости рта фотополімерным композитом.

أغطية لاصقة، تُصنع مباشرة في الفتحة الفموية من الكومبوزيت الضوئي.

Вітальний

Витальный

حيوي

Vitalis—життєвий, той, що при житті, необхідний для життя (лат.).

Vitalis-жизненный, прижизненный, необходимый для жизни (лат.).

حيوي، ضروري للحياة (باللاتينية).

Вітальне фарбування

Витальна окраска

صم، تلوين حيوي

Прижиттєве фарбування клітин і тканин нешкідливими або малотоксичними барвниками. Наприклад, вітальне фарбування ділянки демінералізації емалі при початковому карієсі.

Прижизненная окраска клеток и тканей безвредными или малотоксическими красителями. Например, витальное окрашивание участка деминерализации эмали при начальном кариесе.

صبغ الخلايا والأنسجة بصبغات حيوية غير ضارة أو قليلة السُمِّية. مثال، تلوين حيوي لجزء مجرد من المعادن في التسوس البدائي.

Вибілювання зубів

Отбеливание зубов

تبييض الأسنان

Усунення зміни кольору зуба за допомогою хімічних речовин.

Устранение изменения цвета зуба с помощью химических веществ.

إزالة تغيرات لون السن بمساعدة المواد الكيميائية.

Вивих

Вывих

خلع

Стійке зміщення суглобної головки за межі її фізіологічної рухливості, що викликає порушення функції суглоба. Повний вивих – повна втрата стикання суглобних поверхонь. При неповному вивиху зберігається їх часткове стикання.

Стойкое смещение суставной головки за пределы её физиологической подвижности, вызывающее нарушение функции сустава. Полный вывих – полная утрата соприкосновения суставных поверхностей. При неполном вывихе сохраняется их частичное соприкосновение.

إزاحة ثابتة لرأس مفصل الحنك عن وضعية حركته الطبيعية، مما تؤدي إلى إختلال في وظيفة المفصل. الخلع الكامل - فقدان كامل لتماس أسطح المفاصل. في حالة الخلع الجزئي يبقى إتصال جزئي.

Вивих зубу неповний

Вывих зуба неполный

خلع السن الجزئي

Ушкодження, при якому зуб зміщується зі свого належного місця в комірці.

Травма, при которой зуб смещается с принадлежащего ему места в лунке.

إصابة، بحيث يتزحزح السن من مكانه الخاص في السنخ.

Вивих зуба повний

Вывих зуба полный

خلع كامل للسن

Повне випадіння зуба з комірки.

Полное выпадение зуба из лунки.

سقوط كامل للسن من السنخ.

Виразка

Язва

قرحة

Елемент ураження слизової оболонки порожнини рота, що характеризується порушенням цілості всіх шарів слизової оболонки.

Элемент поражения слизистой оболочки полости рта, характеризующийся нарушением целостности всех слоев слизистой оболочки.

آفة تصيب الغشاء المخاطي في التجويف الفموي، تتصف بخلل سلامة جميع طبقات الغشاء المخاطي.

Вкладка (inlay)

Вкладка (inlay)

صحيفة إضافة

Непряма чи пряма реставрація дефекту твердих тканин зуба з відновленням частини оклюзійної поверхні самостійно чи в поєднанні з одним із контактних пунктів.

Непрямая или прямая реставрация дефекта твёрдых тканей зуба с восстановлением части окклюзионной поверхности самостоятельно или в сочетании с одним из контактных пунктов.

ترميم مباشر أو غير مباشر لخلل أنسجة الأسنان الصلبة مع ترميم جزئي لسطح الإطباق تلقائياً أو إقتراناً مع أحد نقاط الإتصال.

Вогнище деструкції

Очаг деструкции

بؤرة تخريبية

Відокремлена ділянка кістки, в межах якої значна частина кісткових трабекул зруйнована чи зазнала гнійного розпаду. Визначається на рентгенограмі.

Ограниченный участок кости, в пределах которого значительная часть костных перегородок разрушена или подверглась гнейному распаду. Определяется на рентгенограмме.

جزء عظمي محدود، في المدى الذي جزء كبير من حاجزه العظمي مُتلف أو تعرض للتحلل القيحي. يظهر على صور الأشعة.

Вузлик, папула

Узелок, папула

حطاطة، عُقيدة

Rapula-папула (лат.). Безпорожнистий утвір, який виступає над поверхнею слизової оболонки і відрізняється від неї кольором.

Rapula-папула (лат.). Бесплостное образование, выступающее над поверхностью слизистой оболочки и отличающееся от неё по цвету.

حطاطة (باللاتينية). تشكل غير مُجَوَّف، يبرز فوق سطح الغشاء المخاطي ويختلف عنها باللون.

Вузол

Узел

عُقدة

Щільний утвір слизової оболонки порожнини рота, що виходить із підслизового шару.

Плотное образование слизистой оболочки полости рта, берущее начало в подслизистом слое.

تشكل متماسك من الغشاء المخاطي للتجويف الفموي، والذي يبدأ في الطبقة تحت مخاطية.

Галітоз

Галитоз

رائحة كريهه

Halitus (лат.) – видих. Прихований від хворого та помітний для оточення неприємний запах із рота, переважно симптом патології губів, легенів, шлунка, обміну речовин, хронічних інтоксикацій. Синонім - озостомія.

Halitus (лат.)–выдох. Скрытый для больного и ощутимый для окружающих неприятный запах изо рта, преимущественно симптом патологии губ, лёгких, желудка, обмена веществ, хронических интоксикаций. Синоним - озостомия.

رائحة كريهه مخفية للمريض لكنها محسوسة للمحيطون به تخرج من فمه، على الأغلب عَرَض مرض الشفاه، الرئتين، المعدة، الأيض، التسمم المزمن. مرادفة – رائحة الفم.

Гемангіома

Гемангиома

ورم وعائي دموي

Haema-кров + *angio*-судина + *oma*-пухлина (лат.). Доброякісний утвір із кровоносних судин.

Haema-кровь + *angio*-сосуд + *oma*-опухоль (лат.). Доброкачественное образование из кровеносных сосудов.

دم + وعاء + ورم (باللاتينية). تكون ورمي حميد من الأوعية الدموية.

Геморагія
Геморрагия
نزيف

Haemorrhagia- кровотеча (лат.). Скупчення крові, що вилилась із судин.

Haemorrhagia- кровотечение (лат.). Скопление крови, излившейся из сосудов.

نزيف (باللاتينية). تجمع الدم، المندفع من الأوعية.

Генералізований
Генерализованный

شامل، عام

Generalis – загальний, поширений (лат.).

Generalis – общий, распространённый (лат.).

عام، منتشر (باللاتينية).

Герметизація
Герметизация

عزل الحفر العمياء والتجاويف الغير مغزوة

Germetisatio-унепроникнення (лат.).

Germetisatio-обеспечение непроницаемости (лат.).

توفير عدم النفاذ (باللاتينية).

Герметизація неінвазивна сліпих ямок та фісур
Герметизация неинвазивная слепых ямок и фиссур

عزل الحفر العمياء والتجاويف الغير مغزوة

Метод профілактики карієсу. Запечатування сліпих ямок та фісур на жувальних поверхнях премолярів і молярів для унеможливлення контакту з ними вуглеводів та мікроорганізмів порожнини рота без розкриття фісур бором.

Метод профилактики кариеса. Запечатывание слепых ямок и фиссур на жевательной поверхности премоляров и моляров для исключения контакта с ними углеводов и микроорганизмов полости рта без раскрытия фиссур бором.

أسلوب وقائي من التسوس. إغلاق الحفر العمياء والتجاويف على السطح الماضغ لالسنان الضاحكة والطواحين لمنع الإتصال مع السكريات والأعضاء الدقيقة في التجويف الفموي.

Герметизація інвазивна сліпих ямок та фісур
Герметизация инвазивная слепых ямок и фиссур

عزل الحفر العمياء و التجاويف المغزوة

Запечатування пігментованих закритих сліпих ямок та фісур на жувальних поверхнях премолярів і молярів після розкриття фісур бором.

Запечатывание пигментированных закрытых слепых ямок и фиссур на жевательной поверхности премоляров и моляров после раскрытия фиссур бором.

إغلاق الحفر العمياء والتجاويف على السطح الماضغ لالسنان الضاحكة والطواحين بعد فتح التجويف المصبوغ المغلق بواسطة المنقب.

Герметики поверхневі
Герметики поверхностные

مواد عازلة سطحية

Матеріали, що заповнюють невеликі простори в зубах. Є фісурні, кореневі та для пломб.

Материалы, заполняющие небольшие пространства в зубах. Существуют фиссурные, корневые и для пломб.

مواد، تملئ مساحات صغيرة في الاسنان. يوجد منها تجويفية، جذرية وللحشوات.

Гінгівектомія

Гингивэктомия

قطع جزء من اللثة

Hingiva-ясна + *ectomia*–вирізання (лат.). Вирізання гіпертрофованих міжзубних сосочків і краю ясен при їх розростанні або за наявності пародонтальних кишень. Синонім – *ulectomia* (грец.).

Hingiva-десна + *ectomia*–иссечение (лат.). Иссечение гипертрофированных межзубных сосочков и края десны при их разрастании или при наличии пародонтальных карманов. Синоним – *ulectomia* (грец.).

لثة + إستئصال (باللاتينية). إستئصال الحليمات المتضخمة البين سنية وأطراف اللثة عند تضخمها أو بوجود جيب لثوي. مرادفة- إستئصال اللثة (بالاغريقية).

Гінгівіт

Гингивит

إلتهاب اللثة

Hingivitis – запалення ясен (лат.). Запалення ясен, зумовлене впливом несприятливих місцевих та загальних факторів, ознакою якого є відсутність порушення цілості зубоясенного з'єднання; зустрічається переважно у дітей та осіб молодого віку.

Hingivitis – воспаление дёсен (лат.). Воспаление десны, обусловленное воздействием неблагоприятных местных и общих факторов и протекающее без нарушения целостности зубодесневого соединения; встречается преимущественно у детей и лиц молодого возраста.

إلتهاب اللثة (باللاتينية). بسبب التأثير السيء للعوامل الموضعية والعامة والتي تتغلغل بدون تدمير وحدة الإتصال اللثوي السني، تظهر عادة عند الأطفال والشباب.

Гінгівогліфіка

Гингивоглифика

البروز اللثوي

Hingiva-ясна + *glifica*-рельєф (лат.). Утворений міжзубними сосочками і пришийковим краєм рельєф маргінальної частини ясен; виділяють аркадний, балонуючий та змішаний типи гінгівогліфіки, що мають значення в діагностиці та прогнозуванні пародонтопатій.

Hingiva-десна + *glifica*-рельєф (лат.). Образованный межзубными сосочками и пришеечным краем рельеф маргинальной части дёсен; выделяют аркадный, балонирующий и смешанный типы гингивоглификации, имеющие значение в диагностике и прогнозировании пародонтопатий.

لثة + بروز (باللاتينية). تشكل من الحليمات البين سنية والحد القرب عُنقي ببروز القسم الحاقّي من اللثة؛ يصنف إلى مقنطر، أنبوبي ومختلط، والذي يلعب دور في التشخيص ومرض الغشاء حول السن التنبؤي.

Гінгівотомія**Гингивотомия****شق اللثة**

Hingiva-ясна + *tomia*–розрізання (лат.). Розрізання ясен як початковий етап хірургічних втручань на альвеолярному паростку щелеп.

Hingiva-десна + *tomia*–рассечение (лат.). Рассечение дёсен как начальный этап хирургических вмешательств на альвеолярном отростке челюстей.

اللثة + شق (باللاتينية). شق اللثة كخطوة أولى للعمليات الجراحية على النتوء السنخي للفك.

Гіпер-**Гипер-****زيادة**

Префікс *hyper* (грец.) - надмірне підвищення.

Приставка *hyper* (греч.) - чрезмерное повышение.

إضافة (بالاغريقية). زيادة مفرطة.

Гіпердонтія**Гипердонтия****الفرط السني**

Hyper - над + *odontos* – зуб (грец.). Надмірна кількість зубів.

Hyper - над + *odontos* – зуб (греч.). Избыточное количество зубов.

زيادة + سن (بالاغريقية). زيادة عدد الأسنان.

Гіперемія**Гиперемия****فرط الدم، إحتقان**

Hyper-над + *haima*–кров (грец.). Почервоніння ділянки шкіри або слизової оболонки через посилений приплив крові, яке супроводжує запалення.

Hyper-над + *haima*–кровь (греч.). Покраснение участка кожи или слизистой оболочки при усиленном её притоке, которое сопровождается воспалением.

زيادة + دم (بالاغريقية). إحمرار جزء من الجلد أو الغشاء المخاطي عند زيادة سرعة تدفق الدم؛ يصاحب بالتهاب.

Гіперестезія зубів**Гиперестезия зубов****فرط حساسية الأسنان**

Hyper-над + *aesthesia*–чутливість (грец.). Підвищена чутливість тканин зуба до механічних, хімічних та температурних подразників.

Hyper-над + *aesthesia*–чувствительность (греч.). Повышенная чувствительность тканей зуба к механическим, химическим и температурным раздражителям.

زيادة + حاسية (بالاغريقية). زيادة حساسية أنسجة السن للمنبهات الميكانيكية، الكيميائية والحرارية.

Гіперплазія**Гиперплазия****فرط التَّسُّج**

Hyper-над + *platus*-формування (грец.). Збільшення кількості клітин, міжклітинних та внутрішньоклітинних структур унаслідок посилення функції органа або патологічного новоутворення тканини.

Hyper-над + *plasia*-формирование (греч.). Увеличение количества клеток, межклеточных и внутриклеточных структур вследствие усиления функции органа или патологического новообразования ткани.

زيادة + تشكُّل (بالإغريقية). زيادة عدد خلايا، التراكيب البين خلوية و الداخل خلوية من جراء زيادة وظائف العضو أو نتيجة تكوُّن مرضي جديد (ورم) في الأنسجة.

Гіперплазія емалі

Гиперплазия эмали

فرط تنسُّج المينا

Надлишкове утворення емалі зуба (емалеві краплі).

Избыточное образование эмали зуба (эмалевые капли).

تشكل زائد لمينا السن (قطرات مينائية).

Гіпертрофія

Гипертрофия

تضخم، زيادة تغذية

Hyper-над + *trophos*-живлення (грец.). Збільшення органа або його частини внаслідок збільшення об'єму та (або) кількості клітин.

Hyper-над + *trophos*-питание (греч.). Увеличение органа или его части вследствие увеличения объёма и (или) количества клеток.

زيادة + تغذية (بالاغريقية). تضخم العضو أو أجزاء منه نتيجة لزيادة الحجم و (أو) عدد الخلايا.

Гіперцементоз

Гиперцементоз

فرط إفراز ملاط السن، فرط الملاطية

Hyper-над + *cementum*-цемент (грец.). Надлишкове утворення цементу на поверхні кореня. Синонім - осифікуючий періодонтит.

Hyper-над + *cementum*-цемент (греч.). Избыточное образование цемента на поверхности корня. Синоним - оссифицирующий периодонтит.

زيادة + الملاط (بالاغريقية). زيادة تكوُّن الملاط على سطح الجذر. مرادفة - إلتهاب غشاء حول السن المكوّن للعظم.

Гіпо-

Гипо-

نقص

Префікс *hypo*- (грец.) - зменшення, недостатність.

Приставка *hypo*- (греч.) - понижение, недостаточность.

إضافة (بالاغريقية) - إنخفاض، نقص.

Гіподонтія

Гиподонтия

نقص الأسنان

Hypo-зменшення + *odontos*-зуб (грец.). Зменшена кількість зубів у порівнянні з нормою, пов'язана з відсутністю їх зачатків.

Hypo - уменьшение + *odontos*-зуб (греч.). Уменьшенное количество зубов в сравнении с нормой, связанное с отсутствием их зачатков.

نقص + سن (بالاغريقية). إنخفاض عدد الأسنان مقارنة بالوضع الطبيعي، المتعلق بغياب بدائته.

Гіпоплазія**Гипоплазия****نقص التنسُّج**

Hypo-зменшення + *plasia*-формування (грец.). Аномалії розвитку, що полягають у недорозвиненні органа, частини тіла або цілого організму.

Hypo-уменьшение + *plasia*- формирование (греч.). Аномалии развития, заключающиеся в недоразвитии органа, части тела или целого организма.

نقص + تشكُّل (بالإغريقية) - شذوذ في النمو، يتلخص في قصور نمو العضو، أجزاء الجسم أو الجسم ككل.

Гіпоплазія емалі**Гипоплазия эмали****نقص تنسُّج المينا**

Вада розвитку емалі, що характеризується її недостатнім формуванням та мінералізацією.

Порок развития эмали, характеризующийся её недостаточным формированием и минерализацией.

تشوه في نمو المينا، يتصّف بقصور في التشكُّل والتعمُّد.

Гипосалівація**Гипосаливация****قلَّة إفراز اللعاب**

Hypo-зменшення (грец.)+*saliva*-слина (лат.). Мале слиновиділення.

Hypo-уменьшение (грец.)+*saliva*-слюна (лат.). Малое слюноотделение.

نقص (بالإغريقية) + لعاب (باللاتينية). قلَّة إفراز اللعاب.

Гістогенез**Гистогенез****نشوء الأنسجة**

Histo-тканина + *genesis*-походження (грец.). Розвиток тканин людини.

Histo-ткань + *genesis*-происхождение (греч.). Развитие тканей человека.

نسيج + نشوء (بالإغريقية). نمو أنسجة الإنسان.

Глибина присінку**Глубина преддверия****عمق الدهليز الفموي**

Відстань між нерухомою слизовою оболонкою альвеолярного відростка та рухомою слизовою оболонкою щоки.

Расстояние между неподвижной слизистой оболочкой альвеолярного отростка и подвижной слизистой оболочкой щеки.

المسافة بين الغشاء المخاطي غير المتحرك للنتوء السنخي والغشاء المخاطي المتحرك للخد.

Глосалгія**Глоссалгия****ألم اللسان**

Glossa-язик + *algia*-біль (грец.). Біль у язиці, парестезія язика у вигляді пекучості, поколювання, що частіше зустрічається при хворобах ШКТ. Синонім – глосодинія.

Glossa-язык + *algia*-боль (греч.). Боль в языке, парестезия языка в виде жжения, покалывания, которая чаще встречается при болезнях ЖКТ. Синоним – глоссодиния.

لسان + ألم (بالإغريقية). ألم في اللسان، نَمَل اللسان على شكل حَرَقة، وخز، ويلاحظ أكثر خلال أمراض الجهاز الهضمي. مرادفة – ألم اللسان.

Глосит

Глоссит

إلتهاب اللسان

Glossa-язык + *itis*-префікс для позначення запалення (греч.). Патологічний стан тканин язика запального характеру, частіше симптом загального захворювання організму, рідше – самостійний процес.

Glossa-язык + *itis*-приставка для обозначения воспаления (греч.). Патологическое состояние тканей языка воспалительного характера, чаще симптом общего заболевания организма, реже - самостоятельный процесс.

لسان + إضافة تعني التهاب (بالإغريقية). حالة مرضية لأنسجة اللسان على شكل التهاب، أكثرها ظهوراً أمراض الجسم العامة، وأقلها - تطور المرض المستقل.

Глосит десквамативний

Глоссит десквамативный

التهاب اللسان التقشري

Язык, що характеризується чергуванням вогнищ десквамації епітелію з вогнищами його набряку і помутніння. Синонім –географічний язик, мігруючий глосит.

Язык, что характеризуется чередованием очагов десквамации эпителия с очагами его отека и помутнения. Синоним–географический язык, мигрирующий глоссит.

اللسان، الذي يتصف بتناوب بؤر تقشر الظهارة مع بؤر وزمبية وعتامة. مرادف – اللسان الجغرافي، التهاب اللسان المتنقل.

Глосит ромбоподібний

Глоссит ромбовидный

التهاب اللسان المعيني

Глосит неясної етіології, що характеризується частковою чи цілковитою відсутністю сосочків, пізніше – бородавчастими і папіломатозними розрастаннями у вигляді ромба чи овалу по середній лінії язика перед жолобоподібними сосочками.

Глоссит невыясненной этиологии, характеризуется частичным или полным отсутствием сосочков, позже – бородавчатыми и папилломатозными разрастаниями в виде ромба или овала по средней линии языка перед желобовидными сосочками.

التهاب اللسان غير معروف سبب حدوثه، يتصف بغياب جزئي أو كامل للحليمات، ومن بعدها – نمو ثلثولي و ورم حَلَمي على شكل معين أو بيضوي على الخط الوسطي للسان للامام من الحليمات المزرايبية

Глосопіроз

Глоссопироз

حرقة اللسان

Glossa-язик + *pyrosis*-жар (грец.). Пекучість у язиці при авітамінізмі В₂, холонемеї, при злоякісній анемії, панкреатиті, гіперацидному гастриті.

Glossa-язык + *pyrosis*-жар (грец.). Жжение в языке при авитаминозе В₂, холонемии, при злокачественной анемии, панкреатите, гиперацидном гастрите.

لسان + حرارة (بالاغريقية) حرقة في اللسان عند نقص فيتامين (ب2)، وجود العصارة الصفراوية في الدم، عند فقر الدم الخبيث، إلتهاب البنكرياس، إلتهاب المعدة المتعلق بفرط الحموضة.

Глософітія**Глоссофития****اللسان الشعري الأسود**

Чорний “волохатий” язык при кандидозі.

Чёрный “волосатый” язык при кандидозе.

لسان أشعر أسود عند الإصابة بالكنديدا.

Глосоптоз**Глоссоптоз****تدلي اللسان**

Glossa-язик + *ptosis*-падіння, опущення - аномалія розвитку (грец.).

Недорозвинення та западання языка.

Glossa-язык + *ptosis*-падение, опущение - аномалия развития (грец.).

Недоразвитие и западение языка.

لسان + تدلي، هبوط - شذوذ في النمو (بالاغريقية). عوز في نمو اللسان وتدليه.

Грануляції**Грануляции****حبيبات حمراء**

Granulatio-зернистість (лат.). Розростання грануляційної тканини при хронічному запаленні.

Granulatio-зернистость (лат.). Разрастание грануляционной ткани при хроническом воспалении.

حبيبات (بالايتينية). تضخم النسيج الحبيبي في الالتهاب المزمن.

Група здоров'я**Группа здоровья****المجموعة الصحية**

Розподіл дітей за станом здоров'я для проведення диспансеризації. Існує 5 груп здоров'я.

Распределение детей по состоянию здоровья для проведения диспансеризации.

Существует 5 групп здоровья.

توزيع الأطفال بحسب الحالات الصحية بغرض تنظيم العناية الصحية للسكان. يوجد خمس مجموعات صحية.

Гуморальний**Гуморальный****خلطي**

Haema – кров (грец). Той, що відноситься до крові.

Haema – кровь (греч). Относящийся к крови.

دم (بالإغريقية). متعلق بالدم.

Де-

Де-

تدمير

Префікс *de-* знищення, видалення, усунення, звільнення від чогось (лат.).

Приставка *de-* уничтожение, извлечение, устранение, освобождение от чего-либо (лат.).

إضافة تعني تدمير، إستخلاص، عزل، تحرير من شيء ما (باللاتينية).

Дебондинг

Дебондинг

تدمير الأساس

De- знищення (лат.) + *bond-* основа (англ.). Відшарування адгезивної системи чи композиту від зуба.

De- уничтожение (лат.) + *bond-* основа (англ.). Отслоение адгезивной системы или композита от зуба.

تدمير + أساس (بالإنجليزية). إنفصال النظم اللاصقة أو حشوات الكومبوزيت عن السن.

Девіація

Девияция

إنحراف

Deviare-збитися з дороги (лат.). Відхилення в процесі якоїсь дії, наприклад, руху язика.

Deviare-сбиться с пути (лат.). Отклонение в процессе какого-либо действия, например, движения языка.

حاد عن الطريق (باللاتينية). حيد عن سير عمل ما، مثال، حركة اللسان.

Девіталізація

Девитализация

زوال الحيوية، إتلاف

*De-*знищення + *vitalis*-життєвий (лат.). Знищення живого.

De- уничтожение + *vitalis*-жизненный (лат.). Уничтожение живого.

تدمير + حياتي (باللاتينية). تدمير شيء حي.

Дегенерація

Дегенерация

إنتكاس

Degenero- переродження (лат.). Процес зворотного розвитку (біологія), дистрофія. Синонім - деградація.

Degenero- перерождение (лат.). Процесс обратного развития (биология), дистрофия (патанатомия). Синоним - деградация.

تجدد (باللاتينية). عملية نمو عكسية (علم الاحياء)، خلل تغذية (علم التشريح المرضي). مرادفة – إنقراض.

Дезінфекція

Дезинфекція**تطهير، إبادة للجراثيم**

Desinfectio-знезараження (лат.). Знищення збудників заразних хвороб у навколишньому середовищі.

Desinfectio-обеззараживание (лат.). Уничтожение возбудителей заразных болезней в окружающей среде.

تطهير (باللاتينية). تدمير مثيرات العدوى (الأمراض المعدية) في المحيط المجاور.

Дезодорація**Дезодорація****إزالة الرائحة**

Desodoratio-висморідження (лат.). Знищення неприємних запахів.

Desodoratio-уничтожение запаха (лат.). Уничтожение неприятных запахов.

إزالة الرائحة (باللاتينية). إزالة الروائح الكريهة.

Декомпенсація**Декомпенсация****لا تعويضي**

De-видалення + *compensation*-вирівнювання, компенсація (лат.). Розлад діяльності організму в разі нездатності пристосуватися до викликаних хворобою порушень.

De-удаление + *compensation*-уравнивание, компенсация (лат.). Расстройство деятельности организма при неспособности приспособиться к вызванным болезнью нарушениям.

إزالة التعويض (باللاتينية). إختلال نشاط الجسم عند عدم المقدرة على التكيف مع الإختلالات المصاحبة للمرض.

Демінералізація емалі**Деминерализация эмали****فقد أملاح المينا**

De-видалення + *mineralisatio*-соленасичення (лат.). Зниження щільності емалі, зумовлене виходом з емалі іонів кальцію, фосфору, фтору.

De-удаление + *mineralisatio*-соленасыщение (лат.). Снижение плотности эмали, обусловленное выходом с эмали ионов кальция, фосфора, фтора.

نزع + الملح المُشبع (باللاتينية). نقص في كثافة المينا، المتعلق بخروج ايونات الكالسيوم، الفسفور، الفلور من المينا.

Дентикль**Дентикль****سُنَّين**

Кульки дентину, розташовані в пульпі.

Шарики дентина, расположенные в пульпе.

كريات عاجية، تقع في لب السن.

Дентин**Дентин****عاج السن**

Dentinum-дентин (лат). Тверда тканина зуба, подібна за хімічним складом до кістки, пронизана радіальними дентинними каналцями; утворює більшу частину коронки, шийки і кореня зуба.

Dentinum-дентин (лат). Твёрдая часть зуба, близкая по химическому строению к кости, пронизанная радиальными дентинными каналцами; образует большую часть коронки, шейки и корня зуба.

عاج (باللاتينية). الجزء السن الصلب، قريب بتكوينه الكيميائي من العظم، ويتخلله القنوات العاجية النصف قطرية؛ يشكل القسم الأكبر من التاج، العنق وجذر السن.

Дентин вторинний іррегулярний

Дентин вторичный иррегулярный

عاج ثانوي غير منتظم

Ir-не + regulo-впорядковую (лат.). Замісний дентин, що утворюється при карієсі зубів. Синонім – третинний дентин.

Ir-не + regulo-упорядочивать (лат.). Заместительный дентин, что образуется при кариесе зубов. Синоним – третичный дентин.

لا + منتظم (باللاتينية). بديل العاج، الذي يتكون أثناء تسوس الأسنان. المرادفة - العاج الثلاثي.

Дентин вторинний регулярний

Дентин вторичный регулярный

عاج ثانوي منتظم

Дентин, що утворюється протягом усього життя під час дії жувального навантаження.

Дентин, образующийся в течение всей жизни под действием жевательной нагрузки.

عاج، متكوّن أثناء كامل الحياة تحت تأثير الضغط المضغي.

Дентин первинний

Дентин первичный

عاج أولي

Дентин, який виникає в процесі внутрішньощелепного розвитку зуба.

Дентин, возникающий в процессе внутричелюстного развития зуба.

عاج، ناتج أثناء عملية نمو السن داخل الفك.

Дентин прозорий

Дентин прозрачный

عاج شفاف

Склерозований дентин, що утворюється при звапненні дентинних каналців при карієсі, патологічному стиранні.

Склерозированный дентин, образующийся при обызвествлении дентинных каналцев при кариесе, патологической стираемости.

عاج صلب، متكوّن أثناء تكّس القنوات العاجية عند التسوس، درم الأسنان المرضي.

Дентинні каналці (дентинні трубочки)

Дентинные каналцы (дентинные трубочки)

القنوات العاجية

Тонкі каналці, що пронизують дентин у радіальному напрямі від пульпи зуба до емалі або цементу (в дітей ширші); в порожнині каналців знаходяться відростки одонтобластів.

Тонкие каналцы, пронизывающие дентин в радиальном направлении от пульпы зуба к эмали или цементу (у детей более широкие); в полости каналцев находятся отростки одонтобластов.

قنوات رفيعة، تخترق العاج باتجاه شعاعي من لب السن إلى المينا أو الملاط (عند الأطفال أوسع)؛ في جوف القنوات تقع نتوءات بانية العاج (خلايا عاج السن).

Дентин колопульпарний

Дентин околопульпарный

عاج حول لبّي

Дентин, що прилягає до пульпи зуба та має тангенціальне розташування колагенових волокон.

Дентин, примыкающий к пульпе зуба и имеющий тангенциальное расположение коллагеновых волокон.

عاج، ملاصق لللب السن وله ألياف كولاجينية مائلة.

Дентин плащовий

Дентин плащевой

عاج فاصل

Дентин, розташований між емаллю і колопульпарним дентином; характеризується радіальним розташуванням колагенових волокон.

Дентин, расположенный между эмалью и околопульпарным дентином; характеризуется радиальным расположением коллагеновых волокон.

عاج، يقع بين المينا والعاج حول لبّي، يتصف بوضعية شعاعية للألياف الكولاجينية.

Дентиногенез

Дентиногенез

تكوّن عاج السن

Dentinum (дентин) + *genesis* (розвиток) – грец. Утворення, розвиток дентину.

Dentinum (дентин) + *genesis* (развитие) – греч. Образование, развитие дентина.

عاج + نمو (بالإغريقية). تشكل، نمو عاج السن.

Дентиногенез недосконалий

Дентиногенез несовершенный

عاج السن غير مكتمل النمو

Dentinum - дентин + *genesis* – зародження (грец.). Спадкове порушення розвитку дентину.

Dentinum - дентин + *genesis* – зарождение (греч.). Наследственное нарушение развития дентина.

عاج + نشوء (بالإغريقية). خلل وراثي في نمو عاج السن.

Дерматостоматит

Дерматостоматит

إلتهاب الفم والجلد

Derma-шкіра + *stomatitis*-стоматит (лат.). Прояви шкірних хвороб у порожнині рота чи поєднання ураження слизової оболонки порожнини рота та шкіри.

Derma-кожа + *stomatitis*-стоматит (лат.). Проявления кожных болезней в полости рта или сочетание поражения слизистой оболочки полости рта и кожи.

جلد + التهاب الفم (باللاتينية). ظهور أمراض جلدية في تجويف الفم أو تمازج إصابة الغشاء المخاطي لتجويف الفم والجلد.

Десквамація

Десквамация

تقشر

De- видалення + *squama*- шкіра (лат.). Відшарування шкіри, епітелію.

De-удаление + *squama*-кожа (лат.). Отслоение кожи, эпителия.

عزل + جلد (باللاتينية). تقشر الجلد، الظهار

Десмодонтоз

Десмодонтоз

مرض أربطة السن

Desm-зв'язка (лат.) + *odontos*-зуб (грец.) + *osis* (грец.)-хвороба. Захворювання зв'язкового апарату зуба. Синонім – пародонтит.

Desm-связка (лат.) + *odontos*-зуб (греч.) + *osis* (греч.)-болезнь. Заболевание связочного аппарата зуба. Синоним – пародонтит.

رباط (باللاتينية) + سن (بالإغريقية) + مرض (بالإغريقية). إصابة أنظمة السن الرابطة. مرادفة – التهاب الغشاء حول السن.

Деструкція

Деструкция

تدمير، إنهيار

Destructio-руйнація (лат.). Руйнація тканинних, клітинних та субклітинних структур.

Destructio-разрушение (лат.). Разрушение тканевых, клеточных и внутриклеточных структур.

تدمر (باللاتينية). تدمير التراكيب النسيجية، الخلوية و الداخلة خلوية.

Дефект клиноподібний

Дефект клиновидный

خلل إسفيني

Некариозний дефект твердих тканин зуба у вигляді клина, що локалізується переважно на вестибулярних поверхнях коронок зубів; у дітей зустрічається рідко.

Некариозный дефект твердых тканей зуба в виде клина, локализирующийся преимущественно на вестибулярных поверхностях коронок зубов; у детей встречается редко.

عييب غير تسوسية لأنسجة السن الصلبة على شكل إسفين، غالباً يقع على الأسطح الخارجية للتيجان السنية؛ نادراً ما يشاهد عند الأطفال.

Діагноз**Диагноз****تشخيص**

Dia – прозорий + *gnosis* – знання (грец.). Короткий лікарський висновок про характер та сутність хвороби на підставі всебічного дослідження хворого.

Dia - прозрачный + *gnosis* – знание (грец.). Краткий вывод врача о характере и сути болезни на основании всестороннего обследования больного.

شفاف + معرفة (بالإغريقية). إستنتاج وجيز للطبيب عن خصائص وجوهر المرض على أساس الفحص الكامل للمريض.

Діастема**Диастема****فُرجة بين سنين**

Diastema-проміжок (грец.). Аномалія розташування зубів, сутністю якої є проміжок між центральними різцями. Справжня – після закінчення прорізування зубів, несправжня – у процесі прорізування.

Diastema-промежуток (грец.). Аномалия положения зубов, заключающаяся в промежутке между центральными резцами. Истинная – после окончания прорезывания зубов, ложная – в процессе прорезывания.

مسافة (بالإغريقية). شدوذ مواقع الأسنان، يتلخص بالفجوة بين القواطع المركزية. حقيقية - عند إكتمال بروز الأسنان، كاذبة - أثناء عملية بروز الأسنان.

Діатермокоагуляція**Диатермокоагуляция****تخثير بالإتفاذ الحراري**

Dia – через + *therme* – тепло (грец.) + *coagulare* – припікати (лат.). Метод припікання, оснований на дії змінного електричного струму високої частоти, що застосовується для лікування пульпіту, періодонтиту, хвороб пародонта і слизової оболонки порожнини рота.

Dia – через + *therme* – тепло (грец.) + *coagulare* – прижигать (лат.). Метод прижигання, оснований на впливі перемінного електричного тока високої частоти, который применяется при лечении пульпита, периодонтита, заболеваний пародонта и слизистой оболочки полости рта.

عبر + حرارة + كيّ (بالإغريقية). أسلوب الكيّ، يقوم على تأثير التيار الكهربائي ذو الجهد العالي؛ يُستخدم عند علاج التهاب لب السن، غشاء حول السن، وأمراض الغشاء المخاطي لتجويف الفم.

Ділацерация зуба**Дилацерация зуба****خلل جانبي للسن**

De-порушення + *lateralis*-боковий (лат.). Порушення вигину кореня в процесі формування постійного зуба, яке зустрічається після травми молочного зуба.

De-нарушение + *lateralis*-боковой (лат.). Нарушение изгиба корня в процессе формирования постоянного зуба, которое встречается после травмы молочного зуба.

خلل + جانبي (باللاتينية). خلل في إنعطاف جذر السن في فترة تشكّل الأسنان الدائمة، الذي يشاهد بعد إصابة السن اللبني.

Дис-
Дис-
إبادة

Префікс *dys* - знищення, видалення, усунення, звільнення від чогось (грец.).

Приставка *dys* - уничтожение, извлечение, устранение, освобождение от чего-либо (греч.).

إضافة تعني إبادة، إخراج، إزالة، إستخلاص، تحرير من شيء ما (بالإغريقية).

Дисбактеріоз

Дисбактериоз

خلل الفلورة المعوية

Dys- порушення +*bacteria-* бактерія (грец.). Порушення динамічної рівноваги мікрофлори, що заселяє в нормі нестерильні порожнини та шкірні покриви людини й утворює природні асоціації мікроорганізмів.

Dys- нарушение +*bacteria* - бактерия (греч.). Нарушение подвижного равновесия микрофлоры, заселяющей нестерильные полости и кожные покровы человека в норме и образующей естественные ассоциации микроорганизмов.

خلل + بكتيريا (بالإغريقية). خلل في التوازن الحركي للفلورة المجهرية، الساكنة للتجاويف الغير معقمة وللاغطية الجلدية للإنسان في الحالة الطبيعية وتشكل تجمعات حقيقية للأجسام الدقيقة.

Дисемінація

Диссеминация

انتثار، إنبثات

Лат. *disseminatio*- розсіювання. Розповсюдження збудника з первинного вогнища хвороби кровоносними та лімфатичними шляхами, серозними оболонками.

Лат. *disseminatio* - рассеивание. Распространение возбудителя из первичного очага болезни по кровеносным и лимфатическим путям, серозным оболочкам.

باللاتينية - تشتت. إنتشار مسببات المرض من المركز الإبتدائي للمرض عن طريق الاوعية الدموية والليمفية، بواسطة أغشية مصلية.

Дисертація

Диссертация

أطروحة، رسالة

Dissertatio-дослідження (лат.). Науково-дослідна робота, підготовлена для публічного захисту й отримання вченого ступеня (в Україні - кандидата чи доктора медичних наук).

Dissertatio-исследование (лат.). Научно-исследовательская работа, подготовленная для публичной защиты и получения учёной степени (в Украине - кандидата или доктора медицинских наук).

بحث (باللاتينية). عمل بحثي علمي مُحضَّر للدفاع عنه أمام الحضور للحصول على درجة علمية (في أوكرانيا - درجة المرشح أو الدكتوراه في علم الطب).

Дискератоз

Дискератоз

خلل التقرُن

Dys-порушення + *keratos*-зроговіння (лат.). Порушення зроговіння шкіри чи слизової оболонки порожнини рота.

Dys-нарушение + *keratos*-ороговение (лат.). Нарушение ороговения кожи или слизистой оболочки полости рта.

خلل + تقرن (باللاتينية). خلل في تقرن الجلد أو الغشاء المخاطي لتجويف الفم.

Диспансеризація

Диспансеризация

نظام الفحوص الطبية الدورية للسكان

Dispenser-звільняти (франц.). Система соціально-гігієнічних, лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я.

Dispenser-освобождать (франц.). Система социально-гигиенических и лечебно-профилактических мероприятий, направленных на сохранение и укрепление здоровья.

تحرير (بالفرنسية). نظام إجتماعي- صحي و علاجي - وقائي، موجه لحفظ وتقوية الصحة.

Дисплазія Капдепона (синдром Стентона – Капдепона)

Дисплазия Капдепона(синдром Стентона – Капдепона)

خلل تنسج كابدبيون (متلازمة ستينتون - كابدبيون)

Dys-порушення + *plasis*-формування (грец.). Спадкова патологія зубів, яка характеризується зміною забарвлення коронок, стиранням зубів, що рано починається та швидко прогресує.

Dys-нарушение + *plasis*-формирование (греч.). Наследственная патология зубов, характеризующаяся изменением цвета коронок, рано начинающимся и быстро прогрессирующим стиранием зубов.

خلل + تشكّل (بالإغريقية). مرض الأسنان الوراثي، المتّصف بتغيير لون تيجان الأسنان التي تبتدء بالذوبان مبكراً ويزداد بشكل سريع.

Дистопія

Дистопия

تغير مكان عضو

Dys-порушення + *topos*-місце (грец.). Розташування органа, тканини або окремих клітин у незвичному для них місці.

Dys-нарушение + *topos* – расположение (греч.). Расположение органа, ткани или отдельных клеток в необычном для них месте.

خلل + موقع (بالإغريقية). توضع عضو، أنسجة أو خلايا معيّنة في المكان الغير معتادة لهم.

Диференційна діагностика

Дифференциальная диагностика

التشخيص التفريقي (التمييزي)

Differentia-різниця (лат.) + *diagnosticos*-розпізнавання (грец.). Аналіз відмінних ознак хвороби.

Differentia-различие (лат.) + *diagnosticos*-распознавание (греч.). Анализ отличительных признаков болезни.

فرق + تشخيص (بالإغريقية). تحليل البوادر المميزة للأمراض.

Доступ

Доступ**منفذ**

Підхід, напрямок для препарування каріозної порожнини чи порожнини зуба.

Подход, направление для препарирования кариозной полости или полости зуба.

مسلك، توجيهه لتجهيز التجويف التسوسي أو التجويف السني.

Екзантема**Экзантема****طفح**

Exanthema-висипка(грец.). Висипання на шкірі.

Exanthema-сыпь (греч.). Высыпания на коже.

طفح بالإغريقية). طفح على الجلد.

Екзартикуляція**Экзартикуляция****بتر عند مفصل**

Ex-видалення + *articulatio* – суглоб (лат.). Синонім - вичленення. Хірургічна операція відрізання всієї кінцівки чи дистальної її частини, що проходить крізь суглобну щілину.

Ex-удаление + *articulatio* - сустав (лат.). Синоним – вычленение. Хирургическая операция отсечения всей конечности или её дистальной части, проходящая через суставную щель.

إستئصال + مفصل (باللاتينية). مرادفة - بتر عند المفصل. عملية جراحية لبتر جميع الأطراف أو أجزاءها القصوى، المارة من خلال الثغرة المفصالية.

Екзогенний**Экзогенный****خارجي المنشأ**

Ex-зовні + *genos*-походження (грец.). Чинник зовнішнього походження.

Ex -вне + *genos*-происхождение (греч.). Фактор внешнего происхождения.

خارجي + منشأ (بالإغريقية). عامل خارجي المنشأ.

Екс-**Экс-****تجريد**

Ex- - з, від (лат.). Префікс для позначення видалення, витягання назовні, позбавлення чогось.

Ex- - из, от (лат.). Приставка, обозначающая удаление, извлечение наружу, лишение чего- либо.

من (باللاتينية). إضافة، تعني إزالة، إخراج للخارج، تجريد شيء ما.

Екскаратор стоматологічний**Экскаватор стоматологический****حفارة فموية**

Exavatio- видовбування (лат.) Двосторонній інструмент із робочими частинами у вигляді мілких ложечок із гострими краями, який застосовується для

очищення каріозних порожнин, обробки пародонтальних кишень, видалення відкладень на зубах.

Exavatio- выдалбливание (лат.) Двусторонний инструмент с рабочими частями в виде мелких ложечек с острыми краями, который применяется для очищения кариозных полостей, обработки пародонтальных карманов, удаления отложений на зубах.

تقير (باللاتينية). أداة ذات طرفين عاملين على شكل ملاعق صغيرة ذات أطراف حادة، تستخدم لتنظيف التجاويف التسوسية، معالجة الجيوب اللثوية، وإزالة الترسبات عن الأسنان.

Екскоріація

Экскориация

سحج، خدش

Ex- -от, з + *corium*-шкіра (лат). Садно.

Ex- -от, из + *corium*-кожа (лат.). Ссадина.

من + جلد (باللاتينية). خدش.

Екстирпація

Экстирпация

إستئصال

Exstirpatum - викорінювати (лат.). Повне видалення органа.

Exstirpatum - искоренять (лат.). Полное удаление органа.

إستئصل (باللاتينية). إستئصال كامل للعضو.

Екстирпація пульпи вітальна

Экстирпация пульпы витальная

إستئصال حيوي

Метод лікування пульпіту, що полягає у повному видаленні під анестезією пульпи.

Метод лечения пульпита, заключающийся в полном удалении под анестезией пульпы.

أسلوب معالجة لب السن، يتلخص في إزالة كامل لب السن تحت تأثير المخدر.

Екстирпація пульпи девітальна

Экстирпация пульпы девитальная

إستئصال لب السن الغير حيوي

Метод лікування пульпіту, що полягає у повному видаленні пульпи після дії на неї девіталізуючого засобу.

Метод лечения пульпита, заключающийся в полном удалении пульпы после действия на неё девитализирующего средства.

أسلوب معالجة لب السن، يتلخص في إزالة كامل لب السن بعد التأثير عليه بالمواد القاتلة.

Екстирпація пульпи субтотальна

Экстирпация пульпы субтотальная

إستئصال غير كامل لللب السن

Синонім – глибока ампутація, цервікальна пульпектомія. Видалення пульпи в постійних зубах із несформованим коренем на відстані 2-3 мм від кортикальної пластинки, що обмежує зону росту.

Синоним – глубокая ампутация, цервикальная пульпэктомия. Удаление пульпы в постоянных зубах с несформированным корнем, не доходя 2-3 мм до кортикальной пластинки, ограничивающей зону роста.

مرادفة - بتر عميق، استئصال عُنقي لللب السن. إزالة اللب في الاسنان الدائمة ذات الجذور الغير مكتملة النمو، إلى مدى 2- 3 ملم من الصفيحة القشرية، التي تحدد منطقة النمو.

Ексудат

Эксудат

نضح

Exudo-потію (лат.). Багата на білок та формені елементи крові запальна рідина, що вийшла з судин.

Exudo-потею (лат.). Багатая белком и форменными элементами крови воспалительная жидкость, вышедшая из сосудов.

أنضح (باللاتينية). نضح، سائل ملتهب، غني بالبروتين وعناصر الدم الحقيقية.

Ектазія

Эктазия

توسع

Ectasia - розтягування, розширення (грец.) органа чи тканини.

Ectasia - растяжение, расширение (греч.) органа или ткани.

تمدد، اتساع (بالإغريقية) عضو أو أنسجة.

Екхімози

Экхимозы

إنسكاب دموي

Ecchymosis- синець (лат.). Обширні крововиливи кулястої або овальної форми.

Ecchymosis- синяк (лат.). Обширные кровоизлияния округлой или овальной формы.

انسكاب دموي (باللاتينية). نزيف مُتسع دائري أو بيضوي الشكل.

Електроодонтодіагностика

Электроодонтодиагностика

تشخيص كهربائي للسن

Electro-бурштин + *odontos*-зуб (грец.) + *diagnostic*-діагностика (лат.). Визначення порога збудливості пульпи зуба за допомогою електричного струму.

Electro-янтарь + *odontos*-зуб (грец.) + *diagnostic*-діагностика (лат.). Определение порога возбудимости пульпы зуба с помощью электрического тока.

كهرباء + سن (بالإغريقية) + تشخيص (باللاتينية). تعيين حد تأثر لب السن بواسطة تيار كهربائي.

Електрофорез

Электрофорез

الغَلُّ الكهربائي

Electro-бурштин + *phoresis*-носіння (грец.). Спосіб уведення речовин у тканини організму за допомогою постійного електричного струму.

Electro-янтарь + *phoresis*-перенесение (грец.). Способ введения веществ в ткани организма с помощью постоянного электрического тока.

كهرباء + نقل (بالإغريقية). طريقة لإمرار جسيمات في أنسجة الجسم بواسطة تيار كهربائي متواصل.

Електрофорез трансканальний**Электрофорез трансканальный****ترحيل كهربائي قنوي**

Спосіб введення лікарських речовин крізь кореневий канал за допомогою постійного електричного струму.

Способ введения лекарственных веществ через корневой канал с помощью постоянного электрического тока.

طريقة لإمرار مواد علاجية عبر القناة الجذرية بواسطة تيار كهربائي متواصل.

Елімінація мікроорганізмів**Элиминация микроорганизмов****القضاء على الأعضاء الدقيقة**

Eliminatio-виведення (лат.). Щезнення, вихід мікроорганізмів, наприклад із каріозної порожнини, кореневого каналу.

Eliminatio-выведение (лат.). Исчезновение, выход микроорганизмов, например из кариозной полости, корневого канала.

إبعاد (باللاتينية). إختفاء، خروج الأعضاء الدقيقة، مثال - من التجويف التسوسي، القناة الجذرية.

Емалеве веретено**Эмалевое веретено****المينا المغزلي**

Відросток одонтобласта, який проникає в емаль через дентинно-емалево з'єднання.

Отросток одонтобласта, проникающий в эмаль через дентинно-эмалевое соединение.

نتوء خلية عاج السن، النافذ في المينا عبر الإتصال المينائي- العاجي للسن.

Емалевий орган**Эмалевый орган****العضو المينائي**

Похідне зубної пластинки, яке розвивається із зубної бруньки і дає початок утворенню ена멜областів.

Производное зубной пластинки, развивающееся из зубной почки и дающее начало образованию эна멜областов.

تشكل الصفيحة السنّية، النامية من الكلية السنّية والتي تعطي بداية تشكل خلايا مينا السن.

Емалева пластинка**Эмалевая пластинка****الصفيحة السنّية**

Шар органічної речовини, що проходить майже крізь усю товщу емалі зуба; виявляється на поперечному шліфі зуба.

Слой органического вещества, проходящий почти через всю толщу эмали зуба; обнаруживается на поперечном шлифе зуба.

طبقة من المواد العضوية، النافذة تقريباً عبر كل سماكة مينا السن؛ تظهر خلال الكحت السني المستعرض.

Емалева призма

Эмалевая призма

المنشور المينائي

Структурна s-подібна одиниця емалі, що складається із кристалів гідроксиапатиту і проходить через усю товщу емалі зуба.

Структурная s-образная единица эмали, состоящая из кристаллов гидроксиапатита и проходящее через всю толщу эмали зуба.

وحدة تركيبية للمينا، تتكون من بلورات الهيدروكسيباتيت والتي تنفذ عبر سماكة مينا السن؛ على شكل (S).

Емалевий пучок

Эмалевый пучок

حزمة مينائية

Ділянка недостатньо мінералізованої емалі, розташована в емалі біля емалево-дентинного з'єднання.

Участок плохо минерализированной эмали, расположенный в области эмалево-дентинной границы.

قسم من المينا سيئ التمعدن، الواقع في الجزء الحدودي للمينا والعاج.

Ембріогенез

Эмбриогенез

تكوين الجنين

Embrion-зародок + *genesis*-розвиток (грец.). Синонім - ембріональний розвиток. Розвиток організму від запліднення до народження (біологія), перші 8 тижнів внутрішньоутробного розвитку, коли формується основа організації та закладки органів.

Embrion-зародыш + *genesis*-развитие (греч.). Синоним - эмбриональное развитие. Развитие организма от оплодотворения до рождения (биология). Первые 8 недель внутриутробного развития, когда формируется основа организации и закладки органов.

جنين + نمو (بالإغريقية). مرادفة - نمو جنيني. نمو الجسم من لحظة التلقيح حتى الولادة (علم الأحياء). الأسابيع الثمانية الأولى للنمو داخل الرحم، عندما تتشكل أسس تنظيم ووضع الأعضاء.

Енамелобласт

Энамелобласт

نشوء المينا

Enamelum-емаль (лат.) + *blastos*-паросток, зародок (грец.). Епітеліальна клітина внутрішнього шару зубного зародка, що бере участь в утворенні емалі.

Синоніми: адамантобласт, амелобласт.

Enamelum—эмаль (лат.) + *blastos*— росток, зародыш (греч.). Эпителиальная клетка внутреннего слоя зубного зачатка, принимающая участие в образовании эмали. Синонимы: адамантобласт, амелобласт.

مينا (باللاتينية) + فرخ، جنين (بالإغريقية). خلية ظهارية للطبقة الداخلية للبدانة السنية، والتي تلعب دور في تشكل المينا. مرادفة : أرومة (جذعة) المينا.

Енантема

Энантема

طفح داخلي

En-v + *antheme*-висип (греч.). Висипання на слизовій оболонці порожнини рота, що відповідають висипам на шкірі.

En-v + *antheme*-сыпь (греч.). Высыпания на слизистой оболочке полости рта, соответствующие сыпи на коже.

في + طفح (بالإغريقية). طفح على الغشاء المخاطي لتجويف الفم، يشبه الطفح الجلدي.

Ендодонтія

Эндодонтія

المعالجة اللبئية

Endo-всередині (лат.) + *odontos*-зуб (греч.). Наука про анатомію, патологію та методи лікування порожнини зуба та корневих каналів.

Endo-внутри (лат.) + *odontos*-зуб (греч.). Наука об анатомии, патологии и методах лечения полости зуба и корневых каналов.

داخل (باللاتينية) + سن (بالإغريقية). علم عن التشريح، الأمراض وطرق علاج تجويف السن والقنوات الجذرية.

Епікриз

Эпикриз

التقرير الطبي الختامي للمرض

Epikrisis-висновок (греч.). Критичний аналіз чи обговорення хвороби після закінчення лікування.

Epikrisis-вывод (греч.). Критический анализ или обсуждение болезни после окончания лечения.

إستنتاج (بالإغريقية). تحليل إنتقادي أو مباحثة المرض بعد انتهاء العلاج.

Епуліс, епулід

Эпулис, эпулид

ورم لثوي

Epulis, epulid-(лат.). Пухлиноподібні сполучнотканинні розрастання на альвеолярних відростках щелеп.

Epulis, epulid-(лат.). Опухолеподобные соединительнотканнные разрастания на альвеолярных отростках челюстях.

نمو شبه ورمي من الانسجة الضامة على النتوءات السنخية للفك.

Еритема

Эритема

إحمرارية

Erythema – почервоніння (грец.). Пляма запального походження червоного кольору на слизовій оболонці чи шкірі розміром більше 1,5 см.

Erythema – покраснение (грец.). Пятно воспалительного происхождения на слизистой оболочке или коже размером более 1,5 см.

إحمرار (بالإغريقية). بقعة ذات منشأ التهابي على الغشاء المخاطي أو على الجلد لا يزيد حجمها عن 1,5.

Ерозія

Эрозия

تآكل

Erosio-роз'їдення (лат.). Порушення цілості епітелію.

Erosio-разъедание (лат.). Нарушение целосности эпителия.

إنفصال (باللاتينية). خلل وحدة النسيج الطلائي.

Ерозія емалі

Эрозия эмали

تآكل المينا

Прогресуюча втрата емалі зуба недостатньо з'ясованої етіології.

Прогрессирующая убыль эмали зуба недостаточно выясненной этиологии.

تناقص متزايد لمينا السن سبب حدوثه مبهم.

Ефект наскрізного просвічування

Эффект сквозного просвечивания

تأثير الكشف الإشعاعي الثاقب

Різниця у прозорості зуба та відновлювального матеріалу. Виявляється у випадку, коли для пломбування каріозних порожнин у межах дентину не використовуються опаківі відтінки матеріалу.

Разница в прозрачности зуба и восстанавливающего материала. Обнаруживается в случае, когда при пломбировании кариозных полостей в пределах дентина не используются опакующие оттенки материала.

الفرق في شفافية السن ومواد إعادة الإنشاء. يظهر عند حشو التجاويف التسوسية في حدود العاج عندما لا تستخدم عبوة تباين ألوان المواد .

Ефект “хамелеона”

Эффект “хамелеона”

التأثير الحرابي

Оптична властивість відновлювальних матеріалів у вигляді можливості кольороадаптації. Компенсує не зовсім точний вибір кольору.

Оптическое свойство реставрационных материалов в виде возможности цветоадаптации. Компенсирует не совсем точный подбор цвета.

خاصية بصرية للمواد المُجدِّدة (المعمرة) على شكل إمكانية تكيف لوني. تعوض سوء الإختيار الدقيق للون.

Удар зуба

Ушиб зуба

رضّ سني

Ушкодження зуба та його фіксуючого апарату без зміщення зуба в альвеолі.

Повреждение зуба и его фиксирующего аппарата без смещения зуба в альвеоле.

Заїд**Заеда****صُمَاغ**

Хронічна тріщина або ерозія кута губів із мацерацією, жовтими кірочками, білим нальотом.

Хроническая трещина или эрозия угла рта с мацерацией, жёлтыми корочками, белым налётом.

تشقق مزمن أو تآكل زاوية الفم مع تحلل الأنسجة، تقشُّرات صفراء، مَسحة بيضاء.

Загострення хвороби**Обострение болезни****تفاقم المرض**

Стадія перебігу хронічної хвороби, проявами якої є посилення старих симптомів та поява нових.

Стадия течения хронического заболевания, характеризующаяся усилением имеющихся симптомов или появлением новых.

طور سير المرض المزمن، يتصف باشتداد الأعراض المرضية الموجودة أو ظهور أخرى جديدة.

Засоби гігієни порожнини рота**Средства гигиены полости рта****وسائل العناية بنظافة الفموية**

Засоби, що допомагають видаляти зубні відкладення.

Средства, что помогают удалять зубные отложения.

وسائل مساعدة لإزالة الترسبات السنية.

Зародок**Зародыш****جنين**

Синонім - ембріон. Організм багатоклітинної тварини до народження (біологія). Організм людини протягом перших 8 тижнів ембріонального розвитку.

Синоним - эмбрион. Организм многоклеточного животного до рождення (биология). Организм человека на протяжении первых 8 недель эмбрионального развития.

مرادفة - جنين. جسم حيواني كثير الخلايا قبل الولادة (علم الأحياء). الجسم البشري على مدى الأسابيع الثمانية الأولى من مرحلة نمو الجنين.

Захворювання, хвороба**Заболевание, болезнь****مرض**

Порушення життєдіяльності організму під дією надзвичайних подразників зовнішнього та внутрішнього середовища, що характеризується зниженням пристосованості та мобілізацією захисних сил організму.

Нарушение жизнедеятельности организма под влиянием чрезвычайных раздражителей внутренней и внешней среды, характеризующееся понижением приспособляемости и мобилизацией защитных сил организма.

خلل في النشاط الحيوي للجسم تحت تأثير المؤثرات غير الطبيعية الداخلية والخارجية، يتصف بانخفاض تكيف وتجنيد قوى الجسم الدفاعية.

Зондування каріозної порожнини, пародонтальної кишені

Зондирование кариозной полости, пародонтального кармана

جس التجويف التسوسي، الجيب اللثوي

Sondage-розвідка (франц.). Дослідження, обмацування каріозної порожнини, пародонтальної кишені за допомогою різних стоматологічних зондів.

Sondage-разведывание (франц.). Исследование, ощупывание кариозной полости, пародонтального кармана с помощью различных стоматологических зондов.

إستكشاف (بالفرنسية). فحص، جس التجويف السني، الجيب اللثوي بواسطة مجسات سنية مختلفة.

Зуби Гетчінсона

Зубы Гетчинсона

أسنان هيتشينسون

Різці, що мають діжкоподібну форму коронки та напівмісяцеву вирізку на різальному краї, різновид системної гіпоплазії.

Резцы, имеющие бочкообразную форму коронки и полулунную вырезку на режущем крае; разновидность системной гипоплазии.

القواطع، ذات الشكل البرميلي عند تاج السن وهلالية الشكل عند الطرف القاطع؛ أنواع مختلفة من نقص التنسج.

Зуб евагінований

Зуб эвагинированный

سن خارج غشوي

Ex-зовні (грец.) + *vagina*-оболонка (лат.). Випинання емалевого епітелію, проявом якого є додатковий горбик у фісурі моляра або на піднебінній поверхні верхнього різця.

Ex-вне (греч.) + *vagina*-оболочка (лат.) Выпячивание эмалевого эпителия, проявляется дополнительным бугорком в фиссуре моляра или на небной поверхности верхнего резца.

خارج (بالإغريقية) + غشاء (باللاتينية). بروز ظهارة المينا، يظهر على شكل درنة إضافية في تجويف الأسنان الطاحنة أو على السطح الحنكي للسن القاطع العلوي.

Зуб інвагінований (зуб у зубі)

Зуб инвагинированный (зуб в зубе)

سن داخل غشوي (سن داخل سن)

In-в + *vagina*-оболонка (лат.) Впинання емалевого епітелію, проявом якого є розташування в порожнині зуба невеликого зубоподібного утвору.

In-в + *vagina*-оболочка (лат.) Впячивание эмалевого эпителия, проявляется расположением в полости зуба небольшого зубоподобного образования.

داخل + غشاء (باللاتينية). بروز ظهارة ميناء السن، بحيث يظهر توضع شبه سني صغير في داخل تجويف السن.

Зуб Мамери рожевий **Зуб Маммери розовый**

سن ماميرا الوردي

Внутрішня резорбція зуба. Внутрішньокоренева гранулема.

Внутренняя резорбция зуба. Внутрикорневая гранулёма.

إمتصاص داخلي للسن. ورم حبيبي داخل جذري.

Зуби Пфлюгера **Зубы Пфлюгера**

أسنان بفلوغير

Моляри, що мають коронку конусоподібної форми через недорозвинуті конвергуючі горби; різновид системної гіпоплазії.

Моляры, имеющие коронку конусовидной формы из-за недоразвитых конвергирующих бугров; разновидность системной гипоплазии.

الطواحين، التي تاجها مخروطي الشكل بسبب عدم اكتمال نمو الحُدْب المتقاربة؛ نوع من النقص النسيجي.

Зуби Турнера **Зубы Турнера**

أسنان تورنير

Різновид місцевої гіпоплазії. Найчастіше уражаються премоляри верхньої щелепи внаслідок хронічного гранулюючого періодонтиту тимчасового моляра.

Разновидность местной гипоплазии. Чаще всего поражаются премоляры верхней челюсти вследствие хронического гранулирующего периодонтита временного моляра.

نوع من النقص النسيجي الموضعي. عادة تصاب الضواحك للفك العلوي بسبب إلتهاب الأربطة الحول سنية الحبيبية المزمنة للطاحونة المؤقتة.

Зуби Фурньє **Зубы Фурньє**

أسنان فورنيه

Зуби з діжкоподібною формою коронки, різновид системної гіпоплазії. Синонім - зуби Муна.

Зубы с бочкообразной формой коронки, разновидность системной гипоплазии.

Синоним - зубы Муна.

أسنان ذات شكل برميلي عند تاج السن؛ نوع من النقص النسيجي المنظم. مرادفة - أسنان مون.

Зубна брунька (колба) **Зубная почка (колба)**

كلية سنية

Епітеліальний утвір по краю зубної пластинки, з якого надалі утворюється зубний (емалевий) орган.

Эпителиальное образование по краю зубной пластинки, из которого в дальнейшем образуется зубной (эмалевый) орган.

تشكل طلائي على حافة الصفيحة السنية، بحيث يتكون من بعدها عضو (ميني) سني.

Зубний зародок**Зубной зачаток****بَدَاءَة سَنِيَّة**

Відособлений тканинний утвір, з якого в ембріогенезі формується зуб; складається з емалевого органа, зубного сосочка та зубного мішечка.

Обособленное тканевое образование, из которого в эмбриогенезе формируется зуб; состоит из эмалевого органа, зубного сосочка и зубного мешочка.

تكوّن نسيجي منعزل، والذي منه يتشكل السن في فترة التكوين الجنيني؛ يتكون من عضو مينائي، حُلَيْمة سنية وكَيْيس سني.

Зубний мішечок**Зубной мешочек****كَيْيس سَنِي**

Скупчення мезенхімальних клітин навколо зубного органа, що є оболонкою зубного зародка.

Скопление мезенхимальных клеток вокруг зубного органа, являющееся оболочкой зубного зачатка.

تجمع للخلايا المزنشيمية حول العضو السني، عبارة عن غشاء البَدَاءَة السنية.

Зубна пластинка**Зубная пластинка****الصفيحة السنية**

Похідне епітелію ротової порожнини, що утворюється в процесі ембріогенезу в ротовій ямці та дає початок зубним (емалевим) органам.

Производное эпителия ротовой полости, образуется в процессе эмбриогенеза в ротовой ямке и даёт начало зубным (эмалевым) органам.

إشتقاق ظهارة التجويف الفموي، يتشكل أثناء عملية تكوين الجنين في التجويف الفموي، يعطي البداية للعضو (المينائي) السني.

Зубний сосочок**Зубной сосочек****الحُلَيْمة السنية**

Виріст мезенхіми, що вдається в емалевий орган, який надалі перетворюється на пульпу зуба.

Вырост мезенхимы, вдающийся в эмалевый орган, который впоследствии преобразуется в пульпу зуба.

نمو المزنشيم، المتغلغل في العضو المينائي؛ الذي يتحول لاحقاً في لب السن.

Ідіо-**Идио-****ذاتي، تلقائي**

Idio - своєрідний, незвичний, неповторний (лат.).

Idio - своеобразный, необычный, неповторимый (лат.).

شاذ، غير عادي، منفرد بذاته (باللاتينية).

Ідіопатичний**Идиопатический****ذو علة ذاتية**

Idio-незвичний + *pathos*-хвороба (грец.). Хвороба неясного походження, без відомої причини.

Idio-необычный + *pathos*-болезнь (греч.). Болезнь неясного происхождения, без видимой причины.

شاذ + مرض (بالإغريقية). مرض مجهول المصدر، دون أسباب مرئية.

Ідіосинкразія

Идиосинкразия-

تحسس ذاتي، فرط الحساسية

Idio + *synkrosis*-зміщення (грец.). Реакції організму, подібні алергічним; що виникають за спадкової підвищеної чутливості до деяких харчових продуктів.

Idio + *synkrosis*-смещение (греч.). Реакции организма, похожие на аллергические, которые возникают при наследственной повышенной чувствительности к отдельным пищевым продуктам.

ذاتي + عزل (بالإغريقية). ردة فعل الجسم، تشبه الحساسية؛ تنتج عن زيادة التحسس الوراثية لبعض المواد الغذائية.

Імпрегнація

Импрегнация

تَشْرَبُ

Impraegnatio -наповнення, просочування (лат.).

Impraegnatio - наполнение, пропитывание (лат.).

ملء، تشبّع.

Імунітет

Иммунитет

مناعة

Immunitas – звільнення, опірність (лат.). Несприйнятливість до інфекційних хвороб.

Immunitas – освобождение, опорность (лат.). Невосприимчивость к инфекционным болезням.

تحرر، دعامة (باللاتينية). مناعة ضد الأمراض المعدية.

Імунітет неспецифічний гуморальний

Иммунитет неспецифический гуморальный

مناعة لانوعية خلية

Захист організму за допомогою лізоциму, комплементу, лактоферону, b-лізинів та інших неспецифічних факторів.

Защита организма посредством лизоцима, комплемента, лактоферона, b-лизинов и других неспецифических факторов.

دفاع الجسم بواسطة الليزوتسيم، المُتَمِّمة، اللاكتوفيرون، الليزين من نوع "ب" وعوامل أخرى لانوعية.

Імунітет неспецифічний клітинний

Иммунитет неспецифический клеточный

مناعة خلوية لانوعية

Захист організму за допомогою нейтрофілів, макрофагів та гістіоцитів.

Защита организма посредством нейтрофилов, макрофагов и гистиоцитов.

دفاع الجسم بواسطة الخلايا الحبيبية، الملتقمة الكبيرة والخلايا النسيجية.

Імунітет специфічний гуморальний

Иммунитет специфический гуморальный

مناعة نوعية خلوية

Захист організму за допомогою утворення специфічних антитіл у тканинах та біологічних рідинах людини.

Защита организма посредством образования специфических антител в тканях и биологических жидкостях организма.

دفاع الجسم بواسطة تشكل الأجسام المضادة النوعية للخلايا والسوائل الحيوية للجسم.

Імунітет специфічний клітинний

Иммунитет специфический клеточный

مناعة خلوية نوعية

Захист організму шляхом розпізнавання антигенів Т-лімфоцитами або шляхом вивільнення лімфокінінів.

Защита организма посредством распознавания антигенов Т-лимфоцитами или путём освобождения лимфокининов.

دفاع الجسم بواسطة تبيين مولدات الضد للخلايا الليمفاوية من نوع "ت" أو عن طريق إفراغ الليمفاوكينات.

Ін-

Ин-

رفض

Префікс для позначення заперечення, розташування всередині чогось.

Приставка, обозначающая отрицание, размещение внутри чего-либо.

إضافة، تعني رفض، توزيع داخل شيء ما.

Інвазія

Инвазия

العدوى بالطفيليات الحيوانية

In-y + *vadere*-йти (лат.). Початок хвороби, потрапляння бактерій в організм.

In-v + *vadere*-идти (лат.). Начало болезни, попадание бактерий в организм.

داخل + سار (باللاتينية). بداية المرض، إصابة الجسم بالبكتيريا.

Інвагінація

Инвагинация

إنغلاف، إنغماد

In -v + *vagina*-оболонка (лат.) Впинання шару клітин у прилеглу тканину під час формотворчого процесу.

In -v + *vagina*-оболочка (лат.). Впячивание пласта клеток в окружающую ткань при формообразовательном процессе.

داخل + غشاء (باللاتينية). بروز طبقة الخلايا في الأنسجة المحيطة خلال عملية التشكل التكويني.

Інгаляція

Ингаляция

إستنشاق

Inhalatum -вдихати (лат.). Вдыхання газоподібних речовин, аерозолів як спосіб уведення в організм лікарських препаратів із лікувально-профілактичною метою.

Inhalatum –вдыхать (лат.). Вдыхание газообразных веществ, аэрозолей как способ введения в организм лекарственных препаратов в лечебно-профилактических целях.

تنشّق (باللاتينية). إستنشاق مواد غازية، رذاذات كوسيلة لإدخال المواد العلاجية داخل الجسم بهدف العلاج والوقاية من الأمراض.

Індекс

Индекс

دليل

Index - той, що вказує (лат.). Показник.

Index - вказующий (лат.). Показатель.

دليل (باللاتينية). دليل.

Індукція

Индукция

حض

Inductio - введення, наведення (лат.). Позитивна індукція- збудження, негативна індукція -гальмування якогось процесу.

Inductio - введение, наведение (лат.). Положительная индукция- возбуждение, отрицательная индукция - торможение какого-либо процесса.

إدخال، توجيه (باللاتينية). تحريض إيجابي – إستتارة، تحريض سلبي – كبح عملية ما.

Ініціація

Инициация

إبتدائي

Initialis -початковий, первинний (лат.). Початок процесу.

Initialis - начальный, первичный (лат.). Начало процесса.

بدائي، أولي (باللاتينية). بداية عملية ما.

Інстиляція пародонтальних кишень

Инстилляция пародонтальных карманов

تقطير الجيوب اللثوية

Instillation - вливати краплями (лат.). Промивання пародонтальних кишень.

Instillation – вливать каплями (лат.). Промывание пародонтальных карманов.

تقطير (باللاتينية). غسل الجيوب اللثوية.

Інфекційні хвороби

Инфекционные болезни

الأمراض المُعدية

Група захворювань, спричинених патогенними й умовно-патогенними мікробами та вірусами, для яких характерна заразність, прихований інкубаційний період, циклічність розвитку клінічних симптомів та формування специфічного імунітету.

Группа заболеваний, вызванных патогенными и условно-патогенными микробами и вирусами, характеризующихся заразностью, скрытым

инкубационным периодом, циклическим развитием клинических симптомов и формированием специфического иммунитета.

مجموعة أمراض، ناتجة عن ميكروبات وفيروسات ممرضة وممرضة مشروطة، تتصف بالعدوى، وبفترة حضانة مكتومة، نمو دوري للأعراض السريرية للمرض وتشكل مناعة نوعية.

Інфекція

Инфекция

عدوى

Infectio - зараження, забруднення (лат.). Взаємодія патогенного мікроорганізму та макроорганізму з порушенням фізіологічних функцій макроорганізму і формуванням морфологічної основи хвороби.

Infectio - загрязнение, заражение (лат.). Взаимосвязь патогенного микроорганизма с макроорганизмом с нарушением физиологических функций макроорганизма и формированием морфологической основы болезни.

تلوث، عدوى (باللاتينية). إرتباط متبادل بين كائن مجهري مُمرض وكائن حي بحيث تختل الوظائف الفيزيائية للكائن الحي وتشكل قاعدة مورفولوجية للمرض.

Інфільтрація

Инfiltrация

إرتشاح

Infiltratio-просякнення (лат.). Проникнення в проміжки тканини або речовини.

Infiltratio-проникновение (лат.). Проникновение в промежутки ткани или вещества.

تغلغل (باللاتينية). تغلغل في فجوات الأنسجة أو المواد.

Іррадіація

Иррадиация

إنتشار الألم

Irradiatio-віддача (лат.). Розповсюдження болю гілками нервів.

Irradiatio-отдача (лат.). Распространение болей по ходу нервных стволлов.

إعادة (باللاتينية). إنتشار الألم بمجردى الجذع العصبي.

Іригація

Ирригация

غسل

Ir-проникнення всередину + *rigare*-нести воду (лат.). Промивання порожнини водою чи розчином.

Ir-проникновение внутрь + *rigare*-нести воду (лат.). Промывание полости водой или раствором.

تغلغل للداخل + أحضر ماء (باللاتينية). غسل التجايف بالماء أو بالمحاليل.

Кальцифікація

Кальцификация

تكلس

Facio-робити (лат.). Звапнення, відкладання солей кальцію в тканинах організму. Синонім - кальциноз.

Facio-делать (лат.). Обызвествление, отложение солей кальция в тканях организма. Синоним – кальциноз.

عمل (باللاتينية). تكلس، ترسب أملاح الكالسيوم في خلايا الجسم. مرادفة – مرض التكلس.

Каналонаповнювач**Каналонаполнитель****معبئ القناة**

Інструмент для заповнення кореневого каналу пломбувальним матеріалом за допомогою бормащини, який має вигляд дроту, що завитий проти стрілки годинника.

Инструмент для заполнения корневого канала пломбирочным материалом с помощью бормашины, который имеет вид проволоки, закрученной против часовой стрелки.

أداة لتعبئة القناة الجذرية بمادة حشوية بمساعدة مثقب طبيب الاسنان، لها شكل سلكي، يلتف بعكس عقارب الساعة.

Карієс зубів**Кариес зубов****تسوس الأسنان**

Caries dentium-карієс зубів (лат.). Патологічний процес, що розвивається після прорізування зубів, для якого характерна демінералізація твердих тканин зуба з подальшим утворенням дефекту.

Caries dentium-кариес зубов (лат.). Патологический процесс, развивающийся после прорезывания зубов и характеризующийся деминерализацией твёрдых тканей зуба с последующим образованием дефекта.

تسوس الأسنان (باللاتينية). عملية مرضية، تظهر بعد بروز الأسنان وتتصف بفقد أملاح أنسجة السن الصلبة وبالتالي يتشكل خلل.

Карієс зуба вторинний (рецидивуючий)**Кариес зуба вторичный (рецидивирующий)****التسوس السني الثانوي (المنتكس)**

Каріозний процес, що розвивається на місці раніше лікованого карієсу частіше через недостатню якість обробки каріозної порожнини або недотримання умов пломбування.

Кариозный процесс, развивающийся на месте ранее леченного кариеса чаще из-за недостаточно качественной обработки кариозной полости или несоблюдения условий пломбирования.

عملية تسوسية، تتكون في أماكن عولجت سابقاً من التسوس عادة بسبب المعالجة الغير وافية للتجويف التسوسي أو خطأ في وضع الحشوة.

Карієсогенна ситуація**Кариесогенная ситуация****الحالة التسوسية**

Caries-карієс+*genes*-похідний (грец.). Ситуація в порожнині рота, в якій несприятливі фактори, діючи на зуб, підвищують його сприйнятливість до кислот.

Caries-кариес+*genes*-производный (греч.). Ситуация в полости рта, при которой неблагоприятные факторы, действуя на зуб, повышают его восприимчивость к кислотам.

تسوس + مُشتق (بالإغريقية). حالة في التجويف الفموي، عندما تكون العوامل غير ملائمة، تؤثر على السن، ترفع من حساسيته للحوامض.

Карієсогенний фактор
Карієсогенный фактор

العامل التسوسي

Фактор, що призводить до розвитку карієсу.

Фактор, способствующий развитию кариеса.

عامل، مساعد على تطور التسوس.

Карієсрезистентність
Карієсрезистентность

مقاومة التسوس

Caries-карієс+*resistens*-протидіючий (лат.). Стійкість зубів до карієсу.

Caries-карієс+*resistens*-противодействующий (лат.). Устойчивость зубов к кариесу.

تسوس + مقاوم (باللاتينية). ثبات الأسنان ضد التسوس.

Карієсстатичний фактор
Карієсстатический фактор

عامل تسوسي ساكن

Caries-карієс+*staticus*-сталий (лат.). Фактор, що пригнічує розвиток карієсу.

Caries-карієс+ *staticus*-застойный (лат.). Фактор, угнетающий развитие кариеса.

تسوس + راكد (باللاتينية). عامل، موقف لنمو التسوس.

Квітучий (найгостріший) карієс зуба
Цветущий (острейший) кариес зуба

التسوس السنّي المتزايد (الحاد)

Гострий каріозний процес, який розвивається бурхливо й уражає велику кількість зубів та часто зустрічається в молочних зубах у дітей.

Острый кариозный процесс, развивающийся бурно и поражающий большое количество зубов и часто встречающийся в молочных зубах у детей.

عملية تسوس حادة، تنمو بسرعة وتصيب عدد كبير من الأسنان؛ عادة تحدث في الأسنان اللبنية عند الأطفال.

Кератоз

Кератоз

تقرُن

Keratosis—зроговіння (лат.). Загальна назва хвороб шкіри, для яких характерне потовщення рогового шару епідермісу.

Keratosis-ороговение (лат.). Общее название заболеваний кожи, характеризующихся утолщением рогового слоя эпидермиса.

تقرُن (باللاتينية). تسمية عامة لمرض جلدي، يتصف بسماكة الطبقة القرنية للبشرة.

Кермети

Керметы

خزف مقوى

Керамика+метал (рос.). Зміцнені склоіономерні цементы, отримані завдяки додаванню в порошок силікатних частинок (кераміки) чи металу (переважно срібла –напр. «Аргецем»).

Керамика+металл (рус.). Упрочнённые стеклоиномерные цементы, получаемые в результате добавления в порошок силикатных частиц (керамики) или добавления металла (преимущественно серебра – напр. «Аргецем»)

سيراميك + معدن (بالروسية). إسمنت ماءات الزجاج المُقوّى، مستخلص نتيجة إضافة جزيئات السيليكات (الخزف) في المسحوق أو إضافة معدن (غالباً الفضة).

Кірка

Корка

قشرة

Засохлий вміст пухирців, гноячків, тріщин, виразок.

Ссохшееся содержимое пузырьков, гнойничков, трещин, язв.

إنكماش النضج المُحتوى في الحويصلات، البثرات، التشقات، التقرحات.

Кіста

Киста

كيس، حويصلة

Kyste-скриня (грец.). Порожнистий утвір, що має сполучнотканинну капсулу (оболонку) з епітеліальним вистилом.

Kyste-сундук (грец.). Полое образование, имеющее соединительнотканную капсулу (оболочку) с эпителиальной выстилкой.

صندوق (بالإغريقية). تشكّل أجوف، يحتوي على كبسولة (غشاء) من الأنسجة الضامة وبطانة طلائية.

Кишеня пародонтальна

Карман пародонтальный

جيب حول سني

Лійкоподібна ніша пародонта переважно запального походження, що утворюється внаслідок порушення зубоясенного з'єднання, циркулярної зв'язки та резорбції кістки альвеоли (кісткова кишеня).

Лейковидная ниша пародонта преимущественно воспалительного происхождения, образующаяся в результате нарушения зубодесневого соединения, циркулярной связки и резорбции кости альвеолы (костный карман).

تجويف قمعي الشكل لما حول السن غالباً يكون إلتهابي المنشأ، يتكوّن نتيجة خلل في الإرتباط السني اللثوي، الأربطة الدائرية وامتصاص عظم السنخ (جيب عظمي).

Кишеня ясенна

Карман десневой

جيب لثوي

Заглибина в межах ясен, яка утворюється на місці ясенної борозни при гінгівіті.

Углубление в пределах десны, образующееся на месте десневой борозды при гингивите.

تجويف بحدود اللثة، يتشكل في مكان الشق اللثوي أثناء الإلتهاب اللثوي.

Колапс колагеновых волокон

Коллапс коллагенових волокон**انهيار الألياف الكولاجينية**

Collapsus-спадіння (лат.). Спадіння колагенових волокон після висушування демінералізованого дентину.

Collapsus-спадание (лат.). Спадение коллагеновых волокон после высушивания деминерализованного дентина.

انهيار (باللاتينية). انهيار الألياف الكولاجينية بعد تجفيف العاج منخفض التمعدن.

Композит, що сам твердіє**Самотвердеющий композит****كومبوزيت ذاتي التصلب**

Композиційний матеріал хімічної полімеризації.

Композиционный материал химической полимеризации.

مواد كومبوزيتية ذات بلمرة كيميائية.

Компомер**Компомер****كومبومير**

Однокомпонентна композито-іономерна система світлового твердіння.

Однокомпонентная композито-иономерная система светового отверждения.

نظام كومبوزيتي- ايوني ذو تركيبة موحدة، يتصلب ضوئياً.

Конденсація матеріалу**Конденсация материала****تكثيف المادة**

Condensatio-скраплення (лат.). Ущільнення матеріалу в каріозній порожнині, кореневому каналі.

Condensatio-сжижение (лат.). Уплотнение материала в кариозной полости, корневом канале.

إماعة (باللاتينية). تكثيف المادة في التجويف التسوسي، القناة الجذرية.

Кондиціонер**Кондиционер****مُنظف**

Condition-стан (англ.). Розчин, що містить 10% поліакрилову кислоту. Застосовується для часткового видалення змазаного шару з поверхні дентину перед пломбуванням склоіономерними цементами чи компомерами.

Condition-состояние (англ.). Раствор, содержащий 10% полиакриловую кислоту. Применяется для частичного удаления смазанного слоя с поверхности дентина перед пломбированием стеклоиономерными цементами или компомерами.

حالة (الإنجليزية). محلول، يحتوي على 10% من حامض متعدد الأكريل. يستخدم لإزالة جزئية للطبقة المدهونة من سطح المينا قبل الحشو بأسمنت ماءات الزجاج أو أسمنت ماءات الزجاج الهجين.

Конкремент**Конкремент****حُصية**

Concrementum – зростатися (лат.). Щільний камінь, у стоматології - в пульпі, слинних протоках.

Concrementum – срастатися (лат.). Плотный камень, в стоматологии - в пульпе, слюнных протоках.

إلتحم (باللاتينية). حصوة صلبة، في علم أمراض الفم - في اللب، القنوات اللعابية.

Консервативний Консервативный

مُحافظ

Concervo – збереження (лат.). Непов'язаний із хірургічним втручанням (метод лікування).

Concervo – сохранение (лат.). Несвязанный с хирургическим вмешательством (метод лечения).

محافظة (باللاتينية). طريقة علاجية ليس لها علاقة بالعمليات الجراحية.

Консервативний метод лікування пульпиту

Консервативный метод лечения пульпита

أسلوب علاج اللب المُحافظ

Метод, що спрямований на збереження життєдіяльності та функціональної активності всієї пульпи. Синонім – біологічний.

Метод, направленный на сохранение жизнеспособности и функциональной активности всей пульпы. Синоним - биологический.

أسلوب، يقوم على المحافظة على القدرة الحياتية والنشاط الوظيفي لكامل اللب. مرادف - حيوي

Контактний пункт зубів

Контактный пункт зубов

نقطة تلامس الأسنان

Contactus – стикання (лат.). Ділянка стикання найбільш випуклих ділянок апроксимальних поверхонь сусідніх зубів.

Contactus – соприкосновение (лат.). Область соприкосновения наиболее выпуклых участков апроксимальных поверхностей соседних зубов.

تلامس (باللاتينية). منطقة تماس الأجزاء الأكثر بروزاً للسطوح البين سنية للأسنان المجاورة.

Контамінація

Контаминация

تلوث

Contaminatio – забруднення (лат.).

Contaminatio – загрязнение (лат.).

تلوث (باللاتينية).

Косметичне контурування

Косметическое контурирование

رسومات تجميلية

Cosmetica - прикрашання (лат.). Нанесення на композит, що важко полірується (макронаповнений, мікрогібридний або пакувальний), тонкого шару

пластичного мікрофілу, що легко полірується, чи універсального мікрогібриду прозорого кольору.

Cosmetica - украшение (лат.). Нанесение на тяжело полируемый композит (макронаполненный, микрогибридный или пакуемый) тонкого слоя пластичного легко полируемого микрофила или универсального микрогибрида прозрачного цвета.

تجميل (باللاتينية). وضع على الكومبوزيت صعب الصقل (ذو جزيئات التعبئة الكبيرة، الهجين الدقيق أو المُعبأ) طبقة دقيقة منسجمة من الميكروفيل سهل الصقل أو الهجين الدقيق الشامل ذو اللون الشفاف.

КОШРЕ - тест

КОСРЭ – тест

فحص تقييم سرعة معدنة المينا

Клінічна оцінка швидкості ремінералізації емалі. Оцінюється швидкість ремінералізації ділянки емалі після протравлювання, яка залежить від мінералізації слини.

Клиническая оценка скорости реминерализации эмали. Оценивается скорость реминерализации участка эмали после протравливания, зависящая от минерализации слюны.

تقييم إكلينيكي لسرعة تمعدن المينا. تُقيّم سرعة تمعدن أجزاء المينا بعد وضع محلول حمضي، والتي تعتمد على تمعدن اللعاب.

Кофердам, рабердам

Коффердам, раббердам

حاج مطاطي

Rabber-гумовий + *dam*-дамба, перешкода (англ.). Гумова (латексна) завеса для зубного ряду, що використовується для ізоляції зубів від слини.

Rabber-резиновый + *dam*-дамба, преграда (англ.). Резиновая (латексная) завеса для зубного ряда, используемая для изоляции зубов от слюны.

مطاطي _ سد، حاجز (بالإنجليزية). ستارة مطاطية لصف الأسنان، تستخدم لعزل الأسنان عن اللعاب.

Крайове прилягання

Краевое прилегание

إلتصاق طرفي

Прилягання пломбувального матеріалу до стінок порожнини, що залежить від величини усадки пломбувального матеріалу.

Прилегание пломбировочного материала к стенкам полости, зависящее от величины усадки пломбировочного материала.

إلتصاق مادة الحشوة بجدران التجويف، التي تعتمد على كمية تقلص مادة الحشو.

Крепिताція

Крепитация

طقطقة، فرقة

Crepitatio-хрускіт (лат.). Патологічний феномен при порушенні цілості кісток, колоносових пазух; визначається обмацуванням.

Crepitatio-треск (лат.). Патологический феномен при нарушении костей и околоносовых пазух; определяется ощупыванием.

قرقة (باللاتينية). ظاهرة مرضية تظهر بوجود خلل في العظام والجيوب القرب أنفية؛ تعين بالجبس.

Ксеростомія

Ксеростомия

جفاف الفم

Xerostomia-сухість у роті (грец.).

Xerostomia-сухость во рту (греч.).

جفاف في الفم (بالإغريقية).

Кюретаж ясенних кишень

Кюретаж десневых карманов

كشط الجيوب اللثوية

Curettage-вишкрібання (франц.). Вишкрібання патологічно змінених тканин із ясенних кишень.

Curettage-выскабливание (франц.). Выскабливание патологически изменённых тканей из десневых карманов.

كشط (بالفرنسية). كشط الأنسجة المتغيرة المعتلة من الجيوب اللثوية.

Курація хворого

Курация больного

وصاية

Curator- догляд за хворим, лікування (лат.). Спостереження студента за хворим, складання ним історії хвороби і доповідання викладачеві.

Curator - уход за больным, лечение (лат.). Наблюдение студента за больным, составление им истории болезни и доклад преподавателю.

عناية بالمريض، علاج (باللاتينية). مراقبة الطالب للمريض، بحيث يجمع تاريخ المرض ويعطي تقرير للمعلم.

Кутикула зуба, зубна шкірочка (насмітова оболонка)

Кутикула зуба (насмитовая оболочка)

جُلَيْدَةُ السِّنِّ، قَشْرَةُ سَنِيَّة

Cuticula—шкірка, надшкірка (лат). Тонка плівка на поверхні емалі, яка розвивається з клітин проміжного шару емалевого органа; в неушкодженому стані спостерігається одразу після прорізування зуба, потім частково або повністю стирається.

Cuticula—кожица, надкожица (лат). Тонкая пленка на поверхности эмали, развивающаяся из клеток промежуточного слоя эмалевого органа; в неповрежденном состоянии наблюдается сразу после прорезывания зуба, затем частично или полностью стирается.

قشرة، قشرة علوية (باللاتينية). طبقة رقيقة على سطح المينا، تنمو من خلايا الطبقة الفاصلة للمينا؛ تشاهد مباشرة في حالة سليمة بعد بروز الأسنان، ومن ثم تزول جزئياً أو كلياً.

Лайнер

Лайнер

مُعَشِّي

Line-покривати (англ.). Тонкошарові прокладки – ізоляційні лаки, що використовуються під час лікування середнього карієсу для ізоляції пульпи від токсичної дії пломби.

Line –покрывать (англ.). Тонкослойные прокладки – изоляционные лаки, используемые при лечении среднего кариеса для изоляции пульпы от токсического действия пломбы.

غشّي (بالإنجليزية). مد طبقة رقيقة - لواصل عازلة، تستخدم عند علاج التسوس الوسطي لعزل اللب من التأثير السام للحشوات.

Лейкоплакія

Лейкоплакия

الصُّدَاف

Leucoplakia- (лат.). Дистрофічні зміни слизової оболонки порожнини рота, що супроводжуються зроговінням епітелію різного ступеню; належать до передраку.

Leucoplakia- (лат.). Дистрофические изменения слизистой оболочки полости рта, что сопровождаются ороговением эпителия разной степени; относятся к предраку.

(باللاتينية). تغيرات متعلقة بسوء تغذية الغشاء المخاطي للتجويف الفموي، تصاحب بتقرُّن الظهارة بمختلف المستويات، تنسب لسابق السرطان.

Лікування радикальне

Лечение радикальное

علاج جذري

Radicalis-кореневий (лат.). Лікування, зорієнтоване на сутність (корінь) патологічного процесу.

Radicalis-корневой (лат.). Лечение, ориентированное на сущность (корень) патологического процесса.

جذري (باللاتينية). علاج، مبدئي لجوهر (جذر) العملية المرضية.

Лусочка

Чешуйка

حَرْشَفِي، قَشْرِي

Відпадаюча пластинка зроговілих клітин епітелію, що утворюється в процесі патологічного зроговіння.

Отпадающая пластинка ороговевших клеток эпителия, образующаяся в процессе патологического ороговения .

إنفصال الرقيقة للخلايا الطلانية المُتقرّنة، الناتجة عن عملية التقرن المرضية.

Макро-

Макро-

ضخم، كبير

Makros - великий (грец.), частина складних слів для позначення великого, довгого.

Makros - большой (греч.), часть сложных слов для обозначения крупного, длинного.

Макроабразія**Макроабразия****كشط كبير**

Makros + abrasio-вишкрябання (лат.). Видалення мінімального шару емалі за допомогою швидкісного карбідного бору для покращення кольору зубів.

Makros + abrasio-выскребание (лат.). Удаление минимального слоя эмали с помощью скоростного карбидного бора с целью улучшения цвета зубов.

كبير + كشط (باللاتينية). إزالة أقل طبقة من المينا بمساعدة رأس حفر كربيدي سريع بهدف تحسين لون الأسنان.

Макрогенія**Макрогения****ضخامة الفك السفلي**

Makros + genia- нижня щелепа (грец.). Аномалія розвитку: надмірно збільшена нижня щелепа.

Makros + genia- нижняя челюсть (греч.). Аномалия развития: чрезмерно увеличенная нижняя челюсть.

كبير + الفك السفلي (بالإغريقية). نمو شاذ: تضخم غير عادي للفك السفلي.

Макроглюсія**Макроглоссия****تضخم اللسان**

Makros + glossa – язык (грец.). Патологічне збільшення язика.

Makros + glossa – язык (греч.). Патологическое увеличение языка.

كبير + اللسان (بالإغريقية). تضخم اللسان المرضي.

Макродентія**Макродентия****ضخامة الأسنان**

Makros + dens – зуб (лат.). Аномалія розвитку: надмірно збільшені розміри одного чи кількох зубів.

Makros + dens - зуб (лат.). Аномалия развития: чрезмерно увеличенные размеры одного или нескольких зубов.

كبير + سن (باللاتينية). نمو شاذ: تضخم غير عادي لحجم أحد الأسنان أو بعض الأسنان.

Макростомія**Макростомия****عظم الفم واتساعه**

Makros + stoma – рот (грец.). Аномалія розвитку: надмірно широка ротова щілина.

Makros + stoma - рот (греч.). Аномалия развития: чрезмерно широкая ротовая щель.

كبير + فم (بالإغريقية). نمو شاذ: توسع مفرط لفتحة الفم.

Макрофіли**Макрофилы**

ميكروفيل

Makros-великий + *filia*-любов (грец.). Композиційні матеріали з частками неорганічного наповнювача розміром менше 1 мкм, міцні, погано поліруються, мають низьку кольоростійкість.

Makros-большой + *filia*-любовь (греч.). Композиционные материалы с частицами неорганического наполнителя размером менее 1 мкм, прочные, плохо полируются, имеют низкую цветостойкость.

كبير + حُب (بالإغريقية). مواد كومبوزيطة تحتوي على مُعبئ غير عضوي حجمه أقل من 1 ميكرومتر، صلبة، صعبة الصقل، ذات ثبات لوني منخفض.

Максілярний**Максиллярный****فكي (علوي)**

Maxillaris - верхня щелепа (лат.). Той, що належить до верхньої щелепи.

Maxillaris - верхняя челюсть (лат.). Относящийся к верхней челюсти.

الفك العلوي (باللاتينية). متعلق بالفك العلوي.

Мамелон**Мамелон****ماميلون**

Mamelon - сосок (франц.). Один із трьох горбків, іноді наявних на різальному краї різця.

Mamelon - сосок (франц.). Один из трех бугорков, которые иногда имеются на режущем крае резца.

حُليمة (بالفرنسية). واحدة من ثلاث حديبات، التي أحياناً تكون على الطرف القاطع للقاطعة.

Мандибулярний**Мандибулярный****فكي (سفلي)**

Mandibula - нижня щелепа (лат.). Той, що належить до нижньої щелепи.

Mandibula - нижняя челюсть (лат.). Относящийся к нижней челюсти.

الفك السفلي (باللاتينية). متعلق بالفك السفلي.

Маніпуляція**Манипуляция****حركة تحكّم**

Manipulare – керувати (лат.). Дії, виконувані руками.

Manipulare – руководить (лат.). Действия, выполняемые руками.

توجيه (باللاتينية). عمل، يتم بالأيدي.

Маргінальна частина ясен**Маргинальная часть десны****الجزء الطرفي للثة**

Marginalis-граничний (лат.). Частина ясен біля поверхні зуба, що не зрослася щільно з окістям альвеол.

Marginalis-краевой (лат.). Часть десны у поверхности зуба, не сросшаяся плотно с надкостницей альвеол.

طرفي (باللاتينية). جزء من اللثة عند سطح السن، غير ملتحم بشكل محكم مع السمحاق السنخي.

Мармурова хвороба**Мраморная болезнь****المرض الرخامي**

Природжений дифузний остеосклероз більшості кісток скелета, що супроводжується порушенням прорізування і будови зубів.

Врождённий дифузний остеосклероз большинства костей скелета, сопровождающийся нарушением прорезывания и строения зубов.

تصلب عظمي خلقي منتشر في معظم عظام الهيكل العظمي، يترافق بخلل في بروز وتركيبه الأسنان.

Матеріали композиційні гібридні**Материалы композиционные гибридные****مواد كمبوزيتية هجينة**

Hybrida-поєднання різного (лат.). Композиційні матеріали з частками неорганічного наповнювача розміром 0,004-50 мкм, що використовуються для пломбування всіх груп зубів.

Hybrida-сочетание разного (лат.). Композиционные материалы с частицами неорганического наполнителя размером 0,004-50 мкм, используемые для пломбирования всех групп зубов.

تمازج متعدد (باللاتينية). مواد كومبوزيتية تحتوي على مُعبئ غير عضوي حجمه 0,004-50 ميكرومتر، تستخدم كحشوات لجميع المجموعات السنية.

Матриця**Матрица****قالب**

Matrix-основа (англ.). Основа, пластикова або металева смужка для підтримання і надання форми відновлювальному матеріалу.

Matrix-основа (англ.). Основа, пластиковая или металлическая полоска для поддержки и придания формы восстановительному материалу.

قاعدة (بالإنجليزية). قاعدة، بلاستيكية أو شريط معدني لإسك وإعطاء الشكل للمادة.

Мацерація**Мацерация****تحلل الانسجة**

Maceration-розм'якшення, роз'єднання (лат.). Розділення клітин унаслідок розчинення міжклітинної речовини, яке проявляється мокненням.

Maceration-размягчение, рассоединение (лат.). Разделение клеток вследствие растворения межклеточного вещества, которое проявляется мокнутием.

تليّن، إنفصال (باللاتينية). إنفصال الخلايا بسبب تحلل المواد البين خلوية، تظهر بشكل مُبتل.

Мікро-**Микро-****صغير، دقيق**

Mikros - малий (грец.), частина складних слів для позначення дуже малих предметів, величин.

Mikros - малый (греч.), часть сложных слов для обозначения очень маленьких предметов, величин.

صغير (بالإغريقية)، جزء من كلمات صعبة للدلالة على الأدوات، الأحجام الصغيرة جداً.

Мікроабразія

Микроабразия

كحت دقيق

Mikros-малий + *abrasio*-вишкрябання (лат.). Шліфування емалі із застосуванням паст для усунення емалевого дефекту.

Mikros-малый + *abrasio*-выскребание (лат.). Шлифование эмали с применением паст для устранения эмалевого дефекта.

صغير + كحت (باللاتينية). صقل للمينا باستخدام معاجين لإزالة عيب المينا.

Мікроглосія

Микроглоссия

صغر اللسان

Mikros-малий + *glossa* - язык. Аномалія розвитку: малі розміри язика.

Mikros-малый + *glossa* - язык. Аномалия развития: малые размеры языка.

صغير + لسان. شذوذ النمو: أحجام صغيرة للسان.

Мікрогнатія

Микрогнатия

صغر الفك

Mikros-малий + *gnathia*- верхня щелепа (грец.). Аномалія розвитку: малі розміри верхньої щелепи.

Mikros-малый + *gnathia*- верхняя челюсть (греч.). Аномалия развития: малые размеры верхней челюсти.

صغير + الفك العلوي (بالإغريقية). شذوذ النمو: أحجام صغيرة للفك العلوي.

Мікродентизм

Микродентизм

صغر الأسنان

Mikros-малий + *dens* - зуб (лат.). Аномалія розвитку: малі розміри коронки зуба в порівнянні із середнім розміром коронки тієї ж групи зубів.

Mikros- малый + *dens* - зуб (лат.). Аномалия развития: малые размеры коронки зуба в сравнении со средним размером коронки той же группы зубов.

صغير + سن (باللاتينية). شذوذ النمو: أحجام صغيرة لتاج السن بالمقارنة مع الحجم المتوسط لتيجان نفس مجموعة الأسنان.

Мікрокристалізація слини

Микрокристаллизация слюны

تبلور دقيق للعاب

Mikros-малий + *crystallum*-кристал (лат.). Здатність слини утворювати кристали, що залежить від концентрації в ній кальцію, магнію, фосфору.

Mikros-малый + *crystallum*-кристалл (лат.). Способность слюны образовывать кристаллы, зависящая от концентрации в ней кальция, магния, фосфора.

صغير + بلور (باللاتينية). قدرة اللعاب على تشكيل البلور، وذلك يعتمد على تركيز الكالسيوم، المغنيسيوم، الفسفور.

Мікростомія

Микростомия

صغر الفم

Mikros-малий + *stoma*-рот (грец.). Уроджене або набуте звуження ротової щілини.

Mikros-малый + *stoma*-рот (греч.). Врожденное или приобретенное сужение ротовой щели.

صغير + فم (بالإغريقية). تضيق خلقي أو مكتسب لفتحة الفم.

Мікрофіли

Микрофилы

ميكروفايل

Mikros-малий + *philia*-любов (грец.). Композиційні матеріали з частками неорганічного наповнювача розміром 1-100 мкм, які мають малу міцність, добре поліруються, кольоростійкі.

Mikros-малый + *philia*-любовь (греч.). Композиционные материалы с частицами неорганического наполнителя размером 1-100 мкм, которые имеют малую прочность, хорошо полируются, цветостойкие.

صغير + حُب (بالإغريقية). مواد كمبوزيتية تحتوي على مُعَبئ غير عضوي حجمه 1:100 ميكرومتر، ذات صلابة قليلة، سهولة الصقل، ذات لون ثابت.

Мінералізація

Минерализация

تمعدن

Mineralisatio-соленасичення (лат.). Насиченість води, кісток, твердих тканин зуба мінеральними солями.

Mineralisatio-соленасыщение (лат.). Насыщение воды, костей, твёрдых тканей зуба минеральными солями.

مشبع بالأملاح (باللاتينية). تشبع الماء، العظام، الأنسجة الصلبة للسن بطبقات معدنية.

Морфо-

Морфо-

شكل

Morphe - вид, форма (грец.). Частина складних слів для позначення відношення до виду, будови чогось.

Morphe - вид, форма (греч.). Часть сложных слов для обозначения отношения к виду, строению чего-либо.

مظهر، شكل (بالإغريقية). جزء من كلمات صعبة للدلالة على العلاقة بالشكل، تركيبة شيء ما.

Морфогенез

Морфогенез

تكوّن تشكّلي

Morphe-форма + *genesis*-розвиток (грец.). Сукупність процесів розвитку органів і систем організму (в онтогенезі та філогенезі).

Morphe-форма + *genesis*- розвиток (грец.). Сукупність процесів розвитку органів і систем організму (в онто- і філогенезі).

شکل + نمو (بالإغريقية). مجموعة من عمليات نمو الأعضاء ونُظْم الجسم (في تاريخ نشوء الفرد ونوع من الكائنات الحية).

Муміфікація пульпи

Муификация пульпы

تحنيط اللب

Mumificatio-зневоднення (лат.). Висушування мертвої пульпи чи її розпаду в кореневому каналі та його розгалуженнях.

Mumificatio-обезвоживання (лат.). Высушивание мёртвой пульпы или её распада в корневом канале и его ответвлениях.

نزع الماء (باللاتينية). تجفيف اللب الميّت أو تحلّله في القناة الجذرية وتقرّعاته.

Мутація

Мутация

طفرة

Mutatio - зміна, переміна (лат.). Спільна властивість живих істот, що є основою еволюції та полягає в раптових змінах генетичної інформації. Є основою спадкової патології.

Mutatio - изменение, перемена (лат.). Общее свойство живых существ, лежащее в основе эволюции и заключающееся во внезапных изменениях генетической информации. Лежит в основе наследственных заболеваний.

تغيّر، تبديل (باللاتينية). صفة عامة للأحياء، القابعة في أساس التطور وتتخلص في التغيرات المبالغتة للمعلومات الجينية. تكون في أساس الأمراض الوراثية.

Нанотехнології

Нанотехнологии

علم النانو

Nano-карлик, 10^{-9} (грец.). Сучасний напрямок біомедицини, що дозволяє створювати міцні, точні та легкі матеріали. Наприклад – нанокompозити.

Nano-карлик, 10^{-9} (грец.). Современное направление биомедицины, позволяющее создавать крепкие, прочные и лёгкие материалы. Например– нанокompозиты.

قزم (بالإغريقية). إتجاه حديث للطب البيولوجي، يسمح بصنع مواد صلبة، قوية وخفيفة. مثال- نانو كومبوزيت.

Некректомія

Некрэктомия

إستئصال الأنسجة المنكرزة

Necros - мертвий + *ectomia*- видалення (грец.). Повне (або часткове) видалення із каріозної порожнини уражених емалі та дентину.

Necros -мертвый + *ectomia* - удаление (грец.). Полное (или частичное) удаление из кариезной полости пораженных эмали и дентина.

ميتّ + إزالة (بالإغريقية). إزالة كلية (أو جزئية) لأنسجة المينا أو العاج المصابة في التجويف التسوسي.

Некроз

Некروز

نخر، تنكز

Necrosis - омертвіння (грец.). Незворотне припинення життєдіяльності тканини чи частини тіла живого організму.

Necrosis - омертвление (греч.). Необратимое прекращение жизнедеятельности ткани или части тела живого организма.

نخر (بالإغريقية). توقف دائم للنشاط الحيوي للأنسجة أو أجزاء من جسم عضو حي.

Неонатальный период**Неонатальный период****مرحلة الولادة الحديثة**

Neonatus - новонароджений (лат.). Період розвитку дитини від народження до 28 доби включно. Синонім – період новонародженості.

Neonatus - новорождённый (лат.). Период развития ребёнка от рождения по 28-й день включительно. Синоним – период новорожденности.

حديث الولادة (باللاتينية). مرحلة نمو الطفل من لحظة الولادة حتى اليوم الثامن والعشرين. مرادفة - مرحلة الولادة الحديثة.

Норма**Норма****قاعدة، مقياس**

Norma – правило, приклад (лат.). Установлена міра, середня величина, нормальний показник.

Norma – правило, пример (лат.). Установленная мера, средняя величина, нормальный показатель.

قاعدة، مثال (باللاتينية). مقياس (معياري)، متوسط الحجم، مؤشر طبيعي

Нуклеарний**Нуклеарный****نووي**

Nucleus -ядро (лат.). Той, що належить до ядра.

Nucleus -ядро (лат.). Относящийся к ядру.

نواة (باللاتينية). متعلق بالنواة.

Облігатний**Облигатный****ضروري**

Obligatus - необхідний, обов'язковий (лат.). Наприклад, облігатний мікроорганізм - постійний представник мікрофлори.

Obligatus – необходимый, обязательный (лат.). Например, облигатный микроорганизм – постоянный представитель микрофлоры.

ضروري، إجباري (باللاتينية). مثال، كائن حي دقيق ضروري – الممثل الدائم للفلورا (مجموعة بكتيريا تشاهد تحت المجهر).

Облітерація порожнини зуба, кореневого каналу**Облитерация полости зуба, кореневого канала****إنسداد تجويف السن، القناة الجذرية**

Obliteratio - згладжування, зарощення (лат.). Зарощення порожнини зуба, кореневого каналу внаслідок надмірного відкладання замісного дентину при ураженні твердих тканин або з віком.

Obliteratio - сглаживание, зарастание (лат.). Зарастание полости зуба, кореневого канала вследствие избыточного отложения заместительного дентина при поражении твёрдых тканей или с возрастом.

تمهيد، نمو (باللاتينية). نمو تجويف السن، القناة الجذرية بسبب الترسب الزائد للحالّ محلّ العاج عند إصابة الأنسجة الصلبة أو مع الزمن.

Обтурація корневих каналів

Обтурация корневых каналов

إنسداد القنوات الجذرية

Obturo (лат.) - затикати. Пломбування корневих каналів протягом всієї довжини щільним матеріалом, що герметично заповнює канал.

Obturo (лат.) - затыкать. Пломбирование корневых каналов на всём протяжении плотным материалом, герметически заполняющим канал.

(باللاتينية) سدّ. حشوة القنوات الجذرية بشكل كامل بمادة متماسكة، الإغلاق تعبئ القناة بإحكام.

-03

-03

عملية أو نتيجة

-osis (грец.)-суфікс для позначення процесу або його результату, патологічного стану, хвороби.

-osis (греч.)-суффикс для обозначения процесса или его результата, патологического состояния, болезни.

(بالإغريقية) - زائدة للإشارة على عملية أو نتیجتها، حالة مرضية، مرض.

Окістя, надкісниця, періост

Надкостница, периост

سمحاق

Зовнішній покрив кістки, утворений 2 шарами волокнистої неоформленої сполучної тканини, в якій розташовані дрібні кровоносні судини, нерви та остеобласти.

Внешний покров кости, образованный 2 слоями волокнистой неоформленной соединительной ткани, в которой размещены мелкие кровеносные сосуды, нервы и остеобласты.

غطاء عظمي خارجي، يتشكل من طبقتين من الأنسجة الضامة الليفية غير المتشكلة، والتي تحتوي على أوعية دموية دقيقة، أعصاب وخلايا بانية للعظم.

Онтогенез

Онтогенез

تاريخ نمو الفرد

Ontos - сутність + *genesis*- розвиток (грец.). Сукупність морфологічних, фізіологічних, біохімічних перетворень організму від зародку до кінця життя.

Ontos– суть, существо + *genesis* –развитие (греч.). Совокупность морфологических, физиологических, биохимических преобразований организма от его зарождения до конца жизни.

جوهر، حقيقة + نمو (بالإغريقية). مجموعة تشكالية، فيزيولوجية، كيميائية حيوية منظمة للجسم من فترة ولادته وحتى نهاية الحياة.

Опакер

Опакер

غير شفاف

Opaque-непрозорий (англ.). Непрозорий композит, що імітує колір дентину зуба та маскує пігментні плями, металеві конструкції.

Opaque-непрозрачный (англ.). Непрозрачный композит, имитирующий цвет дентина зуба и маскирующий пигментные пятна, металлические конструкции.

غير شفاف (بالإنجليزية). كومبوزيت غير شفاف، يقد لون عاج السن و يخفي البقع الصبغية، التراكيب المعدنية.

Операція

Операция

عملية

Operatio -дія (лат.), синонім - оперативне втручання. Лікувально-діагностичний захід, пов'язаний із травмуванням органів чи тканин хворого організму.

Operatio -действие (лат.), синоним - оперативное вмешательство. Лечебно-диагностическое мероприятие, связанное с травмированием органов и тканей больного организма.

عمل (باللاتينية). مرادف – تدخّل جراحي. إجراء علاجي- تشخيصي، متعلق بإصابة أعضاء وأنسجة الجسم المريض.

Ормокери

Ормокеры

أرموكير

Органіка+кераміка (рос.). Пломбувальні матеріали, що складаються з кераміки (неорганічні полімери - силани) та органічних полімерів (диметилкрилатів). Виділяють іони F⁻, Ca²⁺, PO⁴⁻ залежно від рН слини, що сприяє мінералізації емалі, за фізико-хімічними властивостями наближаються до твердих тканин зуба.

Органика+керамика (рус.). Пломбирочные материалы, состоящие из керамики (неорганические полимеры – силаны) и органических полимеров (диметилкрилатов). Выделяют ионы F⁻, Ca²⁺, PO⁴⁻ в зависимости от pH слюны, что способствует минерализации эмали, по физико-химическим свойствам приближаются к твердым тканям зуба.

عضوي + سيراميك (بورسلين) (بالروسية). مواد حشوية، تتكون من البورسلين (مبلمرات غير عضوية – السيلان) ومبلمرات عضوية (ميتيلكريلات ثنائي). تفرز أيونات الفلور، الكالسيوم و الفسفور بالإعتماد على حموضة اللعاب، والتي تسمح بمعدنة المينا، بالخصائص الفيزيائية الكيميائية تقترب من الأنسجة الصلبة للسن الطبيعي.

Орто-

Орто-**صحيح**

Orthos - прямой, правильный (грец.). Частина складних слів, що означає спрямований вертикально, відповідний нормі, правильний.

Orthos - прямой, правильный (греч.). Часть сложных слов, что обозначает вертикально направленный, правильный, соответствующий норме.

مستقيم، صحيح (بالإغريقية). جزء من كلمات صعبة للدلالة على إتجاه عامودي، صحيح، ملائم للطبيعة.

Ортокератоз**Ортокератоз****تقرُن حقيقي**

Orthos -справжній + *keratos* - зроговіння (грец.). Нормальне зроговіння.

Orthos -истинный + *keratos* -ороговение (греч.). Нормальное ороговение.

حقيقي + تقرُن (بالإغريقية). تقرُن طبيعي.

Осередок деструкції кістки**Очаг деструкции кости****بؤرة إتلاف العظم**

Ділянка кістки, в межах якої значна частина кісткових балок зруйнована чи розплавлена гноем, визначається за рентгенограмою.

Очаг кости, в пределах которого значительная часть костных перекладин подверглась разрушению или гнойному распаду, обнаруживается рентгенологически.

بؤرة عظمية، والتي في حدودها جزء كبير من العوارض العظمية تعرّضت لتدمير أو انحلال قيحي، تظهر بالأشعة.

Оскома**Оскома****تحسس السن**

Надчутливість зуба до хімічних та термічних подразників унаслідок гострої декальцинації емалі кислотами, травматичного порушення цілості емалі за наявності каріозних та некаріозних уражень і хвороб пародонта.

Сверхчувствительность зуба к химическим и термическим раздражителям в результате острой декальцинации эмали кислотами, травматического нарушения целостности эмали при кариозных, некарриозных поражениях и болезнях пародонта.

تحسس عالي للسن من المهيجات الكيميائية والحرارية نتيجة التحلل الحاد لكلس المينا بسبب الحوامض، الخلل المدمرة لوحدة المينا بسبب الإصابة التسوسية وغير التسوسية وكذلك أمراض غشاء حول السن.

Остеогенез недосконалий**Остеогенез несовершенный****تكوين عظمي غير مكتمل**

Osteon – кістка +*genesis*– зародження (грец.). Спадкова хвороба, що супроводжується множинними ураженнями кісток скелета; характеризується зміною будови та швидким стиранням зубів.

Osteon – кость + *genesis* – зароджение (греч.). Наследственное заболевание, сопровождающееся множественными поражениями костей скелета; характеризуется изменениями строения и быстрым стиранием эмали.

عظم + نشوء (بالإغريقية). مرض وراثي، يترافق بإصابات كثيرة في الهيكل العظمي؛ يتصف بتغيرات تركيبية وسرعة ذوبان المينا.

Остеопороз

Остеопороз

ترقق العظم

Osteon – кістка + *poros*-отвір (греч.). Зниження щільності кістки, зумовлене зменшенням кількості кістних балочок чи її недостатнім звапнінням. Синонім - рарефікація.

Osteon – кость + *poros*-отверстие (греч.). Снижение плотности кости, обусловленное уменьшением количества костных балочек или ее недостаточным обызвествлением. Синоним - рарефикация.

عظم + ثقب (بالإغريقية). تدنّ كثافة العظام، نتيجة لإنخفاض كمية العوارض العظمية أو نقص في التكلّس. مرادف – ندرّة العظم.

Пальпація

Пальпація

جس

Palpare – обмацувати (франц.). У стоматології – метод діагностичного дослідження шляхом обмацування певних ділянок голови, шиї та порожнини рота.

Palpare –ощупывать (франц.). В стоматологии – метод диагностического исследования путем ощупывания определенных участков головы, шеи и полости рта.

جس (بالفهرسية). في طب الأسنان - أسلوب تشخيصي بحثي عن طريق جس أجزاء معينة من الرأس، الرقبة وتجويف الفم.

Папіліт

Папиллит

إلتهاب الحليمة

Rapilla – сосок, пиптик + *itis*-запалення (лат.). Запалення міжясенного сосочка.

Rapilla – сосочек + *itis*-воспаление (лат.). Воспаление междесневого сосочка.

حُليمة + إلتهاب (باللاتينية). إلتهاب الحُليمة البين لثوية.

Папілома

Папиллома

ورم حُلّيمي

Rapilla – сосок + *oma* - пухлина (лат.). Доброякісна пухлина, що складається із покривного епітелію слизової оболонки ротової порожнини та сполучнотканинної строми.

Rapilla – сосок + *oma* - опухоль (лат.). Доброкачественная опухоль, состоящая из покровного эпителия слизистой оболочки рта и соединительнотканной стромы.

حُليمة + ورم (باللاتينية). ورم حميد، يتكون من الظهارة الغطائية لعشاء الفم المخاطي والنسيج الضام للسدی.

Папіломатоз ясен

Папилломатоз дёсен**وَرَام حَلْمِي لثَوِي**

Papilla – сосок (лат.) + *osis* – хвороба (грец.). Патологічний процес утворення численних сосочкоподібних розростань епітелію слизової оболонки ясен.

Papilla – сосок (лат.) + *osis* – болезнь (греч.). Патологический процесс образования многочисленных сосочковидных разрастаний эпителия слизистой оболочки дёсен.

حليمة (باللاتينية) + مرض (بالإغريقية). عملية مرضية لظهور نمو أشباه حليمات كثيرة العدد من ظهارة الغشاء المخاطي للثة.

Пара-**Пара-****قُرب**

Para- префікс для позначення розташування біля чогось, відхилення від чогось, невідповідності зовнішніх проявів сутності певного явища (грец.).

Para- приставка для обозначения расположения возле чего-либо, отступления от чего-то, несоответствия внешних проявлений сущности данного явления (греч.).

إضافة تعني توضع بقرب شيء ما، تراجع عن شيء ما، عدم تماثل الظهور الخارجي لجوهر الظاهرة هذه (بالإغريقية).

Парез**Парез****خَذَل**

Paresis – розслаблення (лат.). Зменшення сили й амплітуди довільних рухів, зумовлених порушенням іннервації відповідних м'язів.

Paresis – расслабление (лат.). Уменьшение силы и амплитуды произвольных движений, обусловленных нарушением иннервации соответствующих мышц.

تراج (باللاتينية). نقص قوة ومدى الحركات الإرادية، نتيجة خلل في إمداد العصب للعضلة الملائمة.

Паракератоз**Паракратоз****نظير التقرن**

Para- порушення + *keratos*-ріг (грец.). Порушення процесу нормального зроговіння.

Para- нарушение + *keratos*-рог (греч.). Нарушение процесса нормального ороговения.

خلل + قرن (بالإغريقية). إختلال عملية التقرن الطبيعي.

Пародонт**Пародонт****غشاء حول السن**

Parodontium-призуб'я, пародонт (лат.). Комплекс тканин і анатомічних утворів, які оточують корінь зуба і тісно пов'язані між собою генетично, морфологічно та функціонально (ясна, кругова зв'язка зуба, кісткова тканина альвеоли, цемент зуба, періодонт).

Parodontium-околозубье, пародонт (лат.). Комплекс тканей и анатомических образований, окружающих корень зуба и тесно связанных между собой генетически, морфологически и функционально (десна, круговая связка зуба, костная ткань альвеолы, цемент зуба, периодонт).

حول السن (باللاتينية). مجموعة نسيجية وتشكلات تشريحية، تحيط بجذر السن وترتبط ببعضها جينياً بشكل وثيق، شكلياً ووظيفياً (اللثة، رباط السن الدائري، النسيج العظمي للسنخ، ملاط السن، غشاء حول السن).

Пародонтит

Пародонтит

إلتهاب الأغشية حول السن

Parodontium–пародонт + *itis*-запалення (лат.). Запально-дистрофічне захворювання пародонта з деструкцією його тканин, унаслідок якого розвиваються пародонтальні кишень, рухомість зубів, пародонтальні абсцеси; призводить до передчасної втрати зубів.

Parodontium–пародонт + *itis*-воспаление (лат.). Воспалительно-дистрофическое заболевание пародонта с деструкцией его тканей, в результате которого развиваются пародонтальные карманы, подвижность зубов, пародонтальные абсцессы; ведёт к преждевременной потере зубов.

غشاء حول السن + إلتهاب (باللاتينية). مرض إلتهابي سغلي لأغشية ما حول السن مع تلف لأنسجته، ونتيجة لذلك تتكون جيوب حول سنية، تخلل الأسنان، خراج حول سني، يؤدي إلى فقدان مبكر للإنسان.

Пародонтоз

Пародонтоз

فساد حول السن

Parodontium–пародонт + *osis*-хвороба (лат.). Прогресуюча рівномірна резорбція зубних альвеол унаслідок дистрофічних процесів у пародонті без ознак запалення і розвитку пародонтальних кишень.

Parodontium–пародонт + *osis*-болезнь (лат.). Прогрессирующая равномерная резорбция зубных альвеол в результате дистрофических процессов в пародонте без признаков воспаления и развития пародонтальных карманов.

غشاء حول السن + مرض (باللاتينية). إمتصاص متساوي متزايد لسنخ الأسنان نتيجة عمليات سغلية في غشاء حول السن دون أي علامات إلتهاب أو تشكل جيوب حول سنية.

Пародонтоліз

Пародонтолиз

تحلل غشاء حول السن

Parodontium–пародонт + *lysis*-розчинення (лат.). Прогресуюча резорбція альвеолярного відростка з рухомістю зубів за наявності ідіопатичних хвороб пародонта.

Parodontium–пародонт + *lysis*-растворение (лат.). Прогрессирующая резорбция альвеолярного отростка с расшатыванием зубов при идиопатических заболеваниях пародонта.

غشاء حول السن + تحلل (باللاتينية). إمتصاص متزايد للنواتئ السنخي مع تخلخل للأسنان أثناء أمراض ذاتية في الغشاء الحول سني.

Пародонтома

Пародонтома

ورم غشاء حول السن

Parodontium–пародонт + *oma*-пухлина (лат.). Пухлина або пухлиноподібні захворювання пародонту (епуліс, фіброматоз ясен тощо).

Parodontium–пародонт + *oma*-опухоль (лат.). Опухоль или опухолеподобные заболевания пародонта (эпулис, фиброматоз дёсен и др.).

غشاء حول السن + ورم (باللاتينية). ورم أو أمراض شبيهة ورمية لحول السن (ورم لثوي، ورم اللثة الليفي وغيرها).

Пародонтопатія**Пародонтопатия****إعتلال الغشاء حول السن**

Parodontium–пародонт + *pathos*-хвороба (грец.). Загальна назва хвороб пародонту.

Parodontium–пародонт + *pathos*-болезнь (греч.). Общее название заболеваний пародонта.

غشاء حول السن + مرض (بالإغريقية). تسمية عامة لأمراض غشاء حول السن.

Патологічне стирання зубів**Патологическая стираемость зубов****درم الأسنان المرضي**

Інтенсивна втрата твердих тканин на оклюзійній поверхні одного, кількох або усіх зубів під дією жувального перевантаження зуба.

Интенсивная убыль твердых тканей на окклюзионной поверхности одного, нескольких или всех зубов под воздействием жевательной перегрузки зуба.

نقص كثيف في الأنسجة الصلبة للأسطح الإطباقية لسن واحد، عدة أسنان أو جميع الأسنان تحت تأثير الحمل المضغي المفرط للسن.

Пелікула зуба**Пелликула зуба****الرقيقة السنية**

Pellicula-пелікула (лат.). Набута тонка органічна плівка на зубі, що утворюється з глікопротеїдів слини та мікроорганізмів.

Pellicula-пелликула (лат.). Приобретенная тонкая органическая пленка на зубе, образующаяся из гликопротеидов слюны и микроорганизмов.

قشرة رقيقة (باللاتينية). قشرة رقيقة عضوية مكتسبة على السن، تنشأ من الجليكوبروتيد اللعابي والميكروبات.

Перебіг хвороби**Течение болезни****سير المرض**

Еволюція стадій хвороби та її проявів (симптомів).

Эволюция стадий болезни и её проявлений (симптомов).

تطور مرحلة المرض وظهوره (أعراض).

Перелом**Перелом****كسر**

Ураження кістки з порушенням її цілості. Розрізняють патологічні та травматичні переломи.

Поражение кости с нарушением её целостности. Различают патологические и травматические переломы.

إصابة العظم مع خلل في وحدته. تقسم إلى كسور مرضية ورضيئة.

Періапікальний

Периапикальный

حول قِمة

Pere-біля + *apex*-верхівка (лат.). Навколоверхівковий.

Pere-около + *apex*-верхушка (лат.). Околоверхушечный.

حول + قمة (باللاتينية). حول قِمة.

Періодонт

Периодонт

غشاء حول السن

Periodontium-періодонт (лат.). Складний анатомічний утвір сполучно-тканинного походження, розташований між компактною пластинкою зубної альвеоли та цементом кореня зуба.

Periodontium-периодонт (лат.). Сложное анатомическое образование соединительно-тканного происхождения, расположенное между компактной пластинкой зубной альвеолы и цементом корня зуба.

غشاء حول السن (باللاتينية). تشكل تشريحي معقد منبته الأنسجة الضامة، يقع بين الصفيحة السنية السنخية المتراسة وملاط جذر السن.

Періодонтит

Периодонтит

إلتهاب غشاء حول السن

Periodontium-періодонт + *itis*-запалення (лат.). Запальний процес у періодонті.

Periodontium-періодонт + *itis*-запалення (лат.). Воспалительный процесс в периодонте.

غشاء حول السن + إلتهاب (باللاتينية). إلتهاب غشاء حول السن.

Періодонтит перифокальний

Перидонтит перифокальный

إلتهاب غشاء حول السن الحول قِمة

Pere-біля + *focus*-осередок (грец.). Гострий періодонтит.

Pere-возле + *focus*-очаг (грец.). Острый периодонтит.

قرب + بؤرة (بالإغريقية). إلتهاب غشاء حول السن الحاد.

Періодонтит фокальний

Перидонтит фокальный

إلتهاب غشاء حول السن البؤري

Синонім – хронічний періодонтит.

Синоним – хронический периодонтит.

مرادف – إلتهاب غشاء حول السن المزمن.

Перкусія зуба**Перкуссия зуба****قرع السن**

Percutere –простукувати (лат.). Метод визначення наявності періапікальних вогнищ запалення в зубі шляхом постукування по його коронці.

Percutere –простукивать (лат.). Метод определения наличия периапикальных очагов воспаления в зубе путем постукивания по его коронке.

قرع (باللاتينية). أسلوب لتحديد وجود بؤر إلتهاب حول قمي في السن بطريقة قرع تاج السن.

Персистенція вірусів**Персистенция вирусов****مكوث الفيروسات**

Persistere-залишатися, опиратися (лат.). Довготривале збереження вірусу в організмі людини чи в клітинній культурі.

Persistere-оставаться, упорствовать (лат.). Длительное сохранение вируса в организме человека или в клеточной культуре.

مكوث، تشبث (باللاتينية). بقاء الفيروس في جسم الإنسان لفترة طويلة أو في البيئة الخلوية.

Персистування (персистенція) молочних зубів**Персистирование (персистенция) молочных зубов****بقاء (مكوث) الأسنان اللبنية**

Збереження молочних зубів у постійному прикусі (через відсутність або аномальне розташування зачатків постійних зубів).

Сохранение молочных зубов в постоянном прикусе (ввиду отсутствия или аномального расположения зачатков постоянных зубов).

بقاء الأسنان اللبنية في العضة الدائمة (نظراً لفقدان أو شذوذ موقع بداءات الأسنان الدائمة).

Перфорація зуба**Перфорация зуба****تُقَب السن**

Perforare -пронизувати наскрізь (лат.). Отвір у дні порожнини зуба чи кореня, що утворився внаслідок лікарських маніпуляцій чи патологічної внутрішньої руйнації.

Perforare-пронизывать насквозь (лат.). Отверстие в дне полости зуба или корня, образовавшееся в результате врачебных манипуляций или патологического внутреннего разрушения.

إخترق كلياً (باللاتينية). تُقَب في قاع تجويف السن أو الجذر، المتشكل نتيجة التداخلات الطبية أو خراب مرضي داخلي.

Петехії**Петехии****نزف نفطي**

Petechia – пляма, висипання (лат.). Точкові крововиливи.

Petechia – пятно, высыпание (лат.). Точечные кровоизлияния.

بقع، طفح (باللاتينية). نزيف نقطي.

Піднутрення

Поднутрения**فجوات داخلية**

Утворення внутрішніх заглиблень при препаруванні каріозних порожнин.

Образование внутренних углублений при препарировании кариозных полостей.
تشكل فجوات داخلية أثناء تحضير التجاويف التسوسية.

Плагер**Плаггер****ساد، خاتم**

Plug—закупорити (англ.). Ендодонтичний інструмент, вертикальний ущільнювач гутаперчі.

Plug—закупорить (англ.). Эндодонтический инструмент, вертикальный уплотнитель гуттаперчи.

سدّ (بالإنجليزية). أداة داخل سنية – مكثّر (حاشر) عامودي لل غتابركا.

Пломбування профілактичне**Пломбирование профилактическое****حشو وقائي**

Метод лікування карієсу, що передбачає препарування каріозної порожнини, її пломбування композитом та подальше нанесення герметика на глибокі, вузькі ямки і фісури, розташовані поряд.

Метод лечения кариеса, что предусматривает препарирование кариозной полости, ее пломбирование композитом и дальнейшее нанесение герметика на расположенные рядом глубокие, узкие ямки и фиссуры.

طريقة لعلاج التسوس، يتضمن تجهيز التجويف التسوسي، حشوه بالكومبوزيت ووضع حشوات مُحكمة على الشقوق والحفر العميقة والضيقة المجاورة

Пломбування ретроградне**Пломбирование ретроградное****حشو عكسي**

Retrogradus-вихідний (лат.). Пломбування корневих каналів крізь верхівковий отвір та альвеолярну кістку.

Retrogradus-восходящий (лат.). Пломбирование корневых каналов сквозь верхушечное отверстие и альвеолярную кость.

عائد (باللاتينية). حشو القنوات الجذرية عبر فتحة القمة وعظم السنخ.

Пляма**Пятно****بقعة**

Обмежена зміна кольору ділянки шкіри, слизової оболонки чи губи.

Ограниченное изменение цвета участка кожи, слизистой оболочки или губы.

تغير محدود للون الجلد، الغشاء المخاطي أو الشفاه.

Плями Бельського-Філатова-Копліка**Пятна Бельского-Филатова-Коплика****بقع بلسكي-فيلاتوف-كوبليك**

Дрібні білуваті плями на слизовій оболонці щік проти других нижніх молярів, що з'являються в початковий період захворювання на кір.

Мелкие беловатые пятна на слизистой оболочке щёк напротив других нижних моляров, которые появляются в начальный период заболевания корью.

بقع بيضاء صغيرة على الغشاء المخاطي للوجنات مقابل الاسنان الطاحنة السفلية، التي تظهر في المرحلة البدائية لمرض الحصبة.

Пляма пігментна

Пятно пигментное

بقعة صبغية

Pigmentum-барвник, пігмент (лат.). Поверхневий утвір на шкірі чи слизовій оболонці, що виникає в результаті відкладання барвників екзогенного й ендогенного походження.

Pigmentum-краситель, пигмент (лат.). Поверхностное образование на коже или слизистой оболочке, возникающее в результате отложения красящих веществ экзогенного и эндогенного происхождения.

صابع، خضاب (باللاتينية). تشكل سطحي على الجلد أو الغشاء المخاطي، ناتج لترسب المواد صبغية خارجية وداخلية المنشأ.

Полімеризація пряма

Полимеризация прямая

بلمرة مباشرة

Poly-багато + *meros*-частина (грец.). Одномоментне твердіння фотополімерів шляхом спрямування світлового потоку перпендикулярно поверхні, що полімеризується.

Poly-много + *meros*-часть (грец.). Одномоментное твердение фотополімерів путём направления светового потока перпендикулярно полимеризуемой поверхности.

كثير + جزء (بالإغريقية). تصلب وقتي للحشوات الضوئية عن طريق تسليط تيار ضوئي عمودي على الأسطح المبلعمة.

Полімеризація спрямована

Полимеризация направленная

بلمرة موجهة

Двоетапне твердіння фотополімерів. Спочатку матеріал полімеризується світлом крізь стінку зуба, а при побудові всієї пломби світло спрямовується на саму пломбу.

Двухэтапное отвердевание фотополімерів. Сначала материал полимеризуется светом сквозь стенку зуба, а при построении всей пломбы свет направляется на саму пломбу.

تصليب الحشوات الضوئية على مرحلتين. في البداية المادة تبلمر ضوئياً من خلال جدار السن، وبعد بناء كامل الحشوة - يسلط الضوء على الحشوة مباشرة.

Поліморфізм

Полиморфизм

تعدد الأشكال

Polymorphos - багатоманітний (грец.). Існування кількох постійних форм, що різко відрізняються одна від одної, всередині одного виду.

Polymorphos - многообразный (греч.). Существование нескольких постоянных, резко отличающихся друг от друга форм внутри одного вида.

متعدد الأشكال (بالإغريقية). وجود عدة أشكال دائمة، تختلف بحدة عن بعضها البعض داخل النوع الواحد.

Поліодонтія

Полиодонтия

كثرة الأسنان

Poly -над + *odontos* - зуб (грец.). Надмірна кількість зубів. Справжня поліодонтія зумовлена розвитком надкомплектних зубів, несправжня - затримкою випадіння зубів.

Poly -над + *odontos* -зуб (греч.). Избыточное количество зубов. Истинная полиодонтия обусловлена развитием сверхкомплектных зубов, ложная - задержкой выпадения зубов.

فوق + سن (بالإغريقية). زيادة عدد الاسنان. كثرة الأسنان الحقيقية مشروطة بنمو الأسنان فوق مُركبة. كثرة الأسنان الكاذبة - تأخر تساقط الأسنان.

Полірування пломби

Полирование пломбы

صقل الحشوة

Натирання, надання пломбі гладкості, блиску.

Натирание, придание пломбе гладкости, блеска.

تلميع، جعل الحشوة ملساء، لامعة.

Порожнина зуба

Полость зуба

تجويف السن

Порожнина зуба, в якій розташована пульпа.

Полость зуба, в которой расположена пульпа.

تجويف السن، الذي يقع بداخله لب السن.

Постеорити (композити, що конденсуються)

Постеориты (конденсируемые композиты)

بوستيوريت (كومبوزيت معوض)

Posterior-задній (лат.). Фотополімери з крупними частинками та збільшенням наповненості дисперсної фази, що призначені для відновлення бокових зубів.

Posterior-задний (лат.). Фотополімери с крупными частицами и увеличением наполненности дисперсной фазы, предназначенные для восстановления боковых зубов.

خلفي (باللاتينية). حشوات ضوئية ذات جزيئات كبيرة وكثيرة الإمتلاء في مرحلة التثنت، مخصصة لترميم الأسنان الجانبية.

Пошкодження

Повреждение

إصابة

Порушення цілості тканин чи органів з розладом функції.

Нарушение целостности тканей или органов с расстройством функции.

Праймер**Праймер****لاصق**

Primer – початковий, початкова субстанція (англ.). Адгезив, що затікає в дентинні каналці та захищає їх від токсичної дії пломбувального матеріалу.

Primer – начальный, начальная субстанция (англ.). Адгезив, затекающий в дентинные каналцы и защищающий их от токсичного действия пломбирочного материала.

بدائي، مادة بدائية (بالإنجليزية). لاصق، ينساب في القنوات العاجية ويحميها من التأثير السمي للمواد الحشوية.

Пре-**Пре-****ظاهرة**

Pre- - префікс для позначення знаходження спереду чогось, передування якомусь явищу (лат.).

Pre- - приставка для обозначения нахождения спереди чего-нибудь, предшествующего какому-нибудь явлению (лат.).

إضافة للدلالة على وجود شيء ما في المقدمة، سابق لظاهرة ما.

Переддвер'я (присінок) рота**Преддверие полости рта****عتبة التجويف الفموي**

Простір, обмежений зовні губами та щоками, зсередини – альвеолярними (комірковими) відростками щелеп та обома рядами зубів

Пространство, ограниченное снаружи губами и щеками, изнутри – альвеолярными отростками челюстей и обоими рядами зубов.

رحابة، محدودة من الخارج بالشفيتين والخدود، من الداخل - بالتنوعات السنخية للفكين وكلا صفي الاسنان.

Предентин**Предентин****سابق العاج**

Pre- той, що передує + *dentinum*-дентин (лат.). Рання стадія розвитку дентину, представлена преколагеновими волокнами та клеючою аморфною речовиною; розташований у вигляді смужки між шаром дентину та шаром одонтобластів.

Pre- предшествующий + *dentinum*-дентин (лат.). Ранняя стадия развития дентина, представленная преколагеновыми волокнами и склеивающим аморфным веществом; расположен в виде полос между слоем дентина и слоем одонтобластов.

ظاهرة + عاج (باللاتينية). مرحلة مبكرة لنمو العاج، تُمثّل الألياف ما قبل الكولاجينية ومواد لاصقة لا شكلية؛ موضوع على شكل أشرطة بين طبقة العاج وطبقة خلايا العاج.

Предмети гігієни порожнини рота**Предметы гигиены полости рта****أدوات صحة التجويف الفموي**

Предмети для видалення зубного нальоту.

Предметы для удаления зубного налёта.

أدوات لإزالة مَسحة السن.

Препарування каріозної порожнини

Препарирование кариозной полости

تجهيز التجاويف التسوسية

Praeparare-приготування (лат.). Процес видалення нежиттєспроможних тканин зуба при карієсі зі створенням порожнини під пломбу.

Praeparare-приготовление (лат.). Процесс удаления нежизнеспособных тканей зуба при кариесе с созданием полости для пломбы.

تحضير (بالاتينية). عملية إزالة أنسجة السن الغير قابلة للحياة خلال التسوس وتجهيز التجويف للحشوة.

Препарування каріозної порожнини атравматичне

Препарирование кариозной полости атравматическое

تحضير التجاويف التسوسية بدون إصابات

Видалення патологічно змінених тканин при карієсі за допомогою емалевого ножа та екскаваторів. Застосовується в тимчасових та інколи в постійних зубах.

Удаление патологически изменённых тканей при кариесе с помощью эмалевого ножа и экскаваторов. Применяется во временных и иногда в постоянных зубах.

إزالة الأنسجة المصابة خلال التسوس بواسطة سكين مينائي وحقار. تستخدم في الأسنان اللبنية وأحياناً الدائمة.

Прогноз

Прогноз

التنبؤ بعاقبة المرض

Prognosis (грец.) - передбачення. Лікарське передбачення подальшого перебігу або кінця хвороби (щодо життя, здоров'я, працездатності) на підставі діагнозу, статистичних даних про хворобу, оцінки стану організму хворого або окремого його органа і результатів лікування.

Prognosis (грец.) – предсказание. Врачебное предвидение дальнейшего течения или конца болезни (относительно жизни, здоровья, работоспособности) на основе диагноза, статических данных о болезни, оценки состояния организма больного или отдельного его органа и результатов лечения.

(بالإغريقية) – تنبؤ. إعتقاد طبي عن حالة المرض المقبلة أو نهايته (الحياة بشكل نسبي، الصحة، القدرة على العمل) على أساس التشخيص، المعلومات الساكنة عن المرض، تقييم حالة جسم المريض أو عضو معين منه ونتائج العلاج.

Продромальний період

Продромальный период

مرحلة عرضية

Prodromas -той, що біжить попереду (лат.). Період розвитку хвороби, який характеризується симптомами, що вказують на її початок.

Prodromas - бегущий впереди (лат.). Период развития болезни, характеризующийся симптомами, предвещающими её начало.

يجري للأمام (بالاتينية). مرحلة تطور المرض، تتصف بأعراض، تدل على بداية المرض.

Прокладка

Прокладка**مادة عازلة لللب**

Шар матеріалу до 1 мм для захисту пульпи від токсичної дії матеріалу основної пломби. Існують цементні, розчинні (лаки), суспензійні.

Слой материала до 1 мм для защиты пульпы от токсичного действия материала основной пломбы. Существуют цементные, растворимые (лаки), суспензионные.

طبقة من المادة لا تعلق أكثر من 1 ملم لحماية اللب من التأثير السمي لمادة الحشوة الأساسية. يوجد حشوات إسمنتية، محلولة (لاصق)، مُعلّقة.

Проліферація**Пролиферация****تكاثر**

Proliferario-розрастання (лат.). Збільшення кількості клітин унаслідок їх поділу.

Proliferario-разрастание (лат.). Увеличение количества клеток при их делении.

إزداد (بالاثنين). زيادة عدد الخلايا أثناء إنقسامها.

Пропедевтика**Пропедевтика****تعليم ابتدائي**

Propaedeuo– попереднє вивчення, вступ у курс, науку, систематично висловлене в стислій формі (грец.).

Propaedeuo– предварительное изучение, введение в курс, науку, систематично изложенное в сжатой форме (грец.).

دراسة تمهيدية، إدماج في دراسة، علم، عرض مُنظّم بشكل مختصر (بالاغريقية).

Прорізування**Прорезывание****بروز الاسنان**

Процес вертикального переміщення зуба з місця закладки та внутріщелепного розвитку в ротову порожнину.

Процесс вертикального перемещения зуба с места закладки и внутричелюстного развития в ротовую полость.

عملية إنتقال عامودي للسن من مكان البدائة ونمو داخل فكّي في التجويف الفموي.

Протравлювання зуба**Протравливание зуба****علاج بمحلول حمضي**

Протравлювання твердих тканин зуба ортофосфорною кислотою для утворення в них мікропросторів із метою покращання адгезії пломби.

Протравливание твердых тканей зуба ортофосфорной кислотой для образования в них микропространств с целью улучшения адгезии пломбы.

تطهير أنسجة السن الصلبة بحمض الأرتوفسفور لتتشكل فيها فجوات دقيقة بهدف تحسين إلتصاق الحشوة.

Профілактика карієсу**Профилактика кариеса****الوقاية من التسوس**

Prophylacticos-запобіжний (грец.). Попередження виникнення та прогресування карієсу за допомогою державних, соціальних, гігієнічних та медичних заходів.

Prophylacticos-предупредительный (греч.). Предупреждение возникновения и прогрессирования кариеса с помощью государственных, социальных, гигиенических и медицинских мероприятий.
تلايف (بالإغريقية). تلايف حدوث وتزايد التسوس بمساعدة الإجراءات الحكومية، الإجتماعية، الصحية والطبية.

Профілактика карієсу екзогенна **Профилактика кариеса экзогенная** **وقاية خارجية**

Echo-зовні, поза (лат.). Місцеве застосування карієспрофілактичних заходів.
Echo-наружно, вне (лат.). Местное применение карієспрофілактических мероприятий.

خارج (باللاتينية). استخدام موضعي لوسائل وقائية.

Профілактика карієсу ендогенна **Профилактика кариеса эндогенная** **وقاية داخلية من التسوس**

Endo-всередині (лат.). Застосування профілактичних заходів, впливаючих на резистентність зубів до карієсу через вплив на весь організм.
Endo-внутри (лат.). Применение профилактических мероприятий, влияющих на резистентность зубов к кариесу путём влияния на весь организм.
داخلي (باللاتينية). استخدام وسائل وقائية، تؤثر على مقاومة الأسنان للتسوس بواسطة التأثير على كل الجسم.

Процес генералізований **Процесс генерализованный** **عملية شاملة**

Processus-просування вперед + *generalis* – загальний, поширений (лат.). Процес, який уражає декілька органів, ділянок тіла.
Processus- продвижение вперед + *generalis* – общий, распространённый (лат.).
Процесс, поражающий несколько органов, областей тела.
تقدّم إلى الأمام + عام، منتشر (باللاتينية). عملية، تصيب عدة أعضاء، محيط الجسم.

Пузир **Пузырь** **حويصلة**

Порожнистий утвір розміром від сочевиці та більше, що містить рідину, розташовується всередині епітелію або підепітеліально.
Полое образование размером от чечевицы и более, содержащее жидкость; располагается внутри эпителия или подэпителиально.
تشكل تجويفي بحجم حبة العدس أو أكبر، يحتوي على سائل؛ يقع داخل - أو تحت الظهارة.

Пульпа **Пульпа** **لب السن**

Pulpa – пульпа (лат.). Добре іннервована та васкуляризована спеціалізована пухка волокниста сполучна тканина, що заповнює порожнину зуба.

Pulpa – пульпа (лат.). Хорошо иннервированная и васкуляризованная специализована рыхлая волокнистая соединительная ткань, заполняющая полость зуба.

لب السن (باللاتينية). أنسجة ليفية ضامة وعائية رخوة ذات إصصاب جيد، تملأ تجويف السن.

Пульпектомія

Пульпэктомия

إستئصال لب السن

Pulpa – пульпа + *ectomia*-видалення (лат.). Повне видалення пульпи тимчасових зубів.

Pulpa – пульпа + *ectomia*- удаление (лат.). Полное удаление пульпы временных зубов.

لب السن + إزالة (باللاتينية). إزالة كاملة لللب السن في الأسنان المؤقتة.

Пульпекстрактор

Пульпэкстрактор

قاطع اللب

Pulpa – пульпа + *extrahere* – видаляти (лат.). Інструмент у вигляді тонкого металевого стрижня з гострими дрібними шипами, призначений для видалення кореневої пульпи зуба.

Pulpa – пульпа + *extrahere* – удалять (лат.). Инструмент в виде тонкого металлического стержня с острыми мелкими шипами, предназначенный для удаления корневой пульпы зуба.

لب السن + إزالة (باللاتينية). أداة ذات محور ارتكازي معدني رفيع لها أشواك دقيقة حادة، مخصصة لإزالة لب السن الجذري.

Пульпіт

Пульпит

إلتهاب لب السن

Pulpa – пульпа (лат.) + *itis* –запалення (грец.). Запалення пульпи під дією ушкоджувального фактора.

Pulpa – пульпа (лат.) + *itis* –воспаление (греч.). Воспаление пульпы под воздействием повреждающего фактора.

لب السن + إلتهاب (بالإغريقية). إلتهاب لب السن تحت تأثير عامل مُدمر.

Пульпотомія

Пульпотомия

إستئصال لب السن

Pulpa – пульпа + *tomia*-відрізування (лат.). Видалення коронкової пульпи тимчасових зубів під анестезією з накладанням на кореневу пульпу формокрезолу (припікальна речовина).

Pulpa – пульпа + *tomia*-отрезание (лат.). Удаление коронковой пульпы в молочных зубах под анестезией с наложением на корневую пульпу формокрезола (прижигающее вещество).

لب السن + بتر (باللاتينية). إزالة اللب التاجي في الأسنان اللبنية تحت تأثير المخدر مع وضع مواد كاوية (فورموكريزول) على اللب الجذري.

Пустула, гноячок**Пустула, гнойничок****بثرة**

Pus-гній (лат.). Порожнистий утвір, що є обмеженим скупченням гнійного ексудату.

Pus-гной (лат.). Полое образование, являющееся ограниченным скоплением гнойного экссудата.

قيح (باللاتينية). تشكل أجوف مع تراكم نضح قيحي محدود.

Пухир**Волдырь****نفطة**

Безпорожнистий плоский утвір тістоподібної консистенції, який виступає над прилеглою шкірою; виникає внаслідок гострого обмеженого набряку дерми.

Бесполостное плоское образование тестообразной консистенции, возвышающееся над окружающей кожей; возникает в результате острого ограниченного отека дермы.

تشكل مُسطح غير مجوّف ذو كثافة عجينية، يرتفع عن الجلد المحيط؛ يتكون نتيجة وزمة عضوية حادة للأدمة.

Пухирець**Пузырек****حوصلة**

Порожнистий утвір, що виникає внаслідок обмеженого накопичення рідини і розташований у шипуватому шарі епітелію.

Полостное образование, возникающий в результате ограниченного скопления жидкости и расположенный в шиповидном слое эпителия.

عنصر أجوف، يحصل نتيجة لتجمع سائل عضوي، يقع في الطبقة الشائكة للظهارة.

Рашпиль**Рашпиль****مبرد خشن**

Rasp – рашпиль (англ.). Ендодонтичний інструмент із зубцями, розташованими перпендикулярно осі інструмента, для розширення кореневого каналу та видалення з нього грануляцій.

Rasp – рашпиль (англ.). Эндодонтический инструмент с зубцами, расположенными перпендикулярно оси инструмента, для расширения корневого канала и удаления из него грануляций.

مبرد (بالإنجليزية). أداة داخل سنينة لها أسنان، تقع بشكل عامودي لمحور الأداة، لتوسيع قناة السن وإزالة الحبيبات الحمر (ورم حبيبي) منها.

Re-**Re-****إعادة**

Re- - префікс для позначення відтворення, повторної дії або протидії (лат.).

Re- - приставка для означення воспроизведения, повторного действия или противодействия (лат.).

Реабілітація**Реабилитация****إعادة تاهيل**

Rehabilitare - відновлювати (лат.). Відновлення форми та функцій після хвороби чи травми до нормального рівня.

Rehabilitare - восстанавливать (лат.). Восстановление формы и функций после болезни или травмы до нормального уровня.

إعاد (باللاتينية). إعادة الهيئة والوظائف إلى حالتها الطبيعية بعد الإصابة أو المرض.

Ребондинг**Ребондинг****إعادة اللصق**

Re-повторний (лат.) + *bond*—основа, адгезив (англ.). Повторне нанесення бонду чи адгезивної системи.

Re-повторный (лат.) + *bond*—основа, адгезив (англ.). Повторное нанесение бонда или адгезивной системы.

مُعاد (باللاتينية). + قاعدة، لاصق (بالإنجليزية). إعادة وضع الأساس أو النظام اللاصق.

Регенерація**Регенерация****تجدد**

Regeneratio—відновлення (лат.). Репаративна регенерація (репарація) - комплекс незрілих проліфікуючих клітин у зоні ушкодження, частина організму, що відтворилася. Патологічна регенерація - повільний чи надмірний розвиток замісної тканини.

Regeneratio—восстановление (лат.). Репаративная регенерация (репарация) - комплекс незрелых пролиферирующих клеток в зоне повреждения, заново образовавшаяся часть организма. Патологическая регенерация - медленное или избыточное развитие заместительной ткани.

إعادة (باللاتينية). تجدد تعويضي (تعويض) - مجموعة من الخلايا المتكاثرة غير الناضجة في منطقة الإصابة، جزء الجسم المتشكل من جديد. التجدد المرضي - نمو بطيء أو فائض للأنسجة المستبدلة.

Регрес**Регресс****ترجع، إرتداد**

Regress -відступ назад (лат.). Спрощення будови організмів під час розвитку виду під впливом зміни умов існування.

Regress -отступление назад (лат.). Упрощение строения организмов в процессе развития вида под влиянием изменения условий существования.

ترجع للخلف (باللاتينية). تبسيط بنية الأجسام في عملية تطور السلالات تحت تأثير تغير شروط الحياة.

Регресія**Регрессия****إرتداد**

Міра зміни ознаки при зміні на певну величину корелюючої з нею ознаки.
 Мера изменения признака при изменении на определённую величину коррелирующего с ним признака.

مقدار تغير العَرَض خلال تغير مترابط بقدر محدود مع هذه العَرَض.

Редукція

Редукция

تخفيض

Reductio -відновлення, зменшення (лат.). Спрощення структури чи зменшення розмірів, повна втрата органа, тканини, клітин внаслідок еволюції.

Reductio - восстановление, уменьшение (лат.). Упрощение структуры или уменьшение размеров, полная утрата органа, ткани, клеток в результате эволюции.

عودة، تقليص (باللاتينية). تبسيط التراكيب أو تقليص القياسات، فقدان كامل العضو، الأنسجة أو الخلايا نتيجة التطور.

Редукція карієсу

Редукция кариеса

تخفيض التسوس

Зменшення інтенсивності карієсу в дітей профілактичної групи в порівнянні з контрольною групою дітей за певний проміжок часу.

Уменьшение интенсивности кариеса у детей профилактической группы по сравнению с контрольной группой детей за определённый период времени.

تقليص جِدّة التسوس عند أطفال المجموعات الوقائية بالمقارنة مع أطفال مجموعة المراقبة لوقت زمني محدد.

Резорбція

Резорбция

إمتصاص

Resorbtio -поглинати (лат.). Розсмоктування некротичних мас, чужорідних тіл за участю макрофагів та всмоктування речовин у кров чи лімфу.

Resorbtio -поглощать (лат.). Рассасывание некротических масс, инородных тел при участии макрофагов и всасывание веществ в кровь или лимфу.

إمتصاص (باللاتينية). تحلل للكتل المتكثرة، الأجسام الغريبة بمشاركة الملتقمة الكبيرة وإمتصاص المواد الى الدم والليمف.

Резорбція кореня

Резорбция корня

إمتصاص الجذر

Фізіологічна резорбція- розсмоктування кореня перед випаданням зуба.

Патологічна резорбція – передчасне розсмоктування кореня за наявності хронічного періодонтиту, пухлин, пародонтиту. Ідіопатична резорбція – розсмоктування кореня неясної етіології.

Физиологическая резорбция – рассасывание корня перед выпадением зуба.

Патологическая резорбция – преждевременное рассасывание корня при хроническом периодонтите, опухолях, пародонтите. Идиопатическая резорбция – рассасывание корня неясной этиологии.

الإمتصاص الطبيعي- إمتصاص الجذر السنّي قبل سقوط السن. الإمتصاص المرضي - إمتصاص الجذر قبل الاوان خلال إلتهابات غشاء حول السن المزمنة، الأورام. الإمتصاص المجهول - إمتصاص الجذر بسبب مجهول.

Розтруб

Раструб

قُمع

Розширення у вигляді воронки. Широкий кореневий канал зуба на стадії росту кореня чи несформованої верхівки.

Расширение в виде воронки. Широкий корневой канал зуба в стадии роста корня или несформированной верхушки.

توسع على شكل قمعي. قناة سنّية جذرية عريضة في مرحلة نمو الجذر أو قمة غير مكتملة التشكيل.

Ремінералізуюча терапія

Реминерализирующая терапия

علاج إعادة المعدنة

Re- повторний + *mineralisation*- соленасичення (лат.). Місцеве надходження мінеральних компонентів у демінералізовану емаль зубів.

Re- повторный + *mineralisation*- соленасыщение (лат.). Местное поступление минеральных компонентов в деминерализованную эмаль зубов.

مُعاد + معدنة (باللاتينية). وصول المجموعات المعدنية الى مينا السن المنخفض التمعدن.

Ремісія хвороби

Ремиссия болезни

إنقطاع أعراض المرض

Remissio-послаблення (лат.). Етап перебігу хвороби, що характеризується тимчасовим послабленням або зникненням її проявів.

Remissio-ослабление (лат.). Этап течения болезни, характеризующийся временным ослаблением или исчезновением её проявлений.

ضَعَف (باللاتينية). مرحلة سير المرض، تتصف بالضعف المؤقت أو إختفاء أعراضها المرضية.

Репозиція

Репозиция

الرد للحالة الطبيعية

Repositum -повертати на місце, вправляти (лат.). Усунення зміщення та зіставлення кісткових відламків при переломі з метою відновлення нормальних анатомічного співвідношення.

Repositum - возвращать на место, вправляют (лат.). Устранение смещения и сопоставление костных отломков при переломе с целью восстановления нормального анатомического соотношения.

إعادة لموضعه، ردّ (باللاتينية). تنحية الإزاحة وإعادة الكسور العظمية في حالة الكسر بهدف إعادة الروابط التشريحية الطبيعية.

Реставрація непряма

Реставрация непрямая

ترميم غير مباشر

Restoration-відновлення (англ.). Мікропротез коронки зуба, що виготовляється в лабораторії. Види: вкладка; керамічна, металокерамічна, металокомпозитна коронки.

Restoration-восстановление (англ.). Микропротез коронки зуба, изготовляемый в лаборатории. Види: вкладка; керамическая, металлокерамическая, металлокомпозитная коронки.

إعادة إنشاء (بالإنجليزية). عضو صناعي صغير لتاج السن، يصنع في المختبر. أنواع: ملحق؛ سيراميكي، سيراميكي معدني، كومبوزيتي معدني للتيجان.

Ретенція

Ретенция

إحتباس

Retentio-затримка, збереження (лат.).

Retentio-задержка, сохранение (лат.).

إعاقة، حفظ (باللاتينية)..

Ретенція зуба

Ретенция зуба

إحتباس السن

Затримка строків прорізування нормально сформованого постійного зуба.

Задержка сроков прорезывания нормально сформированного постоянного зуба.
تأخر مواعيد بروز السن الدائم المكتمل التشكل.

Рецесія тканини

Рецессия ткани

إنتقال الانسجة

Recession – переміщення (англ.). Переміщення тканини чи її частини з нормального місця розташування, наприклад, рецесія ясен з оголенням коренів.

Recession – перемещение (англ.). Перемещение ткани и её части с нормального места расположения, например, рецессия дёсен с оголением корней.

إنتقال (بالإنجليزية). إنتقال الانسجة وأجزائها من مكانها الطبيعي، مثال: إنتقال اللثة مع تعرّي جذور الأسنان.

Рецидив хвороби

Рецидив болезни

نكسة، رجوع المرض

Recidivum-той, що вертається (лат.). Повернення клінічних проявів хвороби після тимчасового їх зникнення.

Recidivum-возвращающийся (лат.). Возврат клинических проявлений болезни после временного их исчезновения.

مسترجع (باللاتينية). عودة الظواهر السريرية للمرض بعد إختفائها المؤقت.

Ріг пульпи

Рог пульпы

قرن لب السن

Частина коронкової пульпи, яка утворює випин відповідно до горбика жувальної поверхні зуба.

Часть коронковой пульпы, образующая выпячивание соответственно бугорку жевательной поверхности зуба.

جزء من لب السن التاجي، المشكل تحذب يلائم تحذب السطح الماضغ للسن.

Ример

Ример

ثاقب

Reaming–свердлення (англ.). Ендодонтичний інструмент, рухи якого в кореновому каналі нагадують заведення годинника.

Reaming–сверление (англ.). Эндодонтический инструмент, движения которого в корневом канале напоминают под заводку часов.

ثقب (بالإنجليزية). أداة داخل سنّية، حركتها داخل القناة الجذرية تشبه عمل الساعة.

Робоча довжина зуба

Рабочая длина зуба

الطول العامل للسن

Відстань від верхівки горбика, різального краю до фізіологічної верхівки зуба, що фіксується стопером; під час видалення живої пульпи не доходить на 1,5 мм до рентгенологічної верхівки, при видаленні девіталізованої пульпи чи її розпаду – на 1 мм.

Расстояние от вершины бугра, режущего края до физиологической верхушки зуба, фиксирующееся стопером; при удалении живой пульпы не доходит на 1,5 мм до рентгенологической верхушки, при удалении девитализированной пульпы или её распада – на 1 мм.

المسافة بين قمة تحذب، الطرف القاطع إلى قمة جذر السن الطبيعية، يتم تحديدها بواسطة المُوقف؛ عند إزالة العصب الحي تباعد 1,5 ملم عن قمة الجذر الإشعاعية، عند إزالة اللب المحنَّط أو تحلله تباعد 1 ملم عن القمة.

Розеола

Розеола

الطفح الوردي

Roseola-червона пляма (лат.). Куляста червона пляма форми з чіткими межами, радіусом від 1,5-2 до 10 мм у діаметрі.

Roseola-красное пятно (лат.). Круглое красное пятно с чёткими границами, размером от 1,5-2 до 10 мм в диаметре.

بقعة حمراء (باللاتينية). بقعة حمراء مستديرة الشكل ذات حدود واضحة، قياسها من 1,5-2 ملم حتى 10 ملم بالقطر.

Рубець

Рубец

ندبة

Утвір на місці загоєння дефекту, який складається з власної пластинки слизової оболонки та підслизового шару.

Образование на месте заживления дефекта, состоящее из собственной пластинки слизистой оболочки и подслизистого слоя.

تشكل في مكان إلتئام التئامه، من صفيحة الذاتية للغشاء المخاطي والطبقة تحت المخاطية.

Санація порожнини рота

Санація полости рта

معالجة الأسنان وأمراض الفم

Sanatio-оздоровлення (лат.). Оздоровлення порожнини рота, яке передбачає лікування уражених зубів, видалення зубів, що не підлягають збереженню, лікування хвороб пародонта і слизової оболонки рота, а також ортопедичні й ортодонтичні втручання.

Sanatio-оздоровление (лат.). Оздоровление полости рта, предусматривающее лечение пораженных зубов, удаление зубов, не подлежащих сохранению, лечение болезней пародонта и слизистой оболочки полости рта, а также ортопедические и ортодонтические вмешательства.

المحافظة على الصحة (باللاتينية). المحافظة على صحة التجويف الفموي، تقتضي بمعالجة الأسنان المصابة، خلع الأسنان، الغير مستحقة بالإحتفاظ، علاج أمراض ما حول السن وأمراض الغشاء المخاطي للتجويف الفموي، وأيضاً المعالجات التعويضية والتقويمية للأسنان.

Свищ, нориця, фістула зуба

Свищ, фистула зуба

ناسور السن

Патологічний утвір, вузький канал від кореня, що виходить на ясна чи щоку, крізь який виділяється ексудат чи ростуть грануляції.

Патологическое образование, узкий канал от корня, выходящий на десну или щеку, через который выделяется экссудат или растут грануляции.

تشكل مرضي، عبارة عن قناة ضيقة من عند الجذر، تنفذ على اللثة أو الخد، والتي من خلالها يفرز نضحة أو تنمو أنسجة حبيبية.

Сендвіч-техніка

Сэндвич-техника

تقنية ساندويش

Sandwich-багатошаровий (англ). Методика пошарового формування реставрацій, де наступний шар відрізняється від попереднього.

Sandwich- многослойный (англ). Методика послойного формирования реставраций, где последующий слой отличается от предыдущего.

متعدد الطبقات (بالإنجليزية). طريقة ترميم بتشكيل طبقات، بحيث أن الطبقة التالية تختلف عن الطبقة السابقة.

Сендвіч відкритий

Сэндвич открытый

تقنية ساندويش المفتوحة

Техніка відновлення порожнини, де основа з склоіономеру чи компомеру формує приясенну поверхню, досягає екватора та контактує з ротовою рідиною; вгорі покривається композитом.

Техника восстановления полости, где основа со стеклоиомера или компомера формирует придесневую поверхность, доходит до экватора и контактирует с ротовой жидкостью; сверху покрывается композитом.

تقنية إعادة تأهيل التجاويف، حيث أن أساسها من مادة ماءات الزجاج أو الكومبومير يشكل السطح القرب لثوي، تصل حتى خط السن وتتصل مع السائل الفموي؛ من فوق يغطي بالكومبوزيت.

Сендвіч закритий

Сендвич закрытый

تقنية ساندويش المغلقة

Техніка відновлення порожнини, де основа зі склоіономеру чи компомеру не переходить за емалево-дентинне з'єднання та не контактує з ротовою рідиною. З усіх боків основа перекривається композитом.

Техника восстановления полости, где основа со стеклоиономера или компомера не переходит за эмалево-дентинное соединение и не контактирует с ротовой жидкостью. Со всех сторон основа перекрывается композитом.

تقنية إعادة تأهيل التجاويف، حيث أن أساسها من مادة ماءات الزجاج أو الكومبومير لا تجتاز الرابطة المينية العاجية ولا تتصل مع السائل الفموي. من فوق من جميع الجهات تغطي بالكومبوزيت.

Сепарация

Сепарация

فصل

Separatio – відокремлення (лат.). У терапевтичній стоматології сепарацию проводять, препаруючи каріозні порожнини 2 класу за Блеком за допомогою спеціальних кілець, що відокремлюють уражений зуб від сусіднього.

Separatio – отделение (лат.). В терапевтической стоматологии сепарация проводится при препарировании кариозных полостей 2 класса по Блеку с помощью специальных колец, отделяющих пораженный зуб от соседнего.

فصل (باللاتينية). في علم الأسنان العلاجي الفصل يتم عند تجهيز التجاويف التسوسية التصنيف الثاني لبليك بواسطة خواتم خاصة، تفصل السن المصاب عن السن المجاور.

Сілер

Силлер

معجون لسد جذر السن

To seal – герметизувати, запечатувати (англ.). Наповнювач у вигляді пасти для заповнення кореневого каналу.

To seal – герметизировать, запечатывать (англ.). Наполнитель в виде пасты для заполнения корневого канала.

أغلق بإحكام، غلّف. معبئ على شكل معجون لحشو القناة الجذرية.

Симптом

Симптом

عَرَض، علامة

Symptoma - щось сталося (грец.). Ознака хвороби, не властива здоровим органам, виявляється за допомогою суб'єктивного чи об'єктивного обстеження.

Symptoma - что-то произошло (грец.). Признак болезни, не свойственный здоровым органам, обнаруживается при субъективном или объективном обследовании.

شيء ما حدث (بالإغريقية). علامة المرض، ليست من خصائص الجسم السليم، تظهر خلال الفحوصات الذاتية أو موضوعية.

Синдром

Синдром

متلازمة

Syndrome - збіг (грец.). Поєднання ознак, симптомів, характерних для патологічного процесу.

Syndrome - совпадение (греч.). Сочетание признаков, симптомов, характерных для патологического процесса.

مطابقة (بالإغريقية). تمازج العلامات، الأعراض، الخاصة بالحالة المرضية.

Система

Система

نظام

System - ціле, сполучення (грец.). Сукупність елементів, пов'язаних між собою, що розглядаються як одне ціле.

System - целое, соединение (греч.). Совокупность элементов, связанных между собой, которые рассматриваются как одно целое.

إرتباط كامل (بالإغريقية). مجموع عناصر، مرتبطة مع بعضها البعض، تعتبر كوحدة واحد.

Скейлер

Скейлер

سكيئر

Стоматологічний інструмент для видалення зубного каменя.

Стоматологический инструмент для удаления зубного камня.

أداة تستخدم في طب الأسنان لإزالة الترسبات السنية.

Скейлінг

Скейлинг

سكيلينغ

Scale-скобління (англ.). Видалення під'ясенних та над'ясенних зубних відкладень.

Scale-соскабливание (англ.). Удаление поддесневых и наддесневых зубных отложений.

كحت (بالإنجليزية). إزالة الترسبات السنية الفوق والتحت لثوية.

Слот-препарування

Слот-препарирование

طريقة سلوت لتجهيز التجاويف التسوسية

Щілоподібне препарування каріозної порожнини 2 класу без утворення допоміжної площадки.

Щелеподобное препарирование кариозной полости 2 класса без создания дополнительной площадки.

تجهيز التجاويف التسوسية ذات الشكل الشقي للصف الثاني لبليك دون إنشاء مساحة إضافية).

Сосочок ясенний

Сосочек десневой

حلمة لثوية

Міжзубна частина ясен із основою на міжальвеолярній перегородці та сідлоподібною вершиною в ділянці міжзубного контакту.

Межзубная часть десны с основой на межальвеолярной перегородке и седловидной вершиной в области межзубного контакта.

جزء اللثة البين سني قاعدته على الفاصل البين سنخي والقمة السرجية في مكان الإتصال البين سني.

Спадковість

Наследственность

وراثة

Властивість живої матерії передавати нащадкам ознаки й особливості розвитку батьків, що забезпечує спадкоємність морфологічної, фізіологічної та біохімічної організації живих істот у низці поколінь.

Свойство живой материи передавать потомству признаки и особенности развития родителей, обеспечивает преемственность морфологической, физиологической и биохимической организации живых существ в ряду поколений.

خاصية الأم الحية على نقل علامات ومميزات نمو الوالدين للذرية، توفر تعاقب الأنظمة التشكلية، الفيزيولوجية والكيميائية الحيوية للكائنات الحية للأجيال القادمة.

Спредер

Спредер

موزّع

Spreader – розподільник (англ.). Ендодонтичний інструмент, бічний ущільнювач гутаперчі.

Spreader – распределитель (англ.). Эндодонтический инструмент, боковой уплотнитель гуттаперчи.

موزّع (الإنجليزية). أداة داخل سنية – مكثّر جانبي لل غتابركا.

Сріблення каріозних порожнин, корневих каналів

Серебрение кариозных полостей, корневых каналов

طلي التجاوف التسوسية، القنوات الجذرية بالفضة

Імпрегнаційний метод з використанням солей срібла, застосовується для запобігання прогресуванню початкового, поверхневого карієсу та дії на інфікований дентин корневих каналів.

Импрегнационный метод с использованием солей серебра, используется для предотвращения прогрессирования начального, поверхностного кариеса и воздействия на инфицированный дентин корневых каналов.

طريقة تشرب باستخدام أملاح الفضة، تستخدم لمنع تزايد التسوس البدائي والسطحي والتأثير على عاج القنوات الجذرية المخموج.

Стерилізація

Стерилизация

تعقيم

Sterilis – безплідний (лат.). Повне звільнення предметів медичного призначення від мікроорганізмів шляхом дії механічних, фізичних та хімічних факторів.

Sterilis – бесплодный (лат.). Полное освобождение предметов медицинского назначения от микроорганизмов путём воздействия механических, физических или химических факторов.

عقيم (باللاتينية). تجريد كامل للأدوات ذات الإستخدامات الطبية من الأعضاء الدقيقة عن طريق التأثير عليها بعوامل ميكانيكية وفيزيائية.

Стоматит**Стоматит****إلتهاب الفم**

Stoma-rit+itis-запалення (грец.). Запалення слизової оболонки порожнини рота.

Stoma-rot+itis-воспаление (грец.). Воспаление слизистой оболочки полости рта.

فم + إلتهاب (بالإغريقية). إلتهاب الغشاء المخاطي لتجويف الفم.

Тауродонтизм**Тауродонтизм****السن المتين**

Tauer-miçnîst (англ.). «Бичачий зуб». Аномалія розвитку зуба, що характеризується збільшенням обсягу порожнини зуба, короткими нерозвиненими коріннями, розвивається внаслідок недостатності епітелію зубного зачатка.

Tauer-крепость (англ.). «Бычий зуб». Аномалія розвитку зуба, характеризующеся увеличением объема полости зуба, короткими неразвитыми корнями, развивается вследствие недостаточности эпителия зубного зачатка.

متانة (بالإنجليزية). "السن الثوري". شدوذ في نمو السن، يتصف بزيادة حجم تجويف السن، ذو جذور قصيرة غير مكتملة النمو، ينمو بسبب قصور في ظهارة بداءة السن.

Теплове розширення пломби**Тепловое расширение пломбы****تمدد الحشوة الحراري**

Процес, що відбувається в пломбі під час її полімеризації чи у відповідь на термічні подразники. Коефіцієнт теплового розширення пломби має бути близьким до коефіцієнта теплового розширення твердих тканин зуба, від цього залежить цілість емалі зуба та термін служби пломби.

Процесс, что происходит в пломбе во время ее полимеризации или в ответ на термические раздражители. Коэффициент теплового расширения пломбы должен быть близким к коэффициенту теплового расширения твердых тканей зуба, от этого зависит целостность эмали зуба и срок службы пломбы.

عملية تحدث في الحشوة أثناء عملية البلمرة أو كرد على التأثيرات الحرارية. معامل التمدد الحراري للحشوة يجب أن يكون قريب من معامل التمدد الحراري للأنسجة الصلبة للسن، على هذا تعتمد وحدة مينا السن وطول بقاء الحشوة.

ТЕР – тест**ТЭР – тест****إختبار مناعة المينا**

Тест емалевої резистентності, оцінка кислотної розчинності емалі, що визначається її мінералізацією.

Тест эмалевой резистентности, оценка кислотной растворимости эмали, определяющаяся её минерализацией.

إختبار مناعة المينا، درجة ذوبان الحامضي للمينا، المحدد لمعدنته.

Техніка обробки корневих каналів антиперфораційна**Техника обработки корневых каналов антиперфорационная****تقنية مضادة لتثقب قنوات الجذور أثناء المعالجة**

Техніка з використанням Safety Hedstroem файлів, що запобігає перфорації кореневого каналу за малою кривизною (внутрішня стінка вигнутого кореня).
Техника с использованием Safety Hedstroem файлов, предотвращающая перфорацию корневых каналов по малой кривизне (внутренняя стенка изогнутого корня).

تقنية تتم بإستخدام مثاقب آمنة، تمنع ثقب القنوات الجذرية بإنحناء قليل (الجار الداخلي لقناة معوجة).

Техніка обробки корневих каналів “crown-down” (від коронки вниз)

Техника обработки корневых каналов “crown-down” (от коронки вниз)

تقنية كراون-داون لمعالجة القنوات الجذرية (من التاج إلى أسفل)

Техніка ендодонтичної обробки корневих каналів від устя до верхівки кореня.

Техника эндодонтической обработки корневых каналов от устья к верхушке корня.

تقنية علاجية داخل سنوية للقنوات الجذرية تبدء من فتحة القناة حتى قمة الجذر.

Техніка обробки корневих каналів “step back” (крок назад)

Техника обработки корневых каналов “step back” (шаг назад)

تقنية ستيب باك لمعالجة النوات الجذرية (خطوة للخلف)

Техніка ендодонтичної обробки корневих каналів від верхівки кореня до устя.

Техника эндодонтической обработки корневых каналов от верхушки корня к устью.

تقنية علاجية داخل سنوية للقنوات الجذرية تبدء من قمة الجذر حتى فتحة القناة.

Толерантність

Толерантность

تحمل

Tolerare - витримувати (лат.). Витривалість, переносимість, зменшення відповіді на антигенну стимуляцію.

Tolerare - выдерживать (лат.). Выносливость, переносимость, уменьшение ответа на антигенную стимуляцию.

تحمل (باللاتينية). احتمال، تحمل، تقليل الرد على محفز مولد الضد.

Травильний гель

Травильный гель

جل النقش

10-37% ортофосфорна кислота для протравлювання твердих тканин зуба.

10-37% ортофосфорная кислота для травления твёрдых тканей зуба.

نقش الأنسجة الصلبة بواسطة حمض الفسفور المعدل ذو تركيز 10-37% .

Травма зуба

Травма зуба

إصابة السن

Trauma-рана, ушкодження (грец.). Порушення анатомічної цілості зуба, прилеглих тканин або зміщення зуба в зубному ряду.

Trauma-рана, повреждение (грец.). Нарушение анатомической целостности зуба, окружающих тканей или смещение зуба в зубном ряду.

جرح، إصابة (بالإغريقية). خلل تشريحي في وحدة السن، الأنسجة المحيطة أو تغير موقع السن في الصف السني.

**Транс-
Транс-
حركة**

Trans- - префікс для позначення руху через щось, перебування за межами чогось (лат.).

Trans- - приставка для означення движения через что-либо, нахождения за пределами чего-либо (лат.).

إضافة للدلالة على حركة خلال شيء ما، تواجد خارج حدود شيء ما.

**Транспарентний
Транспарентный
شفافي**

Transparent-прозорий, ясний (англ.). Речовина, що пропускає світло таким чином, що можна бачити інші предмети. Наприклад, відтінок матеріалу, емаль.

Transparent- прозорый, ясний (англ.). Вещество, пропускающее свет таким образом, что можно видеть другие предметы. Например, оттенок материала, эмаль.

شفاف، واضح (بالإنجليزية). نافذ للضوء بطريقة تعطي القدرة على رؤية أشياء أخرى. مثال، تباين لون المادة، المينا.

**Транссудат
Транссудат
رشيح، نتحة**

Trans-крізь+*sudare*-сочитись (лат.). Незапальна рідина, що витекла з судин у тканини.

Trans-сквозь+*sudare*-просочиться (лат.). Невоспалительная жидкость, вытекающая из сосудов в ткани.

خلال + رشح (باللاتينية). سائل غير التهابي، ينبع من الأوعية في الأنسجة.

**Тріщина
Трещина
شق**

Лінійний дефект у межах епітелію або власної пластинки слизової оболонки, що виникає внаслідок втрати тканиною еластичності.

Линейный дефект в пределах эпителия или собственной пластинки слизистой оболочки, возникающий в результате потери тканью эластичности.

عيب خطي في حدود الظهارة أو في الصفيحة الذاتية للغشاء المخاطي، الناشب نتيجة فقدان الأنسجة للمرونة.

**Турунда
Турунда
نُسالة الكتان**

Turunda-корпія, перев'язувальний матеріал (лат.). Вузкий ватный тампон, що застосовується для роботи в корневих каналах зуба, ясенних та пародонтальних кишнях, міжзубних проміжках.

Turunda-корпія, перевязочный материал (лат.). Узкий ватный тампон, применяющийся для работы в корневых каналах зуба, десневых и пародонтальных карманах, межзубных промежутках.

نُسالة الكُتَّان، مود تضميد (باللاتينية). فتيل قطني ضيق، يستخدم للعمل في قنوات السن الجذرية، الجيوب اللثوية والحوال سنية، الثغرات البين سنية.

Ультрафонофорез

Ультрафонофорез

الترافونوفوريز

Ultra-за межами (лат.) + *phone*-звук (грец.) + *phoresis*-носіння (грец.). Метод уведення лікарських речовин у тканини за допомогою ультразвукових коливань, у терапевтичній стоматології використовується для лікування флюорозу, захворювань пародонту та слизової оболонки порожнини рота.

Ultra-вне границ (лат.) + *phone*-звук (грец.) + *phoresis*-ношение (грец.). Метод введения лекарственных веществ в ткани с помощью ультразвуковых колебаний, в терапевтической стоматологии используется при лечении флюороза, заболеваний пародонта и слизистой оболочки полости рта.

خارج الحدود (باللاتينية) + صوت (بالإغريقية) + حَمَل (بالإغريقية). طريقة إدخال المواد الدوائية بمساعدة الموجات فوق الصوتية، في علم الأسنان العلاجي تستخدم عند معالجة التسهم بالفلور، أمراض ما حول السن والغشاء المخاطي لتجويف الفم.

Ураження

Поражение

إصابة

Порушення здоров'я людини під дією фізичних, біологічних чи хімічних факторів.

Нарушение здоровья человека под действием физических, биологических и химических факторов.

خلل في صحة الإنسان تحت تأثير العوامل الفيزيائية، البيولوجية والكيميائية.

Усадка пломби

Усадка пломбы

تقلص الحشوة

Зменшення об'єму пломби при твердінні. У разі великої усадки утворюється щілина між пломбою та зубом.

Уменьшение объёма пломбы при твердении. При большой усадке образуется щель между пломбой и зубом.

نقص حجم الحشوة خلال التصلب. في حالة التقلص الكبير يتشكل شق بين السن والحشوة.

Устя корневого канала

Устье корневого канала

فتحة القناة الجذرية

Вхід у кореневий канал.

Вход в корневой канал.

مدخل في قناة الجذر.

Фагоцитоз

Фагоцитоз

بلعمة

Phagein-істи + *kytos*-клітина (грец.). Процес поглинання мікробів, детриту, сторонніх речовин макрофагами.

Phagein-есть + *kytos*-клетка (грец.). Процесс поглощения микробов, детрита, чужеродных веществ макрофагами.

أكل + خلية (بالإغريقية). عملية إبتلاع للميكروبات، النفايات، المواد الغريبة، بالملقنات الكبيرة.

Файл

Файл

مبرد سني

Filing moution – пилення (англ.). Ендодонтичний інструмент із зубчастою поверхнею для видалення розм'якшеного дентину зі стінок кореневого каналу.

Filing moution – пиление (англ.). Эндодонтический инструмент с зубчатой поверхностью для удаления размягчённого дентина со стенок кореневого канала.
برد (بالإنجليزية). أداة داخل سنية ذات سطح مسنن لإزالة العاج المتلين عن جدران القناة الجذرية.

Фальц

Фальц

فرزة

Зовнішній скіс емалі.

Наружный скос эмали.

الفرزة الخارجية للمينا.

Фантом

Фантом

نموذج

Phantoma – видимість (грец.). Модель тіла або його частини.

Phantoma – видимость (греч.). Модель тела или его части.

شيء مرئي (بالإغريقية). نموذج للجسم أو أجزائه.

Фіброматоз ясен

Фиброматоз дёсен

ورم اللثة الليفي

Fibro-волокну (лат.) + *oma*-пухлина (лат.)+ *osis*-хвороба (грец.). Патологічне утворення численних фібром слизової оболонки ясен на переважно беззубих щелепах.

Fibro-волокну (лат.) + *oma*-опухоль (лат.)+ *osis*-болезнь (грец.). Патологическое образование многочисленных фибром слизистой оболочки дёсен на преимущественно беззубых челюстях.

ليف (باللاتينية) + ورم (باللاتينية) + مرض (بالإغريقية). تشكل مرضي وفير بأورام الغشاء المخاطي الليفي للثة في الغالب على الفكوك عديمة الأسنان.

Філер

Филлер

معبئ سني

To fill - заповнювати (англ.). Первинно твердий наповнювач для пломбування корневих каналів (внутрішньокореневий штафт).

To fill - заполнять (англ.). Первично твёрдый наполнитель для пломбования корневых каналов (внутрикорневой штафт).

يعبئ (بالإنجليزية). معبئ ابتدائي صلب للقنوات الجذرية (مسامير وصلة داخل قنوية).

Фінірування

Финирование

إنهاء

Finire – закінчувати (лат.). Згладжування країв емалі при препаруванні каріозної порожнини.

Finire – заканчивать (лат.). Сглаживание краев эмали при препарировании кариозной полости.

يُنهي (باللاتينية). تمهيد حواف المينا عند تجهيز التجاوييف التسوسية.

Флоси

Флосси

خيوط حريرة

Floss-шовк (англ.). Зубні нитки для видалення м'якого нальоту з міжзубних проміжків.

Floss-шёлк (англ.). Зубные нити для удаления мягкого налёта из межзубных промежутков.

حرير (الإنجليزية). خيوط سنية لإزالة الترسبات الطرية من بين الفراغات البين سنية.

Флюороз

Флюороз

تسمم بالفلور

Fluorim - фтор + *osis*- хвороба (лат.). Хронічне захворювання (інтоксикація), що розвивається внаслідок тривалого надходження в організм надлишку фтору та його сполук. Розрізняють професійний та ендемічний. Прояви: остеосклероз і гіпоплазія емалі зубів.

Fluorim- фтор + *osis* - болезнь (лат.). Хроническое заболевание (интоксикация), развивающееся при длительном поступлении в организм избытка фтора и его соединений. Различают профессиональный и эндемический. Проявляется остеосклерозом и гипоплазией эмали зубов.

فلور + مرض (باللاتينية). مرض مزمن (تسمم)، ينتشر عند دخول الفلور وروابطه الى الجسم لفترة طويلة وبشكل كبير. يقسم إلى مهني ومستوطن. يظهر على شكل تصلب عظمي ونقص أنسجة مينا الأسنان.

Фокальний

Фокальний

بؤري

Focus – осередок (лат.). Той, що належить до осередку патологічного процесу.

Focus - очаг (лат.). Относящийся к очагу патологического процесса.

بؤرة (باللاتينية). متعلق ببؤرة العملية المرضية.

Хвороби природжені

Болезни врождённые

أمراض ولادية

Патологічні стани, пов'язані з порушеннями окремих етапів внутрішньоутробного розвитку або з морфологічними, біохімічними та іншими передумовами виникнення захворювання незабаром після народження.

Патологические состояния, связанные с нарушением отдельных этапов внутриутробного развития или с морфологическими, биохимическими и другими предпосылками возникновения заболевания вскоре после рождения.

حالات مرضية، مرتبطة بخلل في مراحل منفردة للنمو داخل الرحم أو بشروط تشكالية، بيوكيميائية وغيرها من شروط ظهور المرض بعد الولادة بوقت قصير.

Хейліт

Хейлит

التهاب الشفة

Cheilos-губа + *itis*-запалення (лат.). Запалення червоної облямівки, слизової оболонки, шкіри губів.

Cheilos-губа + *itis*-воспаление (лат.). Воспаление красной каймы, слизистой оболочки, кожи губ.

شفة + التهاب (باللاتينية). التهاب الحافة الحمراء، الغشاء المخاطي، جلد الشفاه.

Хейлоз

Хейлоз

تشقق الشفتين وحرشفتهما

Cheilos-губа + *osis*-хвороба (лат.). Дистрофія шкіри червоної облямівки губів із гіперемією, лущенням та утворенням тріщин при гіповітамінозі В₂.

Cheilos-губа + *osis*-болезнь (лат.). Дистрофия кожи красной каймы губ с гиперемией, шелушением и образованием трещин при гиповитаминозе В₂.

شفة + مرض (باللاتينية). حثل جلد حواف الشفتين الحمراء مع إحتقان، تقشّر و بروز تشققات بسبب نقص فيتامين (ب2).

Хвороби спадкові

Болезни наследственные

أمراض وراثية

Хвороби, спричинені генними, хромосомними або геномними мутаціями.

Болезни, причиной которых являются генные, хромосомные или геномные мутации.

أمراض، تكون أسبابها طفرات جينية، كروموسومية أو مجموعة عوامل وراثية.

Хронічний

Хронический

مزمّن

Chronikos - тривалий (грец.). Довготривалий, той, що повільно розвивається (патологічний процес).

Chronikos - долговременный (грец.). Длительный, медленно текущий (патологический процесс).

طويل الأمد (بالإغريقية). عملية مرضية مستمرة، طويلة.

Цемент зуба

Цемент зуба

مُلاط السن

Sementum-цемент (лат.). Щільна волокниста сполучна тканина, що покриває дентин кореня зуба та не містить судини.

Sementum-цемент (лат.). Плотная волокнистая соединительная ткань, покрывающая дентин корня зуба и не содержащая сосуды.

ملاط (باللاتينية). نسيج ضام ليفي متين، يغطي عاج جذر السن ولا يحتوي على أوعية.

Цемент клітинний (вторинний)

Цемент клеточный (вторичный)

مُلاط خلوي (ثانوي)

Цемент, що складається з клітин (цементоцитів) та колагенових волокон, розташованих у нижній частині кореня зуба.

Цемент, состоящий из клеток (цементоцитов) и коллагеновых волокон, расположенных в нижней части корня зуба.

الملاط، يتكون من خلايا ملاطية وألياف كولاجينية تقع في الجزء السفلي للسن.

Цемент безклітинний (первинний)

Цемент бесклеточный (первичный)

مُلاط لاخلوي (أولي)

Цемент, що складається з колагенових волокон та аморфної клейкої речовини; розташований переважно у верхній частині кореня зуба.

Цемент, состоящий из коллагеновых волокон и аморфного склеивающего вещества; расположен преимущественно в верхней части корня зуба.

يعرف بالألياف الكولاجينية والمواد اللاصقة اللاشكلية؛ يقع غالباً في الجزء العلوي لجذر السن.

Цементікль

Цементикль

ملاط كروي

Кульки цементу, розташовані в періодонті.

Шарики цемента, расположенные в периодонте.

كريّات الملاط، تقع عند غشاء حول السن.

Цементоекстоз

Цементозекстоз

الملاط الناتئ

Cementum-цемент + *extosis*-виступ (лат.). Деформація кореня зуба у вигляді виступів на його поверхні через надлишкове відкладення цементу.

Cementum-цемент + *extosis*-выступ (лат.). Деформація кореня зуба в виде выступов на его поверхности в результате избыточного отложения цемента.

ملاط + نتوء (باللاتينية). تشوه جذر السن على شكل نتوء على سطحه نتيجة ترسبات الملاط الكثيرة.

Шар гібридний

Слой гибридный

طبقة هجينية

Шар дентину, що утворюється після проникнення адгезивної системи в демінералізований дентин та дентинні трубочки.

Слой дентина, образующийся после проникновения адгезивной системы в деминерализованный дентин и дентинные трубочки.

طبقة من العاج، تتشكل بعد تغلغ النظام اللاصق في العاج فقير التمعدن والقنوات العاجية.

Шар змазаний

Слой смазанный

طبقة مدهونة

Шар, що складається з частинок дентину, мікрофлори, вологи та закриває устя дентинних трубочок. Цей шар утворюється після препарування дентину.

Слой, состоящий из частичек дентина, микрофлоры, влаги, закрывающий устья дентинных трубочек. Этот слой образуется после препарирования дентина.

طبقة، تتألف من أجزاء عاجية، نبيت مجهرى، ماء، تغلق فتحات القنوات العاجية. هذه الطبقة تنتج بعد تجهيز العاج.

Шар, що інгібований киснем

Слой, ингибированный кислородом

طبقة مُشبعة بالهواء

Неполімеризований шар адгезива чи композиційного пломбувального матеріалу через включення в нього кисня; необхідний для приклеювання нового шару матеріалу.

Неполімеризованный слой адгезива или композитного пломбирочного материала из-за включения в него кислорода; необходим для приклеивания нового слоя материала.

طبقة من لاصق أو مادة حشوية ضوئية غير مبلمرة بسبب إحتوائها على الأكسجين؛ ضرورة لتثبيت طبقة أخرى من المادة.

Штифт внутришньюканальный (пост)

Штифт внутриканальный (пост)

مسمار وصلة داخل قنوي

Елемент, що вгвинчується чи фіксується в кореновому каналі депульпованого зуба для зміцнення його після ендодотичного лікування.

Элемент, завинчиваемый или фиксируемый в корневом канале депульпированного зуба для укрепления его после эндодонтического лечения.

عنصر، مُسمَّر أو مثبَّت في القناة الجذرية لسن إسْتُنْصَل لُبّه لتقويته بعد العلاج الداخل سني.

Штифти парапультарні (піни)

Штифты парапультарные (пины)

مسمار وصلة قرب لب السن

Штифти, фіксовані в каналах, які просвердлюються паралельно пульповій камері. Застосовуються для фіксації пломб 2 та 4 класів за Блеком.

Штифты, фиксируемые в каналах, которые просверливаются параллельно пульповой камере. Используются для фиксации пломб 2 и 4 классов по Блеку.

مسمار مثبَّت في القنوات، التي تحفر بشكل موازي للحجرة اللبية. تستعمل لتثبيت حشوات الأصناف 2 و 4 بطريقة بلييك.

Штифти гутаперчеві

Штифты гуттаперчевые

مسامير وصلة من الجوتابراكا

Штифти для корневих каналів, що містять каучук, окис цинку, сульфат барію, барвник.

Штифты для корневых каналов, содержащие каучук, оксид цинка, сульфат бария, краситель.

مسامير للقنوات الجذرية، تحتوي على كاوتشوك، أكسيد الزنك، سلفات الباريوم، صبغة.

Штрипси

Штрипси

أشرطة

Strips – полоски (англ.). Паперові, лавсанові чи металеві смужки для видалення надлишку пломбувального матеріалу з контактних поверхонь.

Strips – полоски (англ.). Бумажные, лавсановые или металлические полоски для снятия излишка пломбирочного материала с контактных поверхностей.

أشرطة (بالإنجليزية). أشرطة ورقية، قماشية أو معدنية لإزالة المادة الزائدة عن الأسطح المتلامسة.

Ювенільний (юнацький)гінгівіт(гінгівіт підлітків)

Ювенильный (юношеский) гингивит (гингивит подростков)

إلتهاب اللثة الشبابي (الصبياني)

Juvenilis-юний (лат.). Гінгівіт, що зустрічається в юнаків та дівчат під час статевого дозрівання, при порушеннях менструального циклу.

Juvenilis-юный (лат.). Гингивит, встречающийся у юношей и девушек в период полового созревания, при нарушении менструального цикла.

شبابي (باللاتينية). إلتهاب لثوي، يشاهد عند الفتيان والفتيات في مرحلة النضوج الجنسي، عند حدوث خلل في دورة الحيض.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Англо-український ілюстрований медичний словник Дорланда. У двох томах. – Львів: НАУТІЛУС, 2002. – 2689с.
2. Биденко Н.В. Стеклоиономерные цементы в стоматологии. – К.: Книга Плюс, 1999 – 117 с.
3. Быков В.Л. Гистология и эмбриология органов полости рта человека. Учебное пособие для студентов медицинских вузов. – 2-е изд.испр. – СПб: Спецлит, 1998. – 246с.
4. Мушак С., Нечай С. Стоматологічний російсько-латинсько-український словник. – К.: ВУЛТК, 2004. – 64с.
5. Нечай С. Російсько-український медичний словник з іншомовними назвами. 20000 термінів. – К.: УЛТК, Фонд ТТ, 2002. – 592с.
6. Пародонтология: Пер. с нем. / Мюллер Ханс Петер; науч.ред.изд. на рус.яз.; А.М.Политун. – Львов: Галдент, 2004. – 256с.
7. Пропедевтика дитячої терапевтичної стоматології / За ред.Р.В.Казакової. – К.: Медицина, 2006. – 271с.
8. Русско-украинско-латинский словарь медицинских терминов. Оториноларингология. Стоматология / За ред.В.Г.Коляденка, Ю.В.Шапіна. – К.: Здоров'я, 1992. – 112с.
9. Современные средства экзогенной профилактики заболеваний полости рта/ Хоменко Л.А, Биденко Н.В., Остапко Е.И., Шматко В.И. – Киев: Книга плюс, 2001. – 56 с.
10. Справочник по детской стоматологии / Под ред.А.Камерона, Р.Уидлера; Пер. с англ. под ред. Т.Ф.Виноградовой, Н.В.Гинали, О.З.Топольницкого. – М.: Медпресс-информ, 2003. – 287с.
11. Стоматологическое материаловедение / В.А.Попков, Нестерова О.В., Решетняк В.Ю., Аверцева И.М.- М.:Медпресс-информ, 2006. – 382с.
12. Суржанский С.К., Ю.Н.Паламарчук. Реставрационные материалы и основы практической эндодонтии. – К.: Книга плюс, 2004. – С.301-307.
13. Тлумачний словник поширених медичних термінів. Навчальний посібник/ Крупік В.П., Зіменковський А.Б., Регеда М.С. та інші. Львів: Ліга-Прес, 2004. – 414с.
14. Тлумачний словник термінів до теми «Гінгівіт» / С.Кухта, Ю.Сулим. Львів: Львівський держ. мед. ін-т, 1993. – 10с.
- 15.Терапевтична стоматологія дитячого віку / За ред.Л.О.Хоменко. – К: Книга плюс, 1999. – 525с.
16. Хоменко Л.А., Биденко Н.В. Практическая эндодонтия. – 3-е изд.испр.и доп. – М.:Книга плюс, 2005. – 224с.
17. Хоменко Л.А., Остапко Е.И., Биденко Н.В. Клинико-рентгенологическая диагностика заболеваний зубов и пародонта у детей и подростков. – 2004. – М.: «Книга плюс». – 200с.